

TÜRK TIP LİTERATÜRÜNDE BİLGİ ERİŞİM

Ayşen KÜYÜK

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
Kütüphanecilik Anabilim Dalı İçin Öngördüğü
YÜKSEK LİSANS
tezi olarak hazırlanmıştır.

Ankara
Temmuz, 1996

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İşbu çalışma, jürimiz tarafından Kütüphanecilik Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan..... *M. Tuncer*

Prof. Dr. Nilüfer TUNCER (Danışman)

Üye..... *Gülbin*

Prof. Dr. Gülbin BAYDUR

Üye..... *A. Yaşar*

Doç. Dr. A. Yaşar TONTA

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../1996

Hüsni Arıcı

Prof. Dr. Hüsni ARICI

Enstitü Müdürü

ÖZET

Günümüzde hızla artan bilgi, depolama ve erişim sorunlarını gündeme getirmiştir. Özellikle sağlık bilimlerinde yayın sayısının fazla olması, daha hızlı ve güncel bilgiye ihtiyaç duyulması, literatüre erişim konusundaki çalışmaların ilk bu alanda başlamasına neden olmuştur.

18. yy'ın sonlarında bilimsel literatürdeki artış, ihtiyaç duyulan bilgiye erişimde kütüphanelerin yetersiz kaldığını göstermiştir. Bunun üzerine Amerika'da 1876'larda, şimdiki adı ile National Library of Medicine'de ilk indeksleme çalışmaları başlamıştır. Başlangıçta basılı olarak hazırlanan bibliyografik erişim kaynakları, 1960'ların ortalarında bilgisayara dayalı erişim sistemleri olarak geliştirilmiştir.

Ülkemizde ise bu konudaki çalışmalarda bir hayli gecikilmiştir. Henüz ulusal bir tıp indeksinin olmamasına karşın, tıp literatürü hızlı ve denetimsiz bir şekilde artmakta ve bilgiye ihtiyaç duyan araştırmacı mevcut bilgiye erişebilmek için büyük bir çaba sarfetmektedir. Bu nedenle araştırma hipotezimiz "ulusal bir tıp bibliyografik bilgi erişim kaynağı, H.Ü. Tıp Fakültesi araştırmacılarının, kendi ilgi alanındaki yayın bilgisine; kısa sürede, kapsamlı biçimde ulaşmalarını sağlayacaktır" olarak kurulmuş ve doğrulanmaya çalışılmıştır.

Çalışmamızda araştırmacının Türk tıp literatürüne gereksinim duyup duymadığı; duyuyorsa nasıl eriştiği, duymuyorsa bunun nedenleri araştırılmıştır. Bu konuda özellikle bibliyografik erişim kaynaklarının etkisi incelenmiştir. Çalışma verileri, H.Ü. Tıp Fakültesi öğretim üye ve görevlilerinden seçilen 157 kişilik örneklem grubuna uygulanan anket sonucunda sağlanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre araştırmacıların çoğunluğu Türk tıp literatürünü izlemekte yarar görmektedir. Ancak literatürü izleyenlerin %95'i bibliyografik bilginin tamamına erişemediğini düşünmektedir. Türk tıp literatürünü izlemeyen araştırmacıların ise %86.8'i yayın bilgisine kolay ve hızla ulaşabileceği bibliyografik kaynaklar olmadığı için literatürü takip etmediklerini veya edemediklerini belirtmişlerdir.

Genel olarak elde edilen sonuçlara göre Türk tıp literatürü için oluşturulacak olan bir ulusal tıp indeksi, araştırmacıyı, bibliyografik bilgiye hızla ve kapsamlı bir şekilde eriştirebileceği gibi literatürün okunma oranını da artıracaktır.

Bu konudaki temel önerimiz ilgili kişi ve kuruluşların bir araya gelerek dağınık ve yetersiz bir şekilde yapılan çalışmaların toplanması, emek ve zamanın birleştirilerek uzmanlardan oluşan bir ekip oluşturulması ve bu çalışmaların tek bir kurum veya kuruluşun sorumluluğunda gerekleştirilmesidir.

SUMMARY

Increasing amount of information has brought about agenda problems on the storage and access of information. The studying on the information access, has begun at the health science area because of the rapid and updated information needs and the majority of the publications in this area.

At the end of the eighteenth century, growth of the scientific literature proved that the librarians are insufficient to access information itself. As a result, the earlier studies of medical literature in 1987s has begun at the Library of the Surgeon General's Office which is called now as National Library of Medicine in the United States. However, the bibliographic sources were in published form at the beginning of indexing studies, the computerized bibliographic databases has been developed in the mid 1960's.

Unfortunately, it is too late to keep up with those studies for our country. Although the lack of a national medical index, the medical literature is still increasing rapidly and without any bibliographic control in Turkey. Medical scientists have to spend great effort to access the Turkish medical literature. So that reason, we established our studies on to verify "a national bibliographic information sources would enable the researchers of Hacettepe University, Faculty of Medicine to access bibliographic information of publications in their fields in a short time and comprehensive way" as our research hypothesis.

In our study, it was researched that whether a scientist is in need of Turkish medical literature or not. If they do, how they access such literature and if they don't what the reasons are. The effect of bibliographic sources on this subject is also analyzed. We have applied a questionnaire that was formed of 11 questions to 157 researchers in Hacettepe University, Faculty of Medicine.

According to our findings the majority of those researchers believe that it is beneficial to follow the Turkish medical literature. 95 % of those, who follow the literature think that they don't access the whole bibliographic information. 86.8% of the others do not follow the Turkish medical literature because of the lack of such bibliographic sources which enables to access bibliographic information of publications easily and quickly.

General findings stress that the construction of a national medical index for the Turkish medical literature, would enable the researchers a comprehensive and quick access to information. Also it would increase the percentage of reading the literature as well.

The main proposal in that respect is that most related individuals and institutions should come together, organize a team which consists of experts and gather their studies which are insufficient and disorganized, and optimize their effort and time. The studies should be done under the responsibility of an institution or an organization.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
SUMMARY	III
İÇİNDEKİLER	V
TABLOLAR	VIII
ŞEKİL VE GRAFİKLER	IX
KISALTMALAR	X
ÖNSÖZ	XI
1. GİRİŞ	1
1.1. KONUNUN ÖNEMİ	2
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE HİPOTEZİ	3
1.3. ARAŞTIRMANIN ALANI, KAPSAMI VE EVRENİ	4
1.4. YÖNTEM VE TEKNİKLER	4
1.5. ARAŞTIRMANIN DÜZENİ	7
1.6. TERMİNOLOJİ	8
1.7. KAYNAKLAR	8
II. TIP LİTERATÜRÜ	10
II.1. TIP LİTERATÜRÜNDE DERGİLERİN ÖNEMİ VE GELİŞMESİ	10
II.2. YABANCI TIP LİTERATÜRÜNDE DERGİLER	13
II.3. TÜRK TIP LİTERATÜRÜNDE DERGİLER	13
II.3.1. TÜRK TIP LİTERATÜRÜNDE DERGİLERİN SON DURUMU VE DEĞERLENDİRİLMESİ	14
II.3.2. TÜRK TIP DERGİLERİNİN SORUNLARI ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR	17
III. TIP LİTERATÜRÜNDE BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİ	19
III.1. BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİNİN ÖNEMİ VE GELİŞMESİ	19
III.2. YABANCI TIP LİTERATÜRÜNDE BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİ	20
III.2.1. YABANCI TIP LİTERATÜRÜNDE GELENEKSEL BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİ	20
III.2.1.1. İNDEKSLER	20

III.2.1.1.1. INDEX MEDICUS VE CUMULATED INDEX MEDICUS	22
III.2.1.1.2. CURRENT CONTENTS	23
III.2.1.1.3. SCIENCE CITATION INDEX	24
III.2.1.2. ABSTRAKTLAR	25
III.2.1.2.1. EXCERPTA MEDICA	25
III.2.1.2.2. PASCAL	26
III.2.1.2.3. CHEMICAL ABSTRACTS	26
III.2.1.2.4. BIOLOGICAL ABSTRACTS	26
III.2.2. YABANCI TIP LİTERATÜRÜNDE BİLGİSAYARA DAYALI BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİ	27
III.2.2.1. TIP VERİ TABANLARI	29
III.2.2.1.1. MEDLARS	29
III.2.2.1.2. MEDLINE	31
III.2.2.1.3. EMBASE	32
III.2.2.1.4. PREMED	32
III.2.2.1.5. EXTRAMED	32
III.2.2.2. TIP LİTERATÜRÜNÜ KAPSAYAN DİĞER VERİ TABANLARI	32
III.2.2.2.1. SCISEARCH	32
III.2.2.2.2. CASEARCH	32
III.2.2.2.3. BIOSIS/BIOSIS PREVIEWS	33
III.2.2.2.4. LIFE SCIENCES COLLECTIONS	33
III.2.2.2.5. INSPEC 2	33
III.2.2.3. UZMANLAŞMIŞ VERİ TABANLARI	34
III.3. TÜRK TIP LİTERATÜRÜNDE BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİ	34
III.3.1. TÜRK TIP LİTERATÜRÜNDE GELENEKSEL BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİ	36
III.3.1.1. TÜRKİYE MAKALELER BİBLİYOGRAFYASI	36
III.3.1.1.1. TÜRK TIP LİTERATÜRÜ AÇISINDAN TMB	37
III.3.1.2. TÜRK TIP DİZİNİ	38
III.3.1.3. TÜRK OFTALMOLOJİ YAYINLARI İNDEKSİ	40
III.3.1.4. PSİKIYATRİ VE PSİKOLOJİ İNDEKSİ	40
III.3.2. TÜRK TIP LİTERATÜRÜNDE BİLGİSAYAR DAYALI BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİ	40

III.3.2.1. TÜBİTAK ULUSAL TIP VERİ TABANI	40
III.3.2.2. TÜRKMED	42
III.3.2.3. TÜRKBİM	42
III.3.2.4. UTYVT	43
IV. TÜRK TIP LİTERATÜRÜ VE ERİŞİM KAYNAKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZİ VE YORUMU (BULGULAR VE DEĞERLENDİRME).....	44
IV.1.H.Ü. TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYE VE GÖREVLİLERİNİN BİLGİ İHTİYAÇLARININ KARŞILANMASINDA TÜRK TIP LİTERATÜRÜNE GEREKSİNİMLERİ	44
IV.2.TÜRK TIP LİTERATÜRÜNE GEREKSİNİM DUYANLARIN LİTERATÜRÜ İZLEMEDE KULLANDIKLARI KAYNAK VE YÖNTEMLER	46
IV.3.TÜRK TIP LİTERATÜRÜNDEKİ BİBLİYOGRAFİK BİLGİ ERİŞİM KAYNAKLARI İLE LİTERATÜRE ERİŞİM ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	48
IV.4.TÜRK TIP LİTERATÜRÜNE GEREKSİNİM DUYMAYAN VEYA GEREKSİNİM DUYDUĞU HALDE TAKİP EDEMİYEN H.Ü. TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYE VE GÖREVLİLERİNİN GEEREKSİNİM DUYMAMA NEDENLERİNİN TARTIŞILMASI	50
IV.5.TÜRK TIP LİTERATÜRÜNDE BİBLİYOGRAFİK BİLGİ ERİŞİM KAYNAĞI OLARAK TMB'N İN KULLANIMI	51
IV.6.YABANCI TIP LİTERATÜRÜNÜN İZLENMESİ VE BİLGİ ERİŞİM KAYNAKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ	52
IV.7.TÜRKİYE' DE YAYINLANAN TIP DERGİLERİNİN OKUNURLUK ORANININ DEĞERLENDİRİLMESİ	53
V. SONUÇ VE ÖNERİLER	56
KAYNAKÇA	65
YARDIMCI KAYNAKÇA	74
EKLER	76

TABLOLAR

Tablo No	Sayfa No
1. Index Medicus' ta Yer Alan Türk Dergileri	15
2. H.Ü. Tıp Fakültesi Öğretim Üye ve Görevlilerinin Türk Tıp Literatürüne Gereksinimleri	46
3. Türk Tıp Literatürünün Takip Edildiği Kaynaklar	47
4. H.Ü. Tıp Fakültesi Üye ve Görevlilerinin Alanlarındaki Bibliyografik Bilgiye Erişimlerinin Dağılımı	48
5. Bibliyografik Bilginin Tamamına veya Hiç Ulaşılamamasının Nedenleri	49
6. H.Ü. Tıp Fakültesi Öğretim Üye ve Görevlilerinin Türk Tıp Literatürünü Takip Etmeme/Edememe Nedenleri	50
7. Türkiye Makaleler Bibliyografyası Üzerine Düşünceler	51
8. H.Ü. Tıp Fakültesi Öğretim Üye ve Görevlilerinin Yabancı Literatürü Kolay ve Çabuk Takip Edebilme Nedenleri	52
9. Bilinen Dergi Sayısı	53
10. Bilinmek İstenen Dergilerin Sayısı	54
11. Türk Tıp Literatürünün Uzmanlık Dallarına Göre Takip Edilme Oranının Dağılım Tablosu	55
12. Türk Tıp Literatürünün Unvanlara Göre Takip Edilme Oranının Dağılım Tablosu	55

ŞEKİL VE GRAFİKLER

Şekil No

Sayfa No

1. Bilgi Akış Şeması	20
----------------------------	----

Grafik No

Sayfa No

1. Örneklem Dağılım Tablosu	45
-----------------------------------	----

KISALTMALAR

H.Ü.	: Hacettepe Üniversitesi
IM	: Index Medicus
NLM	: National Library of Medicine
SCI	: Science Citation Index
TB	: Türkiye Bibliyografyası
TMB	: Türkiye Makaleler Bibliyografyası
TTB	: Türk Tabipler Birliği
TTDB	: Türk Tıp Dergileri Birliği
UTYVT	: Ulusal Tıp Yayınları Veri Tabanı

ÖNSÖZ

Gelişmiş ülkeler bilimsel ve teknik kalkınmada bilgiye erişimin ne denli önemli olduğunu kavrayarak bu konuda çalışmalarını uzun yıllar önce başlatmış ve günümüzde geliştirilen basılı ve bilgisayara dayalı erişim kaynak ve sistemleri ile bilgiyi kontrol altına alarak, istenildiğinde erişebilmeyi olanaklı hale getirmişlerdir.

Bilgi erişim konusundaki çalışmalar güncel, hızlı ve kapsamlı bilgiye olan ihtiyaçtan dolayı, öncelikli olarak tıp literatüründe başlamıştır. Tıpta uluslararası bir kaynak olan "Index Medicus" un Amerika'da 1865'lerde basılmaya başlandığı anımsanırsa, ülkemizde halen bir tıp indeksinin oluşturulmamış olması bizi düşünmeye itmektedir.

Araştırmamızın başlangıcında edindiğimiz bilgi, Türk tıp dergilerinde enfasyon olarak da niteleyebileceğimiz bir sayısal artışın var olduğudur. Hızla artan bu yayın potansiyelinin gerçekte anlamlı olup olmadığı, yayınların niceliği veya niteliği tartışılabilir. Ancak böyle bir tartışma ortamının yaratılabilmesi, öncelikle mevcut yayın potansiyelinin bilinmesi ve yayınların okunuyor olmasını gerektirmektedir. Ne yazık ki ülkemizde yayınlanan tıp dergilerinin sayısının çokluğuna rağmen, değişik etkenlerden dolayı okunma oranları düşüktür. Bunun nedenlerinin başında literatürün bilimsel güvenilirliği veya dergilerin nitelik sorunları gelebilir. Kuşkusuz daha farklı nedenlerde vardır. Ama erişemediğimiz, nerede neyin yayınlandığını bilmediğimiz bir literatür için " okunmuyor " damgasını kesinlikle vurmak anlamsızdır. Bu önyargıyı silebilmek için öncelikle yayınları erişilebilir hale getirmemiz gerekmektedir.

İnsan sağlığı üzerinde çalışan tıp bilim adamlarının bilgiyi nerede olursa olsun, herhangi bir ayırım gözetmeden değerlendirebilmeleri gereklidir. Tamamen yabancı literatüre bağlı kalarak bilgi ihtiyaçlarının karşılanması zaman zaman Türk literatüründe çok önemli olabilecek bir bilginin atlanmasına neden olabilir. Özellikle ülkemize özgü veya ülkemizde yaygın olan hastalıkların sunulduğu vak'a türü yazıların okunması, hem bilgilenmek hem de bilgi üretmek açısından önemlidir.

Türkiye'de yayınlanan tıp dergi literatürüne erişim konusunun ele alındığı araştırmamızda, öncelikle ülkemizdeki dergi potansiyeli belirlenmiş, literatüre erişim kaynak ve sistemleri incelenmiş ve bilgi erişim kaynak ve sistemlerinin eksikliğini getirdiği sorunlar tartışılmıştır.

Araştırmanın her aşamasında destek ve görüşlerini sunan değerli hocam, tez danışmanın sayın Prof. Dr. Nilüfer Tuncer'e, istatistik ile ilgili konularda yakın destek ve katkılarını gördüğüm H.Ü. Tıp Fakültesi Bioistatistik Bölümü Öğretim Üyesi Sayın Prof. Dr. Ergun KARAAĞAOĞLU ve H.Ü. Fen Fakültesi İstatistik Bölümü Öğretim Üyelerinden Sayın Doç. Dr. Aydın ERAR' a, araştırma verilerinin toplamasında katkı ve desteklerini gördüğüm H.Ü. Tıp Fakültesi öğretim üye ve görevlilerine, bu araştırma için beni teşvik eden değerli hocalarım meslektaşlarım ve bana yardımcı olan tüm arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Ayşen KÜYÜK

I. BÖLÜM

GİRİŞ

İnsanoğlu varolduğu günden beri bilgi birikimlerini kaydetmek ihtiyacı duymuştur. Başlangıçta bu bilgiler mağara duvarları, kil tabletler, papirüs v.s. üzerine, daha sonraları kâğıt üzerine ve günümüzde ise elektronik ortama kaydedilmiştir. Bilgiye olan ihtiyaç gün geçtikçe artmış ve bilginin çoğaltılma yolları aranmıştır. Matbaanın bulunması ile bilgi daha çok kişi tarafından okunabilir olmuştur.

Kâğıt ve matbaa bilgi akışında önemli rol oynarken, bilimsel ve teknik gelişmede, iletişimin rolü daha fazla önem kazanmıştır. Gelişen teknoloji bilimsel iletişimin yollarını artırırken, daha fazla bilimsel bilginin üretilmesine de olanak vermiştir. Üretilen bilgi sürekli olarak çeşitli kaynaklarda basılmış ve dağıtılmıştır. Ancak her geçen gün artan bilgi, denetim ve erişim sorununu da gündeme getirmiştir.

Kitaplardan çok farklı bir yapısal özellik taşıyan dergiler, güncel ve hızlı bilgi sağlama açasından araştırmacı için, özellikle tıp bilim dalı için ayrı öneme sahip olmuşlardır. İnsan sağlığı gibi hassas bir konuda uğraşılan tıp bilim dalında araştırmacıların doğru, hızlı ve güncel bilgiye olan ihtiyaçlarından dolayı, dergi literatürünün okunması büyük ölçüde önem taşır.

Özellikle 2. Dünya Savaşı sonrası oluşan yayın patlaması bilgiye erişim konusunda çalışmalar yapmayı gerekli kılmıştır. Üretilen çok fazla yayındaki bilgiye erişim, ne kütüphanelerin tüm yayınları toplaması ile, ne de kişisel uğraşlarla olanaklı hale gelmiştir. Literatürün, özellikle dergi literatürünün nerede, ne zaman v.s. yayınlandığını bilmeden makalelere erişmek imkânsız olmaya başlamıştır. Bu sorun birincil kaynaklara erişimi sağlayan ikincil kaynakları gündeme getirmiştir. Bilgiyi düzenleyerek denetleyen ve istenildiğinde bibliyografik künyelerini vererek erişimi olanaklı hale getiren indeks ve abstraktlar bilgi erişimde temel kaynaklar olarak yerlerini almışlardır. Zamanla gelişen teknolojik olanaklar daha fazla literatüre, daha çabuk erişebilmeyi mümkün kılan bilgisayara dayalı erişim sistemlerini oluşturmuştur.

I.1. KONUNUN ÖNEMİ

"Bilim Çağı" olarak adlandırılan günümüzde artık bilgi gelişen teknoloji sayesinde sınır tanımamaktadır. Herhangi bir bilgiye ihtiyacı olan araştırmacı bilgi erişim kaynak ve sistemleri aracılığı ile gereksinim duyduğu bilgiye hızla ulaşabilmektedir. Bu gelişmeler çok sayıdaki kaynağa ve içerdikleri bilgilere daha kısa zamanda ve az çabayla ulaşmayı mümkün kılmaktadır.

İnsan sağlığını temel alan tıp en hızlı gelişen, en fazla araştırma ve yayın yapılan bir bilim dalıdır. Güncel bilgiyi yakalaması açısından süreli yayınların ağırlık kazandığı tıp literatürüne erişim, kısıtlı zamanları bulunan tıp mensupları açısından sorun olmaktadır. İhtiyaç duyulan bilgi ile ilgili literatürün hangi kaynaklarda bulunduğunu veren indeks ve abstraktlar gibi ikincil kaynaklar, bu sorunu geçmiş yıllarda bir ölçüde çözmüştür. Ancak hem insan sağlığı ile ilgilenmek hem de araştırma yapmak durumunda olan tıp mensupları bu kaynaklarla gerekli hızı sağlayamamışlardır. Bunun sonucunda tıp alanında istenilen bilgiyi daha kısa zamanda, daha güncel ve daha doğru erişimi sağlayan bilgi erişim sistemleri geliştirilmiştir.

Türkiye'de de tıp literatüründeki gelişme eğilimi dünyadakinden farklı değildir. Yayın yapmak ihtiyacında olan Türk tıp bilim adamı eğer bu yayınları yurt dışındaki herhangi bir dergide yayınlamamış ise, bunları Türkiye' de yayınlanan bir dergide yayınlamak durumundadır. Bu ihtiyaçtan yola çıkarak çeşitli üniversiteler, kurumlar, kuruluşlar ve dernekler çok sayıda tıp kapsamlı süreli yayın çıkartmaktadır. Özellikle son yıllarda artan üniversite sayısına paralel olarak tıp alanındaki süreli yayınlarda da artış olmuştur. Çoğu zaman birbirinden habersiz yayınlanan dergiler hem zaman kaybına, hem de ekonomik kayıplara yol açmaktadır. Ayrıca pek az sayıdaki yayın hem nitelik, hem de nicelik olarak belli bir kaliteyi tutturabilmektedir. Oysa bu yayınlar için sağlıklı bir bibliyografik denetim oluşturulabilseydi, Türk tıp literatürü hem ulusal hem de uluslararası platformda önemli bir yer edinebilirdi.

Türk tıp literatüründe hızla artan bilgiye karşın, bilgiyi kontrol altına alabilecek bilgi erişim kaynak ve sistemlerinin geliştirilmesinde bir hayli geç kalınmıştır. Hızla ve kontrolsüz bir şekilde artan bilginin büyük bir kısmı

kullanılmadan kaybolmaktadır. Salt bilgiyi üretmek değil, kullandırmak da belli bir çabayı gerektirir. Türk tıp dergilerinin abone sayıları ne olursa olsun, düzenli bir indeksleme sistemi içerisine alınmamaları nedeniyle erişim ve yararlanılmaları da son derece sınırlı kalmaktadır. Ulusal bir dizin oluşturulmadan başlatılan yayın taramaları zaman kaybının yanında araştırmacıların birbirinden habersiz olarak benzer araştırmalar yapmalarına da neden olmaktadır. Öte yandan bu uygulama, diğer araştırmacılara uyarıcı etki sağlamayan, tek başına ve bilime katkının çok sınırlı kaldığı çalışmalara yol açmaktadır. Araştırmacıların yurt dışı kaynaklara ulaşması ne denli kolaysa, kendi ülkelerinde, hatta komşu akademik kuruluşlarda yapılan bilimsel nitelikli araştırma sonuçlarına ulaşmaları da o denli zor olmaktadır (Psikiyatri ve Psikoloji İndeksi 1992 : Önsöz)

Gelişmiş ülkeler bilgi üretmekte olduğu kadar, kullandırılmasında da bir hayli yol katetmişlerdir. Bu ülkelerde de bilgi erişim konusu ilk olarak tıp alanında gündeme gelmiştir. Ülkemizde ise Türk tıp literatürüne erişim kaynak ve sistemlerinin oluşturulması konusunda çözümsel bir çalışma henüz yoktur.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE HİPOTEZİ

Çağımıza damgasını vuran bilginin, bilimsel, bireysel, toplumsal ve ekonomik gelişmenin anahtarı olduğu çoğunluk tarafından gittikçe daha fazla anlaşılmıştır. Büyük kitlelerin ona erişme ihtiyacı, bilgi erişim sistem ve hizmetlerinin geliştirilmesi gerektiğini ortaya çıkartmıştır (Turner 1988:1-3). Günümüzde bu sistemler ve basılı ikincil kaynaklar kanalıyla, bilgi patlaması denetim altına alınmakta, toplumsal bir değer olarak gücü artan bilgi düzenlenmekte ve ona duyulan ihtiyaç giderilmektedir. Çok sayıda birincil kaynağa ve içeriklerindeki bilgilere çağımızın hızla gelişen teknolojileri ile erişilebilmektedir (Alkan 1994:2).

Bilgi erişim kaynak ve sistemleri olmadan araştırmacının gereksinim duyduğu bilgiyi kendisinin tarayıp bulmasının ekonomik olma, doğruluk ve çabukluk gibi unsurları ortadan kaldırdığı gibi kişinin kendi başına araştırma yapması halinde konusundaki mevcut bilginin ancak % 1'ine ulaştığı da belirlenmiştir. (Yılmaz 1990:70).

Ülkemizde Türk tıp literatürüne işlevsel bir erişim kaynağının oluşturulmamış olması göz önüne alındığında, mevcut literatüre erişimde yaşanan güçlükler ve

erişilebilen literatürün kapsamı bir hayli düşündürücüdür. Böyle bir kaynaktan yoksunluk ülkemizde bilgi, araştırmacı ve kütüphaneci üçgeninde kargaşaya neden olmaktadır.

Araştırmamızın amacı; Türk tıp literatüründe bilgi erişim kaynak ve sistemlerinin eksikliğinin irdelenerek, bu alanda yapılacak girişimlerle Türk tıp literatürünün daha etkin kullanılmasını sağlamak şeklindedir.

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda hipotezimiz;

"Ulusal bir tıp bibliyografik bilgi erişim kaynağı, H.Ü. Tıp Fakültesi araştırmacılarının, kendi ilgi alanındaki yayın bilgisine; kısa sürede, kapsamlı biçimde ulaşmalarını sağlayacaktır." şeklindedir.

1.3. ARAŞTIRMANIN ALANI, KAPSAMI VE EVRENİ

Çalışmamız H.Ü. Tıp Fakültesi öğretim üye ve görevlilerini kapsamaktadır.

Tıp literatüründe güncel ve hızlı bilgiyi sağlaması açısından dergiler diğer yayınlara göre daha ön plandadır ve yoğun olarak kullanılırlar. Bu nedenle araştırmamız dergilerle sınırlanmıştır. Kitap, monograf, seri yayınlar, magazinler v.s kapsam dışı bırakılmıştır. Çalışmamızda geçen "tıp literatürü" ifadesi tamamen dergi literatürünü kapsamaktadır.

Kasım 1995-Mayıs 1996 tarihleri arasında gerçekleştirilen çalışmamız bu dönemdeki mevcut Türk tıp literatürüne erişim kaynak ve sistemlerini içermiştir.

Çalışmamızı desteklemesi amacı ile oluşturulan Türk tıp dergileri listesine Türkiye' de 1990 öncesi yayınlanmaya başlayan, 1990 sonrası devam eden veya 1990 sonrası yayınlanmaya başlayıp en az iki sayı yayınlanmış dergiler alınmıştır.

1.4.YÖNTEM VE TEKNİKLER

Çalışmamızda betimleme yöntemi kullanılmıştır."Betimleme yöntemi ile, mevcut durumlar, koşullar ve özelliklerin aynen ortaya konulmaya çalışıldığı betimleme araştırmalarında , mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkileri dikkate alınarak durumlar arasındaki etkileşim açıklanmaya çalışılır" (Kaptan 1983:63).

Araştırma yöntemine uygun olarak verilerin toplanmasında gözlem, görüşme ve anket teknikleriyle birlikte yazışma yolu ile de bilgi sağlanmıştır.

Yukarıda belirtilen yöntem ve tekniklerle yapılan çalışmamızın geçirdiği aşamalar aşağıda belirtilmiştir.

Çalışmamızın evrenini oluşturan 881 H.Ü. Tıp fakültesi öğretim üye ve görevlisi 157 kişilik örneklem grubu ile temsil edilmiştir. H.Ü. Tıp Fakültesi Biyoistatistik bölümünden bir öğretim üyesi ile görüşme sonucunda belirlenen örneklem grubunda denek isimleri tıp fakültesi bünyesinde bulunan dahili tıp, cerrahi tıp, temel tıp ve çocuk sağlığı ve hastalıkları bilim dallarındaki öğretim üye ve görevlilerinden sistematik örnekleme yöntemi ile saptanmıştır.⁽¹⁾ Örneklem sayısı belirlenirken çocuk sağlığı ve hastalıkları bilim dalı, dahili tıp bilim dalı kapsamına alınmıştır. Bu bilim dallarına göre oluşturulmuş H.Ü. Tıp Fakültesi akademik personel listesinden, her bilim dalı içerisindeki araştırma görevlisi, doçent, yardımcı doçent ve profesör sayısı belirlenmiştir. Daha sonra liste üzerinde her grup kendi aralarında numaralandırılmış ve bilim dalı içerisindeki her bir unvanın toplam sayısı, o grubun örneklem sayısına bölünerek elde edilen rakamlarla sistematik olarak listeden isimler saptanmıştır. Ancak çalışmamız sırasında örneklem grubumuzda daha önce yardımcı doçent olarak görülen deneklerin çoğunun kadrolarının değiştiği ve doçent unvanı aldığı görüldü. Bu yüzden araştırma sonucunda doçent ve yardımcı doçent unvanlarının birleştirilerek, aynı grupta değerlendirilmesine gerek duyuldu.

Anket soruları bir istatistikçi danışmanlığında Türk tıp literatürünün, bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasında ne ölçüde kullanıldığı, literatüre erişmek için ne gibi yollar izlendiği yönünde veri toplamaya yönelik olarak hazırlanmıştır.

Hazırlanan sorular gerekli düzeltmelerin yapılabilmesi amacı ile 10 kişilik bir grupta test edilmiş ve öneriler göz önüne alınmıştır.

Ankette, Türk tıp literatürüne erişimde kullanılabilecek kaynak ve yöntemlerin verildiği 4 soruda anketi uyguladığımız tarihte yaygın olarak

(1) 2.1.1996 tarihinde H.Ü. Tıp Fakültesi Biyoistatistik Bölümü'nden Prof.Dr. Ergun Karaağaoğlu ile yapılan görüşme

kullanılmayan "TürkMed" CD-ROM veri tabanı ve o tarihte henüz yayınlanmamış olan "Türk Tıp Dizini"nden bahsedilmemiştir. Ancak açık uçlu sorular ile deneklerin haberdar olmadığımız kaynak ve yöntemleri yazması sağlanmıştır.

Anketin uygulanmasına 1 Mart 1996'da başlanmış ve 15 Nisan 1996 da tamamlanmıştır. Anket deneklerden randevu alınarak uygulanmış ve sonuçları anında toplanmıştır. Konu ile yakından ilgilenen deneklerle aynı zamanda görüşme yapılmıştır.

Özellikle Türk tıp literatürü bilgi erişim kaynak ve sistemleri ile ilgili basılı kaynakların olmaması nedeni ile bu bölümdeki veriler, ilgili kişilerle görüşme ve yazışma teknikleri uygulanarak toplanmıştır. Görüşmelerde yapılanmamış görüşme tekniği uygulanmıştır.

Kullanıcıların Türk literatürüne gereksinimleri, kaynaklara ulaşmak için gösterdikleri çabalar, H.Ü. Tıp Merkezi Kütüphanesi Danışma Bölümü görevlileri tarafından gözlemlenmiştir.

Toplanan anket verileri H.Ü. Bilgi İşlem Bölümü'nde değerlendirilmiş ve istatistiki yöntemlerle yorumlanmıştır.

Türkiye'de yayınlanan tıp dergilerinden haberdar olabilme oranının belirlenebilmesi için anket ile birlikte deneklere "Türkiye'de yayınlanan tıp dergileri" listesi " Genel Tıp ", " Dahili Tıp ", " Cerrahi Tıp " ve " Temel Tıp " olarak uzmanlık dallarına göre ayrılarak verilmiştir. Araştırmada ilk olarak böyle bir listenin mevcut olmaması nedeniyle Aralık 1995'te bu listenin oluşturulması için çalışmalara başlanmış, 1 Mart 1996 tarihinde liste tamamlanmıştır. Ancak bu liste gerek dergilerin niteliklerinden, gerekse derleme sorunlarından dolayı eksiksiz olamamıştır. Listedeki eksik veya yanlış bilgiler, anketi yanıtlayan kişilerin önerileri doğrultusunda ve Türk Tabipler Birliği (TTB) editörler toplantısında editörler tarafından düzeltilmiştir. Çalışmamızın önemli bir kısmını oluşturan listenin hazırlanmasında sırası ile aşağıdaki kaynaklar kullanılmıştır :

- Türkiye Makaleler Bibliyografyası
- Hacettepe Üniversiteleri Kütüphaneleri Süreli Yayın Katoloğu
- H.Ü. Tıp Merkezi Kütüphanesi Bağış Dergi Koleksiyonu (Koleksiyona katılmayan dergiler)

- Milli Kütüphane Veri Tabanı
- Milli Kütüphane Süreli Yayınlar Kart Kataloğu
- ISSN Türkiye Bibliyografyası 1995
- Marmara Üniversitesi Kütüphanesi Süreli Yayınlar Kart Kataloğu
- Atatürk Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Süreli Yayınlar Kataloğu
- Akdeniz Üniversitesi Kütüphanesi Süreli Yayınlar Kataloğu
- 19 Mayıs Üniversitesi Kütüphanesi Süreli Yayınlar Kataloğu
- Ege Üniversitesi Kütüphaneleri Süreli Yayın Kataloğu
- TÜBİTAK "Türk Tıp Dizini" nde indekslenen dergilerin listesi
- TÜBİTAK "Ulusal Tıp Veri Tabanı" nda indekslenen dergilerin listesi
- TTB'ye gelen dergi listesi
- Türkiye Klinikleri Yayınevi Listesi
- Medical Network Dergiler Grubu Listesi
- Ragıp Kayar tarafından oluşturulan liste
- TTB toplantısına katılan editörler
- H.Ü. Öğretim üye ve görevlilerinin verdikleri bilgiler

Dergi listesinde;

- 1990 yılında yayınlanmaya başlamış ve 1990 sonrası en az iki sayı yapmış dergiler
- 1990 sonrası yayınlanmaya başlayan ve en az iki sayı yapmış dergiler alınmıştır. Listeye bültenler, haber dergileri ve gazeteler alınmamıştır.

I.5. ARAŞTIRMANIN DÜZENİ

I.Bölüm; Giriş, konunun önemi, araştırmanın amacı, araştırmanın alanı, kapsamı ve evreni, kullanılan yöntem ve teknikler ve yararlanılan kaynaklar hakkında bilgi içermektedir.

II.Bölüm'de, Tıp literatürü başlığı altında, tıp literatüründe dergilerin önemi ve gelişmesi, yabancı ve Türk tıp literatüründe dergiler, Türk tıp literatüründe dergilerin değerlendirilmesi ve sorunları üzerinde durulmuştur.

III. Bölüm'de Tıp literatüründe bilgi erişim kaynak ve sistemleri başlığı altında öncelikle bilgi erişim kaynak ve sistemlerinin önemi ve gelişmesi anlatılmıştır. Daha sonra yabancı tıp literatüründeki geleneksel ve bilgisayara

dayalı bilgi erişim kaynak ve sistemlerinden bahsedilerek tanıtları yapılmıştır. Yine bu bölümde Türk tıp literatüründeki geleneksel ve bilgisayara dayalı bilgi erişim kaynak ve sistemleri anlatılmıştır.

IV. Bölüm; Bu bölümde Türk tıp literatürü ve erişim kaynakları arasındaki ilişkinin analizi ve yorumu yapılmış olup H.Ü. Tıp Fakültesi öğretim üye ve görevlilerinin bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasında Türk tıp literatürünü izlemede kullandıkları kaynak ve yöntemler, Türk tıp literatüründe bibliyografik bilgi erişim kaynakları ile literatüre erişim arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi, Türk tıp literatürüne gereksinim duymayan veya gereksinim duyduğu halde takip etmeyenlerin nedenlerinin tartışılması, TMB'nın kullanımı, yabancı tıp literatürünün izlenmesi ve bilgi erişim kaynakları arasındaki ilişki incelenmiştir. Ayrıca Türkiye' de yayınlanan tıp dergilerinin okunurluk oranı üzerinde bir değerlendirme yapılmıştır.

I.6. TERMİNOLOJİ

Bilgi Denetim: Çalışmamızda bilgi denetim, dergilerde yayınlanan yayınları ve içerdikleri bilgileri temsil eden bibliyografik künyelerin belli bir düzen içinde indeks, abstrakt veya veri tabanlarında depolanması ve istenildiğinde, bu kaynak ve sistemler aracılığıyla haberdar olunması ve erişilmesi karşılığında kullanılmıştır.

Bilgi Erişim Kaynak ve Sistemleri: Belirli bir konudaki bilgiyi düzenleyip depolayarak, kullanıcıyı bilgilerin bulunduğu asıl kaynağa yönelten basılı bibliyografik kaynaklar ve bilgisayara dayalı bibliyografik veri tabanları karşılığında kullanılmıştır.

Bilgisayara Dayalı Bilgi Erişim : Araştırmamızda bu kavram "çevrim-içi", "çevrim-dışı" ve "CD-ROM" veri tabanı kullanılarak bibliyografik bilgiye erişim karşılığında kullanılmıştır.

Geleneksel Bilgi Erişim : İndeks ve abstrakt gibi basılı bilgi erişim kaynakları kullanılarak bibliyografik bilginin elde edilmesine karşılık olarak kullanılmıştır.

"Review" Makalesi : Bir konuda yayınlanmış literatürün gözden geçirilerek yeni bir yorumla sunulduğu makalelerdir.

1.7. KAYNAKLAR

Araştırma konusu ile ilgili bilgilere ulaşabilmek amacıyla öncelikle bir yayın taraması yapılmıştır. Bu taramada kullanılan basılı ve CD-ROM veri tabanları aşağıda verilmiştir:

Bulletin of the Medical Library Association (1965-)

Index Medicus (1966-)

Library and Information Science Abstracts (1969-)

Library Literature (1936-)

Library Literature CD-ROM (1988-1992)

LISA CD-ROM (1969-1992)

MEDLINE CD-ROM (1966-)

Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni (1952-1986)

Türk Kütüphaneciliği (1987-)

Türkiye Bibliyografyası (1935-)

Türkiye Makaleler Bibliyografyası (1952-)

Bu kaynaklardan "bilgi erişim" , "bilgi erişim sistemleri", "indeks ve abstrakt", "tıp literatürü" ve "sürelî yayınlar ve tıp" ile ilgili konu başlıkları taranmıştır.

Türkiye' de konu ile ilgili yayınlar "Türkiye Makaleler Bibliyografyası" ndan "kütüphanecilik", "tıp", "tıp: sürelî yayınlar" konu başlıkları altında bulunmuştur.

Yabancı kaynaklar arasında en fazla Morton'un (1992) Information Sources in the Medical Sciences adlı eseri kullanılmıştır.

Tez düzeninin belirlenmesinde Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (1989)' nün Yüksek Lisans ve Doktora-Sanatta Yeterlilik Tezleri Yazım ve Basım Yönergesi' nden yararlanılarak, bu yönergede belirtilen kurallara uyulmuştur.

II. BÖLÜM

TIP LİTERATÜRÜ

II.1. TIP LİTERATÜRÜNDE DERGİLERİN ÖNEMİ VE GELİŞMESİ

15. yy dan bu yana kitap ve dergiler bilimsel iletişimdeki temel taşlar olmuşlardır.19. yy ortalarına kadar tıp alanındaki yayın sayısı oldukça azdı. Tıp bilim adamları ancak kendi bireysel çabaları, meslektaşları arasındaki iletişim ve kendi edindikleri kaynakları okuyarak yeni gelişmelerden haberdar olabiliyorlardı (Sutherland 1992:43).

Araştırmacılar için bilimsel iletişimin önemi yadsınamaz. Araştırmalarda aktif olarak çalışan bilim adamları birbirleri ile sürekli iletişim halindedirler (Dannatt 1992:21). Bilim adamları bu iletişimi konferanslar, bilimsel toplantılar, sürekli eğitim kursları, telefonlar ve bilgisayar ağları aracılığı ile gerçekleştirmektedirler. Paisley (1968:4) sürekli birbirleri ile bilimsel iletişimde olan bilim adamlarını bir sistem içinde gruplamıştır. Bu gruplar aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (Paisley 1968:4-6) :

1. Bir kültür grubu içindeki bilim adamı,
2. Bir politik sistem içindeki bilim adamı,
3. Bir dernek içindeki bilim adamı,
4. Danışma / Danışmanlık grubu içindeki bilim adamı,
5. Bilim adamları grubu (Invisible College) (Birbirlerini tanıyan ve bilgiyi doğrudan paylaşan en az 100 kişiden oluşan grup)
6. Bir resmi organizasyondaki bilim adamı,
7. Bir araştırma grubundaki bilim adamı,
8. Bağımsız olan bilim adamı,
9. Bir ekonomik / yasal gruptaki bilim adamı,
10. Bilgi sistemlerine (Kütüphane, bilgi merkezleri gibi) sahip bilim adamı.

Bu sistem içindeki gruplar birincil kaynaklar olarak tanımlanabilir. Bilgiye ihtiyacı olan ve kullanan bu grupların çoğu aynı zamanda bilimsel literatür de üretir. Ancak bu gruplar kendi içlerinde bilimsel iletişimi gerçekleştirebilirken, kendilerini grupları dışında kalan bilimsel bilgi ile de sınırlarlar. Bilimsel bilginin aktarılması ve

geliştirilmesinde rol oynayan dergiler, bilimsel iletişim sistemi içindeki grupların sınırlarını, hem üretilen bilginin dağıtımında, hem de kullanımında kaldırmaktadır. Başka bir deyişle araştırma grupları birbirleri arasında bilimsel iletişimi sağlarken, bu grubun dışında kalan grupla iletişimi sağlamak literatüre dönüşen bilgi sayesinde olmaktadır. Büyük ölçüdeki veri ve bilginin somutlaştırılmasını sağlayan bilimsel literatür üç gruba ayrılabilir (Pao 1989:14) :

1. Birincil kaynaklar
 - Dergiler (Genel ve uzmanlaşmış dergiler)
 - Kitaplar (Monograflar, tezler, patentler, teknik raporlar)
 - Veriler (Sayısal, istatistikler, metinsel ve kodlanmış)
2. İkincil kaynaklar
 - Abstraktlar
 - İndeksler
 - Bibliyografyalar
3. Üçüncül kaynaklar
 - Review (Dergilerdeki review makaleler)
 - Ansiklopediler, sözlükler, rehberler ve el kitapları.

Bilim ve teknolojiye farklı alanlarda, farklı literatür türlerinin kullanımı ağırlık kazanmıştır. Her bilim dalında, bilim dalının özelliğine bağlı olarak literatürü kullanım eğilimi değişiklik gösterir. Bilimsel iletişimin yoğun olduğu ve en fazla bilimsel üretimin yapıldığı bilim dalı olan tıp aynı zamanda güncel , hızlı ve doğru bilgiye en fazla ihtiyaç duyulan bilim dalıdır. Tıp bilim dalının bu özelliği bilimsel iletişim, bilgiye erişim ve bilimsel üretimi sağlamada basılı kaynaklar arasında süreli yayınları, özellikle dergileri ön plana çıkartmaktadır.

Bilimsel ve teknik yayınların bulunduğu dergiler ; genellikle haftalık, aylık, üç aylık ya da önceden kararlaştırılmış başka bir belli süre içinde yayınlanırlar. kapsadıkları makaleler, kısa ya da uzun çeşitli yazılar, belli bir konu ya da birbirine yakın birkaç konu çevresinde toplanmıştır (Baysal 1982:50-51).

Bilimsel dergiler bilgiyi paylaşmayı ve değişmeyi en etkin kılan kaynaklardır. Dergiler bilimde ulus ve dil engellerini aşan ve her düzeyde doktorlara veri, teknik bilgi ve yeni bilgiler sağlayan literatürü veren kaynaklardır (Dannatt 1992:24).

Dergi makaleleri kitaplara göre daha somut ve günceldir. Özgün düşüncenin ilk ürünü olan bilimsel yayınlar bir dergide makale olarak yayınlanmadan önce

yorumlama, düzeltme ve editörlerce değerlendirme gibi uzun bir süreç sonunda bilimsel bilgi kimliğine kavuşur. Dergiler büyük ölçüdeki veri ve bilgiyi literatüre dönüştürerek somutlaştırırken, üretilen literatürün uzmanlar tarafından önemi veya özgünlüğünün tartışılabilirdiği bir fikir birliği oluştururlar. Yine dergiler üretilen bilginin arşivsel olarak değerlendirilmesini sağlarken aynı zamanda yazarlık haklarının korunmasına da olanak verirler (Dannatt 1992:25).

Bilimsel çalışmanın büyük bir kitlece okunmasına ortam hazırlayan dergiler, çalışmanın tanınmasında ve değerlendirilmesinde önemli rol oynar. Son olarak dergiler okuyuculara tartışma, eleştirme, üzerinde düşünme ve yorumlama ortamı sağlarlar.

Tıpta uzmanlığın gelişmesi ve eğitim ihtiyacının karşılanmasında etkin rol alan dergilerin tıp bilim dalındaki önemini vurgulayan çeşitli araştırmalar yapılmıştır. 1991 yılında "Biyoteknoloji ile ilgilenen bilim adamlarının bilgiyi nereden sağladıkları" konusunda yapılan bir araştırmada, bilim adamlarının bilgiyi üç kaynaktan aldıkları saptanmıştır: Kendi deneyimleri, meslektaşları ile kişisel iletişim ve yayınlanmış kaynaklar (basılı ve elektronik). Yayınlanan kaynaklar arasında ise dergilerin tercih edildiği görülmüştür (Greffsheim 1991:36-44).

"Doktorların ofisteki bilgi ihtiyaçlarını nasıl karşıladıkları" konusunda yapılan diğer bir araştırmada ise (Covell 1985:596-599) doktorların klinik uygulamaları esnasındaki bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasında kitap, dergi ve ilaç rehberleri gibi basılı kaynakları; meslektaşlarına, farmakologlara, kütüphanecilere, laboratuvar personeline ve sosyal çalışmacılara danışmak yerine daha sık olarak tercih ettikleri belirlenmiştir. Yine aynı araştırmada doktorların hasta baktıktan sonra bilgi gereksinimlerinin karşılanmasında basılı kaynaklar arasında dergileri kitaplara tercih ettikleri gözlemlenmiştir. (Covell ve diğerleri 1985:597)

Ülkemizde ise Özbudak (1995:119) tarafından yapılan bir araştırmada YÖK Dokümantasyon ve Uluslararası Bilgi Merkezi'ndeki süreli yayınların arasında sağlık bilimlerinin diğer bilim dallarına göre daha fazla kullanıldığı belirlenmiştir.

Dergilerin saydığımız özellikleri ve yukarıda sözü edilen araştırmalar; tıp

bilim adamlarının bilgiyi kullanma, üretme ve yayma aşamalarında dergileri yoğun olarak kullandıklarını göstermektedir. Denilebilir ki dergi literatürünün en fazla önem kazandığı bilim dalı tıptır.

II.2. YABANCI TIP LİTERATÜRÜNDE DERGİLER

Tıp literatüründe birincil kaynaklar olarak çok önemli yer tutan dergiler temelde üç grupta incelenebilir: Haber dergileri, fikir dergileri ve yorum dergileri. Dergilerdeki diğer bir grup ise özgün makale ve "review" makaleleri içeren dergilerdir (Dannatt 1992: 29).

Özgün makale veren dergilere "Biochemical and Biophysical Research Communications" son yıllarda iyi bir örnektir. "New England Journal of Medicine" orijinal makale verdiği kadar, editör yorumları da veren bir dergidir. Üç bölümü de bir arada bulunduran dergi nadirdir. 1930'larda "Year Books" yayınlanmıştır, ancak bundan birkaç yıl sonra yayınlanan "Progress in Allergy and Advances in Internal Medicine" ise ilk gerçek "review" dergisidir (Dannatt 1992:29-30). En eski tıp dergisi "Lancet" 1823'te yayınlanmaya başlamıştır ve halen yayınına devam etmektedir. Dünyada sağlık bilimlerinde yayınlanan süreli yayın sayısı 1993 verilerine göre 19.264 tür ve Sağlık Bilimleri dergilerinin Fen Bilimleri ve Mühendislik, Sosyal Bilimler, Sanat ve Beşeri Bilimler konusundaki dergiler arasında oranı % 15.8'dir (Özbudak 1995:119).

II.3. TÜRK TIP LİTERATÜRÜNDE DERGİLER

Ülkemizde ilk tıbbi dergi 1849 yılında (Vekay-i Tıbbiye) ismi ile o zamanki tıp fakültesi, yani Mektebi Tıbbiye matbaasında basılmıştır. Aynı zamanda Fransızca sayıları da çıkartılmıştır. Bu dergi Avrupa tıp yayınları ile az görülen olguları (vak'alar) ve ilginç gözlemleri, sağlık yönetmelikleri ile haberleri kapsamakta idi (Kum 1974: 16-17).

Ülkemizde en uzun ömürlü dergi "Gülhane Tıp Akademisi Bülteni (GATAB)"'dır. Bu dergi 1871' de "Ceride-i Tıbbiye-i Askeriye" adı ile ve "Vekay-i Tıbbiye" den sonraki ikinci tıp dergisi olarak çıkarılmaya başlamıştır. 1921' de ismi "Askeri Sıhhiye Mecmuası" olarak değiştirilmiştir. 1949'da "Askeri Sıhhiye Dergisi" adını alan derginin şimdiki ve son adı 1956'da verilmiş, böylece dört isim değişikliğine uğramıştır. Bu durumda derginin 120 yıldır çıkmakta olduğu söylenebilir. Ara vermeksizin en uzun süre yayınlanan ikinci dergi ise 1925'te "Tedavi Notları" adı ile

çıkmaaya başlayan ve 1935'te "Dirim" adını alan dergidir. "Dirim" gerek ülkemizde elli yıllık konu ve yazar indeksi bulunan tek tıp dergisi olması ve gerekse en yüksek tirajda basılması gibi özellikleri bakımından tıp dergilerimiz arasında özel bir konuma sahiptir (Akççek ve Kayar 1992a: 82).

Araştırmamızda Türkiye'de yayınlanan tıp dergilerinin tam bir listesine rastlanamamakla birlikte, doktorların zaman zaman ulusal tıp yayınları üzerine analiz ve listeleme çalışmaları gerçekleştirdikleri görülmüştür. Bunlardan Kayar (1994) çalışmasında ülkemizde son 65 yılda 443 tıp dergisi yayınlandığını belirtmiştir.

Bunların 192'si (% 43) ilk 20 yılda (1974-94) 144'ü (%33) ise son 10 yılda (1989-94) yayınlanmaya başlamıştır (Kayar 1994:69). 1991 yılında Özsoylu (1992:67) tarafından yapılan çalışmada 116 tıp dergisinin yayınlanmakta olduğu bildirilmiştir. Kayar'ın çalışmasının yapıldığı 1994 yılında ise halen yayınlanmakta olan 187 dergi saptanmıştır. Bu veriler 1991-1994 yılları arasında 71 derginin yayın hayatına başladığını göstermektedir. Yine Kayar, çalışmasında 299 dergiden 10 yılı aşan 71 dergi (%23.7) olduğunu saptamıştır (Kayar 1994:69) .

Birbirlerinden çok farklı yöntemlerle yapılan bu çalışmalar Türkiye'de yayınlanan tıp dergileri üzerinde sağlıklı bir karşılaştırmayı mümkün kılmamaktadır.

II.3.1. TÜRK TIP LİTERATÜRÜNDE DERGİLERİN SON DURUMU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkiye'de yayınlanan tıp dergilerinin listelenmesi bu çalışmamız sırasında yapılmıştır. Araştırmamızda 1990 yılı ve sonrası yayın hayatına başlayan ve 1990 öncesi yayınlanmakta olup 1990 yılı ve sonrası yayınlanmaya devam eden tıp dergileri belirlenmiş ve bir liste oluşturulmuştur.⁽¹⁾ Oluşturulan listeye magazinler, bültenler ve bilimsel yazı içermeyen dergiler alınmamıştır. Liste sadece tıp dergilerinden oluşturulmuş hemşirelik, beslenme, çocuk gelişimi, diş hekimliği, eczacılık dahil edilmemiştir. Ancak, temel tıp dallarını ilgilendiren veterinerlik konusundaki dergiler listeye alınmıştır.

Araştırmamızda toplam 276 dergi belirlenmiştir. Fakat bu dergilerin bir kısmının 1991 yılından sonra yayınını durdurup durdurmadığı bilinmemektedir. Araştırma konumuz ile doğrudan ilgili olmaması nedeni ile bu konuda ayrıntılı

(1) Ek 2, 3, 4, 5

çalışma yapılmamıştır. Hazırlanan listede 1995 yılı sonrası çıkan 24 dergi de yer almaktadır.

Ülkemizde Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü'nde ISSN Merkezi'nin kurulması ile 1993 yılından başlayarak dergilere ISSN (Uluslararası Standart Süreli Yayın Numarası) numarası verilmeye başlanmıştır. 1995 verilerine göre toplam 155 tıp dergisi ISSN numarası almıştır (ISSN Türkiye Bibliyografyası 1995: 1996). Süreli yayınlara ISSN numarası verilmesi hem yayınların kontrol altına alınması, hem de Türkiye'de yayınlanan süreli yayınların uluslararası literatüre girmesini sağlamakta yardımcı olacaktır.

Türkiye'de yayınlanan tıp dergilerinin nitelik ve nicelik sorunlarının tartışıldığı günümüzde, dergi sayılarındaki kontrolsüz artışın da bilimsel düzey ve yayın sürekliliğini olumsuz etkilediği vurgulanmaktadır.⁽¹⁾

İçerik yönünden bakıldığında tıp fakülteleri dergilerinde araştırma türü yazılar daha fazla gözükmekte ise de, genelde vak'a takdimleri sayı olarak ağırlıktadır. Dikkati çeken diğer bir nokta ise ülkemizdeki sağlık sorunlarının araştırılması veya çözümünden daha çok, nadir vak'a raporları ve gelişmiş ülkelerde yapılan yayınlar ile ilgili ülkemizdeki çalışmalara ağırlık verilmesidir (Özsoylu 1991:68).

Türkiye'de yayınlanan tıp dergilerinin önemli sorunlarından biri, belki de en önemlisi bu yayınlardan çok azının uluslararası indeks ve abstraktlarda kabul görüyor olmasıdır. (Bkz Tablo 1)

Tablo 1. Index Medicus'da Yer Alan Türk Dergileri (Tınaztepe ve Güçer 1996:327)²

<u>Dergilerin isimleri</u>	<u>İndeklendiği Yıllar</u>	<u>Süre (yıl)</u>
TürkTıp Cemiyeti Bülteni	1960	1
Türk Tıp Encümeni Arşivi	1963	1
Tıp Fakültesi Mecmuası (İstanbul)	1962-1984	22
Türk Hijyen ve Tecrübi Biyoloji Dergisi	1974	1
Mikrobiyoloji Bülteni	1976-1993	17
Turkish Journal of Pediatrics	1962-	devam ediyor

(1) 1 Mart - 15 Nisan 1996 tarihleri arasında anket verilen H.Ü. Tıp Fakültesi öğretim üye ve görevli-leri ile aynı zamanda yapılan görüşme sonuçları.

(2) Bilgiler 1996 yılı itibarıyla tarafımızdan güncelleştirilmiştir.

Index Medicus'un 1976 tarihinden itibaren indekslediği "Mikrobiyoloji Bülteni"nin 1993'te indeksten çıkartılması⁽¹⁾ ile Index Medicus'un Türkiye'den indekslediği tek dergi, 33 yıldan beri süren "Turkish Journal of Pediatrics" olmaktadır. (2) SCI' te ise hiç bir Türk tıp dergisi indekslenmemektedir. En fazla Türk tıp dergisini indeksleyen kaynak 31 dergi ile EMBASE'dir.⁽³⁾ Dergilerimizin uluslararası kaynaklarda indekslenmemesinin nedenleri arasında sayılabilecek dil engeli dışında nitelik, nicelik ve süreklilik sorunları olması düşündürücüdür. Yine dergilerimizin uluslararası kaynaklarda indekslenmemesi sorunu araştırmacıları yayınlarını yabancı dergilere gönderme eğilimine yol açmıştır. Türk bilimsel araştırmalarının yabancı bir dergide kabul görmesi sevindirici olmakla birlikte, bu durum halen var olan beyin göçünün yanında, literatür göçünün de bir gün gündeme gelebileceğini düşündürmektedir.

Çakmakçı ve Güç (1996:80) "Dergiler, İlkeler ve Üniversiteler" adlı yazısında, 1985-1989 yılları arasında SCI'deki Türkiye kaynaklı bilimsel yayınların toplam sayısını 2,554 olarak vermektedir. Bu sayı 1990-1995 yılları arası 8,973 olarak artmıştır.⁽⁴⁾ Onat (1990:297) tarafından yapılan bir araştırmada ise sadece 1989 yılında SCI' e giren Türk tıp literatürünün sayısı 253 olarak verilmiştir.

Bu konuda çarpıcı bir diğer araştırma ise Tınaztepe (1996:333) tarafından yapılmıştır. Bu araştırmadaki verileri değerlendirdiğimizde çıkan sonucu şöyle açıklayabiliriz: Hacettepe Tıp Fakültesi araştırmacılarının çeşitli tıp dergilerinde yer alan bilimsel yayınları 1993-1994 verilerine göre 935'tir. Bunun 443'ü uluslararası yayınlarda, 492' si Türkçe yayınlarda çıkmıştır. Bu veriler 1993-1994 yılı H.Ü. Tıp Fakültesine ait yayın potansiyelinin hemen hemen yarısının yurt dışı kaynaklara kaymış olduğunu göstermektedir. Yine aynı araştırmadaki en güncel veriye göre H.Ü. Tıp Fakültesi mensuplarınca uluslararası indekslere giren 335 tıbbi makale yayınlanmıştır. Bu rakamlar uluslararası literatür arasına giren yayın sayısı bakımından az olmakla beraber, yine de Türk literatürünün yabancı bir dergide yayınlanmasının tercih ediliyor olması, Türkiye' de yayınlanan dergilerin içerik olarak desteklenmesini engelleyeceği açısından da düşündürücüdür. Bu konuda

-
- (1) List of Journals Indexed in Index Medicus 1994. - Bethesda: National Library of Medicine, 1960-
 (2) List of Journals Indexed in Index Medicus 1996. - Bethesda: National Library of Medicine, 1960-
 (3) EMBASE Pazarlama Bölümü'nden Margot Lammers tarafından 21.05.1996 tarihinde gönderilen faks.
 (4) SCISEARCH 1990-1995.

akademik yükseltmeler için yabancı dergilerde yayın yapma beklentisinin payı da büyüktür.

II.3.2. TIP DERGİLERİNİN SORUNLARI ÜZERİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Türkiye' de yayınlanan tıp dergilerinin nitelik ve nicelik sorunlarını yapıcı anlamda dile getiren ve bu sorunları aşmak için tedbirler almaya yönelik çalışmalar TTB ve "TÜBİTAK Sağlık Bilimleri Araştırma Grubu" tarafından birbirinden bağımsız halde iki ayrı koldan yürütülmektedir.

TÜBİTAK temelde Türkiye'de yayınlanan tıp dergilerine erişim konusu üzerinde çalışmalar yaparken, özelde bu yayınların nitelik ve nicelik sorunlarını aşmayı hedeflemiştir.⁽¹⁾ TÜBİTAK Sağlık Bilimleri Araştırma Grubu tarafından hazırlanmakta olan "Türk Tıp İndeksi" ne alınacak dergiler için seçim ölçütleri oluşturularak gelecekte, Türk tıp dergilerinin içerik, format veya süreklilik gibi konularda kalitesinin yükseltilebilmesi amaçlanmıştır. Bu uzun vadeli görülebilecek tedbirlerin yanı sıra, TTB üyeleri bu sorunlara daha kısa vadede çözüm getirecek uygulamalara başlamıştır. Türk tıp dergilerinin sorunları ile yakından ilgilenen TTB üyeleri bu konuya eğilme gereği hissetmişlerdir. Bu konuda yapılan ilk girişim tıp dergileri editörlerini biraraya getirmek olmuştur.⁽²⁾ 20 Ocak 1996 tarihinde yapılan bu toplantıda tartışılan konular ve alınan kararlar genelde Türkiye'deki tıp dergilerinin sorunlarını da özetlemektedir. Bunlar ⁽³⁾ :

1. Tıp süreli yayınları, ülkemizde bilimin gelişmesi, sürekli tıp eğitimi konusunda önemli işlevler görmektedir. Ancak bu hedeflerin gerçekleşebilmesi için bu alanda düzenleme yapılması gerekir.
2. Dergiler önemli finans sorunları ile karşı karşıyadır.
3. Tıp süreli dergilerinin farklı hedefleri ve farklı sorunları vardır.
4. Dil sorunu tıp yayıncılığı için önemli bir engel oluşturmaktadır.
5. Türkiye'deki tıbbi yayınların veri tabanı oluşturulmalıdır.

(1) TÜBİTAK Sağlık Bilimleri Araştırma Grubu Yürütme Komitesi adına Prof.Dr. Haluk Gökçora ile 19.03.1996 tarihinde yapılan görüşme.

(2) TTB Girişim Heyeti adına Prof.Dr. Tezer Kutluk ile 13.03.1996 tarihinde yapılan görüşme

(3) TTB'de 20.01.1996 tarihinde yapılan "Tıp Dergileri Editörleri Toplantısı" Raporu

6. Uluslararası indekslere girmek hedef olmalıdır. Bu amaçla dergiler arasında dayanışma sağlanmalı, bu konudaki deneyimler ve bilgiler aktarılmalıdır.

TTB, tıp dergileri editörleri ile 13 Nisan 1996 tarihinde bir toplantı daha yapmıştır. Bu toplantıda tıp dergilerinin sorunlarını aşmak ve hedeflere ulaşmak amacıyla "Türk Tıp Dergileri Birliği" (TTDB) kurma kararı alınmıştır.(1)

(1) 13.04.1996 tarihinde TTB'nin yaptığı "Türk Tıp Dergileri Birliği (TTDB)'ne Doğru İkinci Adım" konulu toplantı.

III. BÖLÜM

TIP LİTERATÜRÜNDE BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİ

III.1. BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİNİN ÖNEMİ VE GELİŞMESİ

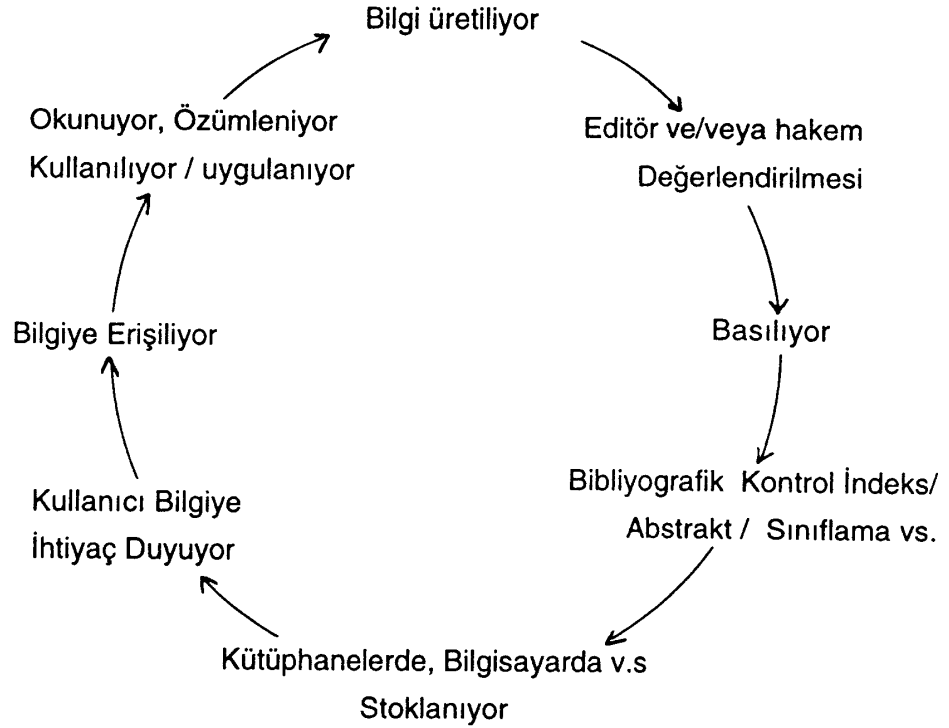
19.yy başlarında Fransız ve Endüstri Devrimi ile oluşan ekonomik ve politik alandaki değişimler bilim dünyasında da temel değişikliklere sebep oldu. Tıp alanında hızlanan araştırmalar ve bu araştırmalar sonucu gelişen iletişim, tıpta yayın sayısını artırdı. Yine tıpta uzmanlık alanlarının gelişmesi ise dergilerin daha özel uzmanlık dallarına ayrılmasını sağladı. (Sutherland 1992:43) Bu durum literatüre erişim sorunlarını doğurarak, bilim adamlarının büyüyen hacimdeki yeni bilgiye ulaşmalarını olanaksız hale getirmiş, dolayısı ile hem üretkenlikleri azalmış, hem de araştırmalarının niteliği düşmüştür. Soruna bir çözüm getirmek amacıyla ihtiyaç duyulan bilgiyi belirleyen ve ona erişimi sağlayan, ihtiyaç duyulmayan bilgiyi de kapsam dışı bırakan yeni yöntemler geliştirilmesi düşünülmüştür (Alkan 1994:1).

Farklı dergiler arasında dağınık olarak bulunan literatüre erişim ve kullanmadaki sorunların artarak büyümesi, bilgi erişim kaynak ve sistemlerini gündeme getirmiştir. Başlangıçta birincil kaynakların organize edilmesi ve kullanılmasına olanak sağlayan basılı ikincil kaynaklar oluşturulmuştur (Pao 1989:15). Yayınların bibliyografik bilgisini veren indeks, abstrakt ve bibliyografyalar bu amaca yönelik olarak hazırlanmıştır.

Yine hızla artan bu yayın kapasitesi aynı zamanda ikincil kaynakların hazırlanması ve üretilmesinde de değişik yöntem, tür ve teknikleri geliştirmiştir. İlk yıllarda salt insan gücüne dayanan bu sistemler zamanla artan sayı ekonomik kaynaklara, insan gücüne ve mekanizasyona ihtiyaç göstermiştir. (Sutherland 1992:44). Bilgi erişim kaynaklarının üretilmesindeki bu gelişmeler sadece tıbbın ilerlemesine değil, ticari atılımlara da neden olmuştur.

Bilgi erişim kaynak ve sistemlerinin vurgulanması açısından Cleveland (1990:13) bilginin yaratılması ve yayılması olgusunu gösteren şemayı çizmiştir. (Şekil 1) Bu şemada da görüldüğü gibi var olan bilgiye erişmekte ve yeni bilgi

üretmesinde, bibliyografik kontrol kaynakları olan indeks, abstrakt gibi bilgi erişim kaynak ve sistemlerinin önemi yadsınamaz.

Şekil 1. Bilgi akış şeması (Cleveland ve Cleveland1990:13)

III.2. YABANCI TIP LİTERATÜRÜNDE BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİ

III.2.1. YABANCI TIP LİTERATÜRÜNDE GELENEKSEL BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİ

III.2.1.1 İNDEKSLER

Modern tıp literatürünün indekslenmesinin geçmişi 1865'lerde Amerikan Ordusunda doktor olan John Shaw Billings'in Surgeon General's Office Kütüphanesi'ne müdür olması ile başlar Billings kendi bitirme tezini hazırlarken ihtiyaç duyulan bilgiye erişimde sadece kütüphanelerin yetmediğini, bu kütüphanelerdeki kaynaklardan yararlanmak için bibliyografik işlemlerin yapılması gerektiğini de farketti (Sutherland1992:44-45).

Billings ilk adım olarak Surgeon General's Office Kütüphanesi'nin koleksiyonunu tıp bilim adamlarının yararlanması için " Index-Catalogue " adlı eserde topladı. Bu girişim bibliyografik bilgiye erişimde yaygın olarak kullanılan "Index Medicus"un temeli oldu.

Kitap ve dergileri kapsayan Index-Catalogue'da kitaplar, yazar adları ve konu başlıkları altında, dergi makaleleri ise sadece konu başlıkları altında listelenmiştir. Seri halinde yayınlanan "Index-Catalogue" sırası ile aşağıdaki şekilde çıkmıştır (Sutherland 1992 : 46) :

- 1st series : vols 1-16 (1880-1895)
- 2nd series : vols 1-21 (1896-1916)
- 3rd series : vols 1-10 (1918-1932)
- 4th series : vols 1-11 (A-Mn) (1936-1955)
- 5th series (Selected Monographs): vols 1-3 (1959-1961).

II. Dünya Savaşı sonrası bilimsel literatürdeki artış Index-Catalogue'da indekslenmek için bekleyen yayınların birikmesine neden olmuştur. 4. serinin 11. cildinde, yayına ara verilmesine karar verilmiştir. 5. seride sadece monograflar indekslenmiştir. Günümüzde "National Library of Medicine" adı ile bilinen "Library of the Surgeon General's Office" sırası ile "Army Medical Library", "Armed Forces Medical Library" gibi isimler altında hizmet vermiştir. Hızla artan yayın sayısı karşısında indekslenme ihtiyacına cevap veremeyerek yayını durdurulan "Index-Catalogue", Billings' e " Index Medicus " u oluşturma fikrini vermiştir. İlk cildi 1877 yılında yayınlanan " Index Medicus " 1927'ye kadar yayınlanmaya devam etmiştir. 1927'de "Index Medicus" American Medical Association tarafından yayınlanan "Quarterly Cumulative Index to Current Medical Literature" ile birleştirilerek "Quarterly Cumulative Index Medicus" adını almıştır. Bu yayının adı daha sonra " Current List of Medical Literature " olarak değişmiştir. " Index Medicus " başlangıçta üç ayrı seri halinde yayınlanmıştır : Series 1:1879-1899, Series 2:1903-1920, Series 3:1921-1927 (Sutherland 1992:48)

1899-1902 yılları arası basılmayan "Index Medicus"un boşluğunu, 1900-1902 yıllarını kapsayan "Institut de Bibliographia in Paris" tarafından yayınlanan "Bibliographia Medica (Index Medicus) " doldurmuştur. Ancak bu yayın, 1899 sonlarındaki literatürü kapsamamıştır. Bu boşluğu doldurmak amacıyla 15 Haziran 1899 ve 10-25 Şubat 1900 yıllarını kapsayan "Index Medicus Novus" basılmıştır.

1960 yıllarında indekslemeye yeni bir bakış açısı getirilmiştir. Kitap ve dergilerin aynı kaynaklarda indeksleniyor olması tartışılarak, indekslemede farklı teknik gerektiren her iki literatürün, farklı kaynaklarda indekslenmesine karar verilmiştir. Bundan sonra dergi literatürü "Index Medicus" ve "Cumulative Index Medicus"ta ; kitap ve monografklar ise "National Library of Medicine Catalog" ve "National Library of Medicine Current Catalog" da indekslenmeye başlanmıştır (Sutherland: 1992: 50)

İndeksleme konusunda bir diğer gelişme ise indekslenecek süreli yayın ve diğer kaynaklar için bir seçim politikasının oluşturulması olmuştur. National Library of Medicine (NLM), doktorlar, araştırmacılar, eğitimciler, tarihçiler, tıp kütüphanecileri ve bazı tıp dergisi editörlerinden oluşan bir komiteye İndekse alınacak dergileri değerlendirme görevini vermiştir.

III.2.1.1.1. INDEX MEDICUS VE CUMULATED INDEX MEDICUS (1960-)

"Index Medicus" bugünkü şekli ile 1960 yılından bu yana yayınlanmaktadır. Tıp ve sağlık alanının temel indeksi olan "Index Medicus", sadece tıp ve ilişkili dallardaki süreli yayınları, kongre, sempozyum ve monografklar değil, diğer alanlardaki dergilerin de tıp ve sağlıkla ilgili içerdikleri konuları indekslemektedir (Alkan 1994:98).

"Index Medicus"un konu bölümünde, dili ne olursa olsun makalenin İngilizce adı, yazar adı, derginin kısaltılmış adı, cildi sayfası ve tarihi verilir. İngilizce dili dışındaki makalelerin dili bibliyografik künyenin sonunda parantez içerisinde belirtilir. Yazar bölümünde ise yazar adının altında makalenin adı, eğer makale İngilizce dili dışında başka bir dilde ise adı İngilizce olarak köşeli parantez içinde verilir.

İndekslemede, denetim altına alınmış indeksleme dili olan, tıpla ilgili konu başlıkları listesi "Medical Subject Headings" (MeSH) kullanılmaktadır (Alkan 1994:98).

" Index Medicus " un konu ve yazar kısımlarından oluşan aylık sayıları, her yıl " Cumulative Index Medicus " (IM) adı altında toplu duruma getirilmektedir. Toplu ciltler yazar, konu, indekslenen dergi listesi (List of Journals Indexed),MeSH

(Medical Subject Headings 1966-) ve " review " makale (Bibliography of Medical Reviews 1967-) bölümlerini bir araya getirmektedir. Başlangıçta oldukça hantal ve taşınması güç olan " Cumulative Index Medicus " , 1977 ve 1989 yılları arası 14 cilt olarak çıkmış, 1990' dan itibaren ise 16.cilt olarak yayınlanmaya başlamıştır (Sutherland 1992:52).

" Index Medicus " ta 1976-1981 yılları arası kongre ve seminerlerde sunulan monograflar da indekslenmiş; ancak indekslenen dergi sayısının artması ile buna devam edilememiştir. Bu kaynaklar " Index to Scientific and Technical Proceedings"(1) te verilmeye başlanmıştır.

NLM ayrıca 1970'den bu yana aylık olarak "Abridged Index Medicus"u (AIM) yayınlamaya başlamıştır. 117 civarında tıp dergisini indeksleyen AIM yıllık olarak " Cumulated Abridged Index Medicus " adı altında çıkmaktadır (Sutherland 1992:52). Daha ekonomik olan bu kaynak , " Index Medicus" un geniş kapsamına ihtiyaç duymayan tıp kütüphanelerini hedeflemektedir (Alkan 1994:98).

III.2.1.1.2. CURRENT CONTENTS (1961-)

Institute for Scientific Information (ISI) tarafından yayınlanan "Current Contents" 1961 yılından bu yana "Current Contents of Pharmacomedical Publications" ın devamı olarak bölümler halinde çıkmaktadır (Guide to Reference Books 1986:1138)

Güncel duyuru hizmetini vermek amacını hedefleyen "Current Contents" te, derginin en son sayısının içindekiler sayfası verilir. Haftalık olarak yayınlanan kaynak, dergi yayımlandıktan sonra en geç iki hafta içerisinde dergiyi indeksler (Wyatt 1987a: 13).

"Current Contents"ın her sayısının başında, indekslenen dergi listesi verilmektedir. Ayrıca makale adlarından oluşan anahtar kelimeye dayalı konu indeksi ve yazarların adreslerinin de verildiği, bir yazar indeksi vardır. Tıp ve ilgili alanlarda kullanılan "Current Contents: Clinical Medicine"da 850 dergi, "Current Contents: Life Sciences" da ise 1200' ün üzerinde dergi indekslenmektedir (Sutherland 1992: 54).

(1) Index to Scientific and Technical Proceedings - Philadelphia: Institution for Scientific Information, 1978.

III.2.1.1.3. SCIENCE CITATION INDEX (SCI 1955-)

Gene ISI tarafından iki ayda bir yayınlanan "Science Citation Index" (SCI) disiplinlerarası bir kaynaktır. SCI bilim, tıp, tarım, teknoloji ve davranış bilimleri gibi ana konular altında tüm bilimsel disiplin ve alanları içermektedir. Tıpla ilgili konu taramalarında yoğun olarak kullanılan bu indeks "Citation Index", "Source Index", "Permuterm Subject Index" ve "Corporate Index" olmak üzere dört bölüm halinde yayınlanır.

"Source Index" te yazarın en son yayını yazar adı altında listelenir. "Permuterm Subject Index" ise "Source Index" te listelenen makale adlarının kelimelerine dayalı olarak konu erişimini sağlayan bir kelime indeksidir. SCI'in en önemli bölümü ve bu indeksi diğerlerinden ayıran en önemli özelliği, atıf veren "Citation Index" bölümüdür. "Citation Index" te yeni yayınlanan bir makalede atıf olarak kullanılan makaleler, ilk yazar adı altında indekslenir. Bu özellik geriye dönük olduğu gibi, ileriye dönük tarama yapılmasını da sağlar. Diğer indeksler daha önce yayınlanan makalelerin bulunmasına olanak sağlarken, SCI daha önce yayınlanan makalelerin, nerelerde ve kimler tarafından atıf olarak kullanıldığını vererek ileriye dönük bilgileri de verir (Garfield 1991:8). "Corporate Index" ise ülkeler ve kurumlar adı altında tarama yapmaya olanak sağlar.

Oldukça kapsamlı hazırlanan SCI sadece bir dergide yayınlanan makaleleri, derlemeleri ve teknik raporları değil, editör yorumları, düzeltmeler, mektuplar, kitap değerlendirmeleri gibi her türlü bilgiyi indeksler.

Yılda 6 kez yayınlanan SCI sayıları yıllık ciltlerde toplanır. 1955 ve 1964 yılları on yıllık toplu ciltler, 1965-1984 yılları 5 yıllık toplu ciltler halinde yayınlanmıştır (Sutherland 1992:55). Yine yıllık toplu ciltlerle birlikte çıkan "SCI Journal Citation Reports", ISI'nın veri tabanındaki dergilerin bibliometrik analizini veren önemli bir kaynaktır.

SCI'de indekslenen dergiler, fasiküllerin "Source Index"inde ve toplu ciltlerin ilk sayısında verilmekle beraber, yıllık olarak "Science Citation Index Guide and List of Source Publications" adı altında da yayınlanır.

III.2.1.2.ABSTRAKTLAR

Abstraktlar, literatürün içeriği hakkında daha detaylı bilgi veren bir indeks türüdür. Abstraktlarda orijinal makalenin içeriğini, amacını ve temel bulguları veren kısa bir öz bulunur. Verilen bu kısa öz araştırmacının, yayının tam metnini gerçekten isteyip istemediğine karar vermesini sağlar. Ayrıca abstraktlar İngilizce dili dışında yazılmış makalelerin İngilizce özetlerini de vererek, bu makalelerin dil engelini aşarak tanınmasına ve kullanılmasına olanak sağlarlar. Abstraktlar doktorların ve tıp uzmanlarının karmaşık ve geniş tıp literatürünü süzgeçten geçirmelerine yardımcı olurlar (Cleveland ve Cleveland1990:162).

Abstraktlar tıp literatüründe ilk zamanlardan bu yana, tıp dergilerinin bir parçası olarak ayrı bir kısım halinde var olmuşlardır. 19. yy'daki ilk abstrakt, "Braithwate's Retrospect of Practical Medicine and Surgery" başlığı altında 1840-1901 yılları arasında 123 cilt olarak yayınlanmıştır. 20. yy başlarında ise "Berichte und Zentralblatter" Springer Yayınevi tarafından yayınlanmıştır. Tıp dergilerine dahil edilen abstraktlara örnek olarak "Epitome of Current Medical Literature" verilebilir. Bu abstrakt 1892-1939 yılları arasında "British Medical Journal"ın bir eki olarak yayınlanmıştır. "JAMA: Journal of the American Medical Association" dergisinin halen özel bir abstrakt bölümü mevcuttur (Sutherland 1992:56).

I. Dünya Savaşı'nı izleyen yıllarda ortaya çıkan birçok abstrakt hizmeti, tıp alanında artan literatürün neden olduğu problemlere ve bilgi akışına engel olan dil sorununa karşı, bir anlamda mücadele ederek, genel tıbbi kapsayan abstraktları geliştirdi. "Abstracts of World Medicine" (British Medical Association 1947-1977) bunlara bir örnektir.

III.2.1.2.1. EXCERPTA MEDICA (1947-)

Excerpta Medica doğrudan doğruya tıp ve ilgili alanlardaki konuları kapsayan bir abstraktır. Oldukça kapsamlı hazırlanan bu abstrakt, dünyanın neresinde ve hangi dilde olursa olsun, tıp mensuplarını, yayınlanmış önemli tıp araştırmalarından ve klinik bulgulardan haberdar etmek amacını güder.

Excerpta Medica, uluslararası bir kuruluş olan ve kâr amacı gütmeyen "Excerpta Medica Vakfı" tarafından yayınlanır. 1947-1948 yıllarında işe İngilizce dilinde 15 adet aylık abstrakt dergisi yayınlayarak başlanmış olup (Kum 1974:107) daha sonraki yıllarda, bu sayı artırılmıştır. Farklı konuları kapsayan bölümler halinde yayınlanan "Excerpta Medica", makalelerin İngilizce dilinde abstraktlarını da verir. "Excerpta Medica"da bir makale gerekiyorsa birden fazla bölümde listelenebilir (Cleveland 1990:172). Sınıflama düzeninde olan "Excerpta Medica"nın her sayısında yazar ve konu indeksi vardır. Farklı bölümlerin sayıları, farklı zamanlarda yıllık olarak toplanır. Genellikle bir makale yayımlandıktan sonra 60 gün içerisinde "Excerpta Medica" da indekslenir (Sutherland 1992:57).

III.2.1.2.2. PASCAL (1940-)

Pascal, Centre National de la Recherche Scientifique (Paris) tarafından yayınlanan "Bulletin Signalétique"nin devamı olarak 1940'dan bu yana basılmaktadır. Günümüzdeki yapısına 1984 yılında ulaşmıştır. Dünyada yayınlanan 5000'in üzerindeki dergiyi indekslemektedir. Bölümler halinde yayınlanan Pascal'ın her bölümü farklı konuları içermektedir. Pascal'ın yaklaşık 1/3'ü tıp ve ilgili alanlardaki konuları kapsamaktadır (Sutherland 1992:57).

III.2.1.2.3. CHEMICAL ABSTRACTS (1907-)

Kimya konusunda oldukça kapsamlı olarak hazırlanan "Chemical Abstracts" biyokimyacılar kadar mikrobiyoloji gibi tıpla ilgili diğer alanlarda da kullanılan bir abstraktır. American Chemical Society tarafından yayınlanır.

"Chemical Abstracts" haftalık olarak yazar indeksi, patent indeksi ve anahtar kelime indeksi, altı ayda bir ise "Chemical Substance Index", "General Subject Index", "Formula Index", "Index of Ring Systems", "Author Index", "Patent Index" şeklinde yayınlanır (Cleveland 1990:172). Ayrıca American Chemical Society iki haftada bir güncel duyuru hizmeti vermek amacıyla yaklaşık 750 dergiyi indeksleyen "Chemical Titles" ı çıkartmaktadır.

III.2.1.2.4. BIOLOGICAL ABSTRACTS (1926-)

"American Chemical Society" nin bir bölümü olan Biosciences Information Service of Biological Abstracts (BIOSIS) tarafından yayınlanan "Biological

Abstracts", genetik, biyofizik, biyokimya, immunoloji ve beslenme gibi konularla ilgilenen tıp araştırmacıları için oldukça önemli bir kaynaktır (Sutherland 1992: 57)

İki haftada bir çıkan "Biological Abstracts"ın, yazar adı, biyosistemik gruplar, tür adları (genus name) ve konu indeksi olmak üzere dört bölümü vardır. Yılda iki kez toplu ciltleri yayınlanır.

Bu bölümde tanıtılan temel bibliyografik erişim kaynakları yanında, daha özel alanlarda yayınlanan veya farklı ülkelere ait ulusal indeks ve abstraktlar da bulunmaktadır. Örnek olarak , "African Index Medicus" (Afrika) , "German Medical Abstracting Journal" (GMAJ) (Almanya) , "Index Medicus Latino-Americano" (Latin Amerika ülkeleri) , "Minerva Medico-Bibliografica" (İtalya) , "Meditsinskij Referativnyi Zhurnal" (MRZ) ve "Referativny Zhurnal (Rzh) VINITI" (Rusya) , "China Medical Abstracts" (Çin) , "Korean Medical Abstracts" (Kore) , "Indice Medica Espanol" (İspanya) sayılabilir.

Konumuz dışında kaldığı için, bu indeks ve abstraktların ayrıntılı tanımına girilmemiştir. Ancak, hemen her ülkenin kendi tıp literatürünü denetlemek üzere çalışmalar yaptığı vurgulanmaya çalışılmıştır.

III.2.2. YABANCI TIP LİTERATÜRÜNDE BİLGİSAYARA DAYALI BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİ

Tıpta hızla artan bilgi ve bilgi ihtiyacı geleneksel bibliyografik bilgi erişim kaynakları yanında, bilgisayar teknolojisine dayalı bibliyografik bilgi erişim sistemlerinin gelişmesine de neden oldu.

Bu sistemlerin gelişmesi hem Hersh'in (1992:167) dile getirdiği "çok fazla bilgi tanınmadan kaybolmaktadır" endişesini giderdi, hem de Wertz (1986:3376) tarafından belirlenen "son yıllarda hızlanarak artan bilginin her yıl iki katına dönüşmesi, doktorların çoğunu bunun iyi olup olmadığı konusunda endişelendirmektedir " kaygısını da önledi.

Daha fazla bilgiye, daha kısa zamanda ve kapsamlı olarak erişmeye olanak sağlayan bu sistemler, bilgiye erişimden başka yararlar da getirdi. Bu yeni teknoloji

bilginin akışını değil, kontrolünü de ele aldı. Anthony Smith "Goodbye Gutenberg" adlı eserinde bunu şöyle açıklamıştır (Wertz 1986:3376) :

Bilginin hakimiyeti şimdiye kadar yayıncıların elinde idi. Doktorlar sadece yayıncılar tarafından seçilen yayınları okuyabiliyorlardı. Artık literatür izlemek isteyen doktorlar fazla yararlı olmayan çok fazla basılı bilginin içinden, ilgilendiği makaleleri seçebiliyorlar. Elektronik bilgi erişimi bu olanağı, seçimi daha çok son kullanıcının (end user) tercihine bırakmıştır.

Sadece bibliyografik künye bilgisi ile yetinmeyip abstrakt da veren veri tabanlarının bir kısmından da, kitap ve dergilerin tam metnine (full-text) erişmek mümkün olmaktadır.

Bilgisayara dayalı bilgi erişim sistemleri çevrim-içi (online) veya CD-ROM (Compact Disk-Read Only Memory) veri tabanlarını içine alır.

Çevrim-içi veri tabanları, basılı bilgi erişim kaynakları ve CD-ROM veri tabanlarına göre daha günceldir. Ayrıca çevrim-içi veri tabanları diğer kaynaklara göre ek bilgiler taşıyabilir ve taranan konu hakkında daha geniş bilgi verebilirler.

Çok miktardaki bilginin daha küçük ortamlarda depolanması, bu bilgiye daha kısa sürede erişimi sağlayacak teknolojinin geliştirilmesi çalışmalarının sonucu olarak CD-ROM ortaya çıkmıştır (Dikeç 1987:209). Daha hızlı ve daha etkin yayın taraması yapmayı mümkün kılan CD-ROM'lar, elle taramanın zaman alıcı dezavantajını yok etmişlerdir. Aynı anda birkaç çevrim-içi kullanıcıya tarama olanağı sağlayan veri tabanlarına karşın CD-ROM' lar, eğer bilgi ağı kurulmamış ise, tek kullanıcı ile sınırlıdır. Çevrim-içi taramalar, birden fazla veri tabanı seçme olanağı verir. Ancak çevrim-içi taramalardaki hız ve esnekliğe karşın CD-ROM taramalarının avantajı kullanıcının araştırmasını dilediği gibi genişletip daraltabilmesi ve zaman sorununun olmamasıdır.

Sağladığı bir çok avantajdan dolayı halen çoğu indeks ve abstrakt CD-ROM veri tabanı olarak üretilmektedir. Konu başlıkları, anahtar kelimeler, yazar adlarının birleştirilerek araştırılmasını mümkün kılan CD-ROM veri tabanları, günümüzde

yaygın olarak gerek kütüphanelerde, gerekse bireysel olarak ev ve ofislerde kullanılmaktadır.

III.2.2.1. TIP VERİ TABANLARI

III.2.2.1.1. MEDLARS

Dünyanın ilk bilgisayara dayalı veri tabanı olan MEDLARS (Medical Literature Analysis and Retrieval System) 1963 yılı ortalarında görülmüştür (Norris 1992:91).

"Index Medicus"un hızla üretilmesi amacıyla NLM, "Graphic Arts Composing Equipment" (GRACE) adı verilen bir aracı kullanmıştır. Kısa bir süre sonra indeksin hızlı üretimi ile yetinilmemiş, onda yer alan kayıtların makinaca okunabilir şekilde üretilmesi ve bunların taranabilir kılınması için daha ileri düzeyde girişimlerde bulunulmuştur. 1961'de başlayan proje, 1964'te başarı ile sonuçlanmış ve makinece taranabilir MEDLARS sistemi ortaya çıkmıştır (Foskett 1982:448).

Çevrim-dışı olarak hizmete giren MEDLARS, sadece NLM ile A.B.D.'nin çeşitli merkezleri ve bölge tıp kütüphanelerinde değil, işbirliği çabalarının sonucunda 1966 yılında İngiltere'de, daha sonraki yıllarda ise Avustralya, Kanada, Fransa, Almanya, Japonya, İsveç ve İsviçre gibi birçok ülkede kurulan merkezlerde de tıp literatürüne yöneltme işini başarmıştır. Bu ülkeler MEDLARS sistemindeki bilgileri kullanmış, aynı zamanda kendi ülkelerindeki yayınları da indeksleyerek bu bilgileri MEDLARS'a katmışlardır. (Kum 1974:179 ; Haseki 1992:116).

Teknolojik gelişmeler çevrim-içi erişimi gündeme getirince, MEDLARS' a anında erişebilecek bir veri tabanı geliştirilmiş ve 1971'de MEDLINE (MEDlars onLINE) yaratılmıştır (Alkan 1994:99).

III.2.2.1.2. MEDLINE

Çevrim-içi sistemlerin ilki olan MEDLINE 1966'dan günümüze tıp ve ilgili alanlardaki bibliyografik verileri kapsamaktadır. MEDLINE, "Index Medicus", "International Nursing Index", "Index to Dental Literature"ı da kapsamına alan oldukça geniş bir çevrim-içi veri tabanıdır. Yıllık olarak basılan "The List of Serials Indexed for Online Users" MEDLINE ve diğer NLM dizinlerinde indekslenen dergiler hakkında bilgi vermektedir (Norris 1992:91). 1976 - 1981 yılları arasında MEDLINE'

da, seçilmiş bazı kitapların bölümleri ve monograflar da indekslenmekte idi. Bu kaynaklar daha sonra NLM' nin ayrı bir veri tabanı olan CATLINE'a aktarıldı. Günümüzde MEDLINE'da makalelerin yanında, editör yorumları, mektuplar, biyografyalar ve ölüm ilanları da indekslenmektedir (Norris 1992:91). 1975'den sonra MEDLINE kayıtlarına yazarların kendi hazırladıkları abstraktları da eklenmiştir, fakat abstraktlar 400 kelime ile sınırlandırılmışlardır.

MEDLINE konu başlıkları tanımlamasında, MeSH (Medical Subject Headings) kullanılmaktadır. Konu başlıkları tanımlaması yapılırken temel klinik dergileri öncelikle ele alınır ve her makale için 10-12 civarında konu tanımlaması yapılarak indekslenir. Deneysel ve klinik öncesi dergiler ve paramedikal dergiler dört veya beş tanımlama ile, yani daha az incelenerek alınır. Editör yorumları ve mektuplar ise üç veya dört tanımla indekslenir (Norris 1992:91).

Çevrim-içi MEDLINE'in uygulamaya konulduğu 1971 yılından 15 yıl sonra, yani 1987'nin başlarında MEDLINE veri tabanı CD-ROM disklerine depolanmaya başlanmıştır (Alkan 1994:107).

Sistem bütünleştiricileri olan firmalar NLM'den onay alındıktan sonra MEDLINE veri tabanını ücretsiz olarak kiralayarak CD-ROM üretimi yapmışlardır. Bunun sonucunda CD-ROM formunda MEDLINE'in değişik şekilleri oluşmuştur. COMPACT CAMBRIDGE MEDLINE (Cambridge Scientific Abstract), MEDLINE-CLINICAL COLLECTION CD , DIALOG ONDISC MEDLINE CD , CD PLUS / MEDLINE (önceki adı COMPACT MED-BASE), CORE MEDLINE Ebsco CD-ROM, COMPREHENSIVE MEDLINE Ebsco CD-ROM, MEDLINE ON SILVER PLATTER CD, bu versiyonlardan bir kaçıdır. Bu değişik MEDLINE CD-ROM'ları sadece veri tabanının orijinal şekli ile tam olarak kapsama alınması ve başlangıç yılları açısından değil, sundukları tarama olanakları bakımından da farklılıklar sergiler (Alkan 1994:108).

Günümüzde MEDLINE yaygın olarak CD-ROM veri tabanı olarak kullanılmaktadır. MEDLINE'a çevrim-içi olarak, BLAISE-Link, BRS, Data-Star , Dialog, DIMDI, MIC-KIBIC, NLM, STN International ve Télésytèmes-Questel gibi çevrim-içi sistem sağlayıcıları ile erişilebilmektedir (Norris 1992:95).

III.2.2.1.3 EMBASE (EXCERPTA MEDICA ;1973-1977,1978-)

"Excerpta Medica" nın veri tabanı olan EMBASE biyotıp ve temel klinik bilimleri konusundaki literatürü indekslemekte olup özellikle biyokimya konusunda daha detaylıdır (Wyatt 1987b: 22).

EMBASE'de makaleler ile birlikte bildiriler, editör yorumları, düzeltmeler, mektuplar, notlar, "review" makaleler ve basit araştırmalar da indekslenir. 1980'e kadar kitapların da indekslendiği EMBASE'de, makalelerin İngilizce abstraktları verilir.

Yaklaşık 3500 derginin tarandığı EMBASE, MEDLINE veri tabanına göre daha fazla Avrupa dergisi indekslemektedir. Yıllık olarak yayınlanan "List of Journal Indexed", EMBASE' de indekslenen dergiler hakkında bilgi verir.

EMBASE' de sınıflama sistemi olarak kullanılan EMTREE, 1987'ye kadar basılı abstrakt ve veri tabanları sisteminde kullanılan EMCLAS'ın yerini almıştır. EMTREE de, MeSH'in ağaç yapısına benzer bir şekilde konular hiyerarşik düzende organize edilmiştir. MALIMET (MAster List of MEDical Terms) 200.000 konu başlığı, 40.000 ilaç ve kimya terimi, 250.000 eşanlamlı kelime içeren bir sözcük hazinesidir (Norris1992:98). Sınıflamada kullanılan diğer bir liste de EMTAGS' lardır. Bunlar cinsiyet, yaş, çalışma türü, deney hayvanları, ilaç kullanım yollarını verirler.

EMBASE taramaları yapılırken, MALIMET kelimeleri, EMTREE kod'ları, EMTAGS anahtar terim değişkenleri ve serbest metin terimleri kullanılarak Boole mantığı ile ilişkilendirilir (Norris 1992:97).

EMBASE 'e çevrim-içi olarak BRS, Data-Star, Dialog ve DIMDI gibi sistem sağlayıcıları aracılığıyla, CD-ROM veri tabanı olarak da EXCERPTA MEDICA ABSTRACT JOURNALS ON CD ROM (Silver Platter) ile 1984 yılından itibaren erişilebilir.

EMBASE'in bir diğer hizmeti ise MEDICAL SCIENCE WEEKLY disketi ile güncel duyuru sağlamasıdır (Norris 1992:99).

III.2.2.1.4 PEMED

NLM nin bir alt dizinidir. Amerika, Kanada ve İngiltere'ye ait dergileri indeksler. Abridged Index Medicine'ı (AIM) içermektedir. MEDLINE' a göre 4 -12 hafta daha erken bilgi alınabilir. Fakat abstraktları yoktur (Wyatt 1987:23).

III.2.2.1.5. ExtraMED (1994-)

Dünya Sağlık Örgütü tarafından MEDLINE'da indekslenmeyen, gelişmekte olan ülkelerin dergilerini indekslemek amacı ile hazırlanmıştır. Üçüncü dünya ülkelerinden 220 dolayında dergiyi kapsar. CD-ROM veri tabanı olarak üretilmiştir (ULRICH's 1996:4300; Kale 1994:942)

III.2.2.2. TIP LİTERATÜRÜNÜ KAPSAYAN DİĞER VERİ TABANLARI

III.2.2.2.1. SCISEARCH

SCISEARCH, SCI'in veri tabanı şeklindedir. Disiplinlerarası veri tabanı olan SCISEARCH "Science Citation Index"e ek olarak "Current Contents" leri de kapsar. SCISEARCH veri tabanının en önemli özelliği alıntı yapılan makaleleri güncel olarak vermesidir (Norris 1992:105 ; Williams 1985:446).

SCISEARCH çevrim-içi olarak Data-Star,Dialog ve DIMDI aracılığıyla taranabilir.

"SCIENCE CITATION INDEX CD" 1986 dan günümüze olan literatürü indeksler. Institute For Scientific Information (ISI) tarafından üretilir. Ayrıca ISI güncel duyuru hizmeti veren "CURRENT CONTENTS ON DISKETTE" ile "Clinical Medicine and Life Sciences" dahil olmak üzere "Current Contents" in altı bölümünü de disket şeklinde verir.

III.2.2.2.2 CA SEARCH (1967-)

"Chemical Abstract"ın çevrim-içi veri tabanıdır. Kimya, farmakoloji, analitik kimya, çevre kirliliği ve mikrobiyoloji konularında 1967'den günümüze yayınlanmış olan literatürü indeksler.

CA SEARCH çevrim içi olarak BRS, Dialog, Data-Star, ESA-IRS, Orbit, STN International ve Télésytèmes Questel ile erişilebilir (Wyatt 1987b: 25 ; Norris 1992:104).

III.2.2.2.3 BIOSIS / BIOSIS PREVIEWS (1969-)

BIOSIS, Biological Abstracts ve Biological Abstracts Reports, Reviews and Meetings' (Biological Abstracts / RRM) i içine alan bir veri tabanıdır. Biyoloji ve yaşam bilimleri ile birlikte biyokimya ve tıpla ilgili bir kısım literatürü de indeksler (Norris 1992:99 ; Williams 1985:446).

BIOSIS'te 900 dolayında dergi indekslenir. Monograflar, raporlar ve konferans bildirimleri yanında patentler de bulunur (Norris 1992:999 ; Wyatt 1987: 20)

BIOSIS'e çevrim-içi olarak BRS,Data-Star,Dialog,DIMDI,ESA-IRS ve STN International ile, CD-ROM veri tabanı olarak ise, BIOLOGICAL ABSTRACTS ON COMPACT DISC (BA ON CD) (Silver Platter) ile erişilebilir (Norris 1992: 99).

III.2.2.2.4. LIFE SCIENCES COLLECTIONS

Bu veri tabanı 1980' den günümüze biyoloji alanında uzman olan 18 abstrakt dergisini indeksler. Proteinlerin biyokimyası, nükleik asitler, hücreler, immunoloji, nörolojik bilimler, toksikoloji, genetik,mikrobiyoloji ve üroloji konuları ile ilgili tıp literatürünü de kapsar.

Çevrim-içi olarak DIALOG' tan CD-ROM veri tabanı olarak LIFE SCIENCES COLLECTION CD "Cambridge Scientific Abstracts" tan 1982'den itibaren günümüze kadar taranabilir (Norris 1992: 105).

III.2.2.2.5. INSPEC 2

"Physics Abstracts", "Electrical and Electronics Abstracts" ve "Computer and Control Abstracts" ı içine alan bir çevrim-içi veri tabanıdır. Bu veri tabanında tıbbi ilgilendiren ; bilgisayarların biyotıpta kullanımı, elektrofizyoloji, biyomekanik, biyofizik ve radyasyonun biyotıp olarak etkileri konularındaki literatür taranabilir.

INSPEC ; BRS, Data-Star,Dialog,ESA-IRS,Orbit ve STN International sistem sağlayıcıları aracılığıyla erişilebilir (Norris 1992:105).

III.2.2.3. UZMANLAŞMIŞ VERİ TABANLARI

Tıpta uzmanlık alanları ile ilgili birçok veri tabanı vardır. Bunların en önemlilerinden biri toksikoloji konusundaki "TOXLINE" (Toxicology Information Online) dir. Aynı konuda "TOXLIT" ve "TOXNET" yaratılmıştır. NLM' nin toksikoloji konusundaki diğer veri tabanları, "HSDB" (the Hazardous Substances Data Bank), "CCRIS" (Chemical Carcinogenesis Research Information Systems), "IRIS" (Integrated Risk Information System), "EPA" (Environmental Protection Agency), "DART" (Developmental and Reproductive Toxicology), "ETICBAC" (Environmental Teratology Information Center Backfile), DBIR (the Directory of Biotechnology Information Resources), "EMICBACK" (Environmental Mutagen Information Center), "TRI" (the Toxic Chemical Release Inventory), "RTECS" (the Registry of Toxic Effects of Chemical Substances) dir.

AIDS konusunda "AIDS Database", "AIDSLINE", "AIDSDRUGS" ve "AIDSTRIALS" veri tabanları geliştirilmiştir. Kimya bilgisi ağı olan "CHEMLINE" (Chemical Dictionary Online) kimyasal maddeleri listeler. "CANCERLIT" (Cancer Literature) ve "CLINPORT" (Clinical Cancer Protocols) ise kanser konusundaki bilgileri kapsar. "BIOETHICS" tıpta etik konusunu, "POPLINE" (Population Information onLINE) nüfus konusunu, "HISTLINE" (History of Medicine) tıp tarihi konusunu, "DHSS-DATA" halk sağlığı, hastane yönetimi ve malzemeleri ile bulaşıcı hastalıklar, sosyal servisler gibi konuları, "HEALTH" (Health Planning and Administration) sağlık planlaması ve yönetimi konusunu, "PSYCINFO" psikoloji konusunu, "CATS/AMED" (Current Awareness Topic Services Allied and Alternative Medicine) alternatif tıbbi, "INTERNATIONAL PHARMACEUTICAL ABSTRACTS" (IPA), "DRUG INFORMATION SOURCE ON CD" ve "INTERNATIONAL PHARMACEUTICAL ABSTRACTS ON CD-ROM" farmakoloji konusunu, "OSH-ROM CD", "NIOSTIC", "HSELINE", " CISDOC" halk sağlığı ve meslek hastalıkları konusunu, "CURRENT BIOTECH or CBA" biyoloji konusunu kapsayan diğer veri tabanlarıdır

III.3. TÜRK TIP LİTERATÜRÜNDE BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİ

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de her geçen gün hızla artan literatüre erişim sorun olmaktadır. Gelişmiş ülkeler çok uzun yıllar önce bu sorunun farkına varmış; bilgiyi denetlemek, kaybolmasını önlemek ve ihtiyaç duyulduğunda erişebilmek amacı ile ulusal veya uluslararası bilgi erişim kaynak ve sistemlerini geliştirmişlerdir.

Tıp konusundaki literatürün indekslenmesi konusunda ilk girişimin Amerika'da 1865'lerde yapıldığını ve 1800'lere kadar inerek tıp literatürünü indekslediğini düşünürsek, ülkemizin "ulusal tıp literatürü" veya "Türk tıp literatürü" diye nitelendirebileceğimiz literatüre erişim kaynak ve sistemlerini oluşturmakta bir hayli geciktiğini söyleyebiliriz.

Son yıllarda gündemde olmasına karşın, henüz ülkemizde Türk tıp literatürünü indeksleyen temel bir kaynaktan söz etmek mümkün değildir. Ancak gelişen bilim ve teknolojiye paralel olarak hızla artan Türk tıp literatürü ve bunun yanında akademik yükseltmelerde bilimsel yayınların değerlendirmeye alınması sonucu çoğalan yayınlar, Türk tıp literatürü için bilgi erişim kaynak ve sistemlerinin geliştirilmesini daha da önemli kılmaktadır.

Ülkemizde Türk tıp literatürüne erişim kaynak ve sistemlerinin oluşturulması konusundaki çalışmalar, devlet destekli olarak veya özel girişimciler tarafından yapılmıştır. Ne yazık ki bu girişimlerin çoğu bir çabadan öteye gidememiştir.

Bu alandaki ilk çalışma Milli Kütüphane tarafından 1954' te yayınlanmaya başlayan "Türkiye Makaleler Bibliyografyası" dır. Diğer çalışmalar ise dernekler veya özel kişiler tarafından yayınlanan ve ilgili oldukları alanlarda 1876' lara kadar inen bazı özel tıp bibliyografyalarıdır.(1a,b)

Ülkemizde ilk bilgisayara dayalı bilgi erişim çalışmaları 1980' lerde TÜBİTAK tarafından başlatılmış⁽²⁾ olup henüz kullanıma açılmamış olan bir Türk tıp veri tabanı oluşturulmuştur. Diğer bir girişim ise Açılım Yayıncılık adındaki özel bir şirket tarafından yapılmıştır. Türk tıp literatürü ilk defa bu şirket tarafından CD-ROM veri tabanı olarak yayımlanmıştır.⁽³⁾ Aşağıda bu girişimler daha ayrıntılı olarak incelenecektir.

-
- (1a) Köşlü, Adem. Türk Deri Hastalıkları ve Frengi Bibliyografyası: tezler, monografiler, kitaplar, makaleler 1876-1976 - İstanbul 1976.
- (1b) Sözen, Nurettin. Türk Kulak, Burun, Boğaz bibliyografyası: 1876 - 1978 İstanbul: İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, 1978.
- (2) TÜBİTAK Enformatik Daire Başkanlığı Enformasyon Hizmetleri Müdürlüğü Uzman Kütüphanecisi Aytaç Yıldızeli ile Şubat 1996 tarihinde yapılan görüşme.
- (3) Açılım Yayıncılık'tan Dr. Ferhan K. Girgin tarafından gönderilen 11.06.1996 tarihli mektup.

III.3.1. TÜRK TIP LİTERATÜRÜNDE GELENEKSEL BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİ

III.3.1.1. TÜRKİYE MAKALELER BİBLİYOGRAFYASI

Türkiye Makaleler Bibliyografyası'nın (TMB) oluşması 21 Haziran 1934 günü kabul edilen "Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu" ile başlar. Bu yasa gereği kurulan Basma Yazı ve Resimleri Derleme Müdürlüğü, bir yandan Türkiye'de çıkan yayınları derleme işini yürütürken, diğer yandan da 1934'ten başlayarak "Türkiye Bibliyografyası" (TB) nı oluşturma hazırlıklarına girmiştir (Sanalan 1977:129).

Derleme Yasası "Türkiye Bibliyografyası" ve "Türkiye Makaleler Bibliyografyası"nın oluşturulmasına temel sağlamıştır. Bu yasa gereği çıkarılan TB'nin ilk sayısı Basma ve Yazı ve Resimleri Derleme Müdürlüğü tarafından 1935 yılında yayınlanmıştır (Sanalan 1977: 129).

TMB'nin yayınlanmasına, TB'na göre daha geç bir tarihte başlanmıştır. 1950 yılında 5632 sayılı yasa ile Milli Kütüphane göreve başlamış ve 1952 yılında kendi bünyesinde Bibliyografya Enstitüsü'nü oluşturmuştur. Enstitü 1955 yılında kuruluş yasası çıkıncaya kadar, o zamanlar Basma Yazı ve Resimleri Derleme Müdürlüğü'nce yayınlanmakta olan "Türkiye Bibliyografyası" yanında ve tamamlayıcısı niteliğinde "Türkiye Makaleler Bibliyografyası" nı hazırlamış ve toplu katalog çalışmalarına başlamıştır (Sanalan 1977:133).

1955 yılında, 6568 sayılı yasa ile Milli Kütüphane Bibliyografya Enstitüsü resmi olarak kurulmuş ve bu tarihten itibaren Basma Yazı ve Resimleri Derleme Müdürlüğü'nün bibliyografya çalışmalarına ilişkin görevini devralarak TB'nin ve TMB'nin hazırlanması görevini yüklenmiştir (Sanalan 1977:133). Halen Milli Kütüphane Bibliyografya Hazırlama Şube Müdürlüğü bu görevi yürütmektedir.

Aylık olarak yayınlanan TMB Milli Kütüphane'ye gönderilen bilimsel ve kültürel ağırlıklı dergilerdeki makale ve tanıtma yazıları ile kongre, konferans, seminer ve benzeri toplantılarla ilgili bildirimleri, 1992 ocak ayından itibaren ise Resmi Gazete' de yayınlanan anlaşma, genelge, kanun, karar, kararname, sirküler, standart, tebliğ ve yönlendirmeleri de kapsar (TMB 1993/1 1996: Önsöz).

Makalelerin bibliyografik kimlikleri ait oldukları konu numarası altında, yazar soyadına, yazarı yoksa ya da üçten fazla yazara sahipse makale adına göre alfabetik olarak verilmektedir. İki veya daha fazla konu numarasına sahip bibliyografik kimlikler erişebilirliği kolaylaştırmak amacı ile ilgili bölümlerde yinelenmektedir (TMB 1993 / 1 1996 : Önsöz). TMB' nda 1993 yılını kapsayan ve 1996 yılında basılan en son sayısına kadar konu alt bölümlenmesi yapılmamaktaydı. 1993 yılı cilt 42' den itibaren bazı konularda yer alan makalelerin yoğunluğu nedeni ile daha ayrıntılı sınıflama yoluna gidilmiştir .

TMB 'da her fasiküle ilişkin yazar adları dizini, makale adları dizini ve taranan yayınlar dizini sayı içerisinde verilmekle birlikte, ayrıca en sonuncusu 1989' da yayınlanan yıllık yazar dizini de bulunur. TMB'de dergiler sistematik olarak indekslenmektedir. Dergilerin Milli Kütüphane'ye gönderilen sayıları ve gelen dergiler içerisinde işleme alınabilen sayılar indekse girmektedir. Bu yöntem bir kez bibliyografyaya alınan derginin diğer sayılarının da sürekli indeksleneceği garantisini vermemektedir.

Oldukça gecikmeli yayınlanan TMB' nin en son sayısı 1996 yılında yayınlanmış olup ve 1993 yılını kapsamaktadır. 1993 yılı veri tabanı olarak hazırlanmakta olan TMB' da bu sistem anahtar kelime taramasına da olanak verecektir.(1)

III.3.1.1.1. TÜRK TIP LİTERATÜRÜ AÇISINDAN TMB

Tıp ve ilgili konulara ilişkin dergiler TMB'de "Uygulamalı Bilimler" konusu altında Dewey onlu tasnif sistemine göre 610 sınıflama numarası ile indekslenir. 1993 yılına kadar konu alt bölümlenmesinin yapılmadığı TMB'de, diş hekimliği, eczacılık, hemşirelik gibi tıpla ilgili diğer konular da aynı konu numarası altında alfabetik olarak indekslenmekte idi. Kullanıcı açısından oldukça zaman alıcı olan bu sistemde, her hangi bir konuda tarama yapılmak istendiğinde, tüm tıp başlığı taranmak zorundaydı. Yine 1993 yılında konu alt bölümlenmesi yapılmasına rağmen "diş hekimliği", "eczacılık" gibi konular ayrılmamış, tıpla ilgili konular altında indekslenmiştir. Örneğin: "Diş Hekimliği" dergileri "617 cerrahi ve ilgili konular" başlığı altında indekslenmiştir.

(1) Milli Kütüphane Bibliyografya Hazırlama Şube Müdürlüğü Kütüphanecileri ile yapılan 15.5.1996 tarihli görüşme.

Ulusal literatürün bibliyografik kontrolünü sağlamak amacı ile çıkartılan TMB'yi tıp literatürü açısından ele aldığımızda, her fasikülde ortalama 20-25 tıp dergisinin taranmakta olduğu görülür. Bu rakamlara eczacılık, diş hekimliği, hemşirelik v.s. dergileri de dahildir. Ülkemizde yaklaşık 276 tıp dergisinin yayınlandığını düşünürsek, TMB'nin Türk tıp literatürünün bibliyografik kontrolünü ne kadar sağlayabileceği konusunda kuşkular ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, güncel ve hızlı bilgiye erişimin çok önemli olduğu tıp bilim dalı için, oldukça gecikmeli çıkan TMB'nin değeri tartışılabilir niteliktedir.

III.3.1.2.TÜRK TIP DİZİNİ (1993-)

Türkiye' deki bilimsel ve teknik gelişmelerle yakından ilgilenen araştırma ve geliştirme projelerine destek veren TÜBİTAK, tıp ve ilgili alanlardaki çalışmalarını "TÜBİTAK Sağlık Bilimleri Araştırma Grubu" adı altında sürdürmektedir.

Türk tıp literatürüne erişim güçlüğü ve beraberinde getirdiği sorunları farkederek TÜBİTAK, Sağlık Bilimleri Araştırma Grubu bünyesinde "Türk Tıp Dizini Oluşturma Komisyonu"nu kurmuştur. Bu Komisyon sağlık bilimleri konusunda ulusal bir indeksleme sistemini ülkemize kazandırarak, yurt içi yayın kalitesinin yükseltilmesi, standardizasyonu ve uluslararası düzeyde kabul görmesi amacı ile 13.12.1994 tarihinde çalışmalarına başlamıştır (Türk Tıp Dizini 1996 : Önsöz). Komisyon başlangıçta "Index Medicus" un dergiye kabul kurulu ile görüşerek Türk dergilerinin Index Medicus' ta indekslenmeme veya indeksten çıkartılma nedenlerini araştırmışlardır. Bu görüşme sonunda, bu nedenlerin en başında yayının sürekliliğinin problem olduğu belirlenmiştir. Kabul kurulunun tavsiyesi, yayının belli standartlar içerisinde sürekli olarak çıkartılması olmuştur.(1)

Komisyon bu tavsiyeler ışığında ve belirlenen amaçlar doğrultusunda yayınların, Türk Tıp Dizini' ne kabul edilebilmesi için ölçütlerini belirlemiştir.1995 ve sonraki yıllarda yayınlanan dergilerin İndeks' te yer alabilmesi için bu kurallara uygunluk ve süreklilik öngörülmüştür.

Dergilerin Türk Tıp Dizini' ne kabul edilebilmesi için belirlenen seçim ölçütleri aşağıda sıralanmıştır (Türk Tıp Dizini 1996 : Önsöz) :

(1) TÜBİTAK Sağlık Bilimleri Araştırma Grubu Yürütme Komitesi adına Prof.Dr. Haluk Gökçora ile 19.03.1996 tarihinde yapılan görüşme.

1.Dergi periyodik olarak ve düzenli şekilde yayınlanmalıdır.Derginin her sayısı yayınlanması gereken tarihten itibaren en geç altı ay içerisinde TÜBİTAK Sağlık Bilimleri Araştırma Grubu'na ulaştırılmalıdır.

2.Dergilerde kesinlikle hakem değerlendirme sistemi bulunmalı ve bu değerlendirmeler saklı tutulmalıdır. Komisyon, ilgili yıl içerisinde dergilerden rastgele yöntemle seçtiği bir veya birkaç makalenin hakem raporlarını denetleyebilmelidir.

3.Dergiler araştırma yazıları içermelidir. Derleme yazılarından oluşan veya derleme ve olgu sunularının toplamı makale sayısının yarısından fazla olan dergiler indekse kabul edilmeyecektir.

4.Makaleler İngilizce özet ve başlık içermelidir.

5.Makalelerin "Index Medicus" standartlarına uygun İngilizce anahtar sözcükleri olmalıdır.

6.Dergiler her yayın yılı sonunda kendi yıllık dizinlerini çıkartmalıdır.

7.Dergi için Kültür Bakanlığı'ndan ISSN numarası alınmalıdır.

1994' te göreve başlayan Komisyonca ön çalışmalardan sonra 1995 yılında 1993-1994 yıllarına ait yaklaşık 180 dergi incelemeye alındı ve bu dergiler içerisinden seçilen 44 dergi indekslenmeye başlandı. Bu sayı indeks hazır olduğunda 95'e ulaşmıştır. İlk sayıda süreklilik kontrol edilemediği için çıkması gereken tarihten itibaren 6 ay içerisinde Komisyon'un eline geçen dergiler indekse alınmıştır.

Konu ve yazar indeksi olarak oluşturulan "Türk Tıp Dizini", konu başlıklarında MeSH başlıklarını aynen kullanmıştır. Makale adları İngilizce ve Türkçe olarak tanımlanmış, ayrıca her makalenin İngilizce dilinde abstracı da verilmiştir.

"Türk Tıp Dizini" uluslararası kullanımı kolaylaştırmak amacı ile Türkçe - İngilizce olarak hazırlanmıştır. 1993 yılı literatürünü kapsayan konu indeksi 1996' da henüz yayınlanan dizinin, 1994 yılının yıllık, 1995 yılının altı aylık, 1996 yılından itibaren ise üç aylık sürelerle yayınlanması planlanmaktadır.

Sadece tıp dergileri ile sınırlı kalmayacak olan Dizin, sağlık bilimleri konusunu içeren dergileri de kapsayacaktır. Basılı olarak yayınlanacak dizine CD-ROM ve çevrim-içi veri tabanı şeklinde erişilebilmesi hedeflenmektedir.

III.3.1.3. TÜRK OFTALMOLOJİ YAYINLARI İNDEKSİ (1970-1992)

İndeksin ilk baskısı 1989 yılında yayınlanmıştır ve 1970 yılı başından 1989 Temmuz ayına kadar ülkemizde yayınlanmış 3000 kadar eseri içermektedir. 1970-1992 yıllarını kapsayan ikinci baskısı 1993 yılında yapılmıştır. Bu indekste, 4959 literatür yer almaktadır.

Kongre bildirimlerini ve makaleleri kapsayan kaynaktaki indekslenen dergilerin listesi verilmiştir. Kaynaktaki sadece oftalmoloji dergileri değil, genel konulu dergiler de taranarak göz hastalıkları konusundaki makaleler indekse alınmıştır. İndeks konu düzenlemesine göre hazırlanmıştır.

III.3.1.4. PSİKİYATRİ VE PSİKOLOJİ İNDEKSİ

Psikiyatri ve psikoloji indeksi 1991 yılında Psikiyatri Asistanlar ve Uzmanlar Derneği (PAUD) tarafından hazırlanarak yayınlanmıştır. Kitapçık olarak yayınlanan bu indeks, psikiyatri ve psikoloji konularındaki makale ve tezleri kapsamaktadır. İndekse çeşitli kütüphane koleksiyonları taranarak erişilebilen dergiler alınmıştır. Her indeksin sonunda taranan dergilerin listesi verilmektedir. 1992 yılında buna ek olarak yazar indeksi verilmiştir.

Makaleler konu başlıkları altında, herhangi bir düzenlemeye tabii olmaksızın sıralanmışlardır. Makalelerin bir kısmının özeti de verilmiştir. İndeks 1990-1992 yılları arasında yıllık olarak yayınlanmıştır.

III.3.2. TÜRK TIP LİTERATÜRÜNDE BİLGİSAYARA DAYALI BİLGİ ERİŞİM KAYNAK VE SİSTEMLERİ

III.3.2.1. TÜBİTAK ULUSAL TIP VERİ TABANI(1)

TÜBİTAK 1974 yılından itibaren kütüphanesine gelen dergilerin bibliyografik bilgilerini " Aylık Duyuru Bülteni "(2a,b) ile yayınlamaya başladı. İngilizce ve Türkçe olarak yayınlanan bu bültenin İngilizce basımına dergiler seçmeli olarak alınıyordu.

(1) Bu bölümdeki bilgiler TÜBİTAK Enformatik Daire Başkanlığı Enformasyon Hizmetleri Müdürlüğü Uzman Kütüphanecisi Aytaç Yıldızeli ile Şubat 1996 tarihinde yapılan görüşmede elde edilmiştir.

(2a) Temel ve Uygulamalı Bilimler Aylık Makale Duyuru Bülteni - Ankara: TÜBİTAK, 1974-1975.

(2b) Bilimsel ve Teknik Yayınlar Aylık Duyuru Bülteni - Ankara: TÜBİTAK, 1976-1980

Türkçe basımında ise herhangi bir eleme söz konusu değildi. Bu bültenin çıkartılmasındaki amaç TÜBİTAK'ın alanına giren konularda bibliyografik denetimi sağlamak idi. Fakat yayın sayısının artması sonucu "Aylık Duyuru Bülteni"nin yayını 1980 yılında durduruldu. Bunu takiben TÜBİTAK dergi, kitap ve bildirileri de kapsayan literatürü bilgisayar ortamına aktarmaya başladı. Bu çalışma 1990 yılına kadar sürdü.

1988 yılında ise yine TÜBİTAK tarafından "İçindekiler"⁽¹⁾ dergisi çıkartılmaya başlandı. Bu dergide TÜBİTAK kütüphanesine gelen yayınların içindekiler sayfası veriliyordu. 1991 yılında bu yayın da durduruldu.

1990 yılında veri girişi ile ilgili bir çalışma daha başlatıldı ancak yine durduruldu. Bu arada MeSH'in 1992 basımı Türkçe'ye çevrilmeye başlandı. 1993 yılında tekrar veri girişine başlandı. Farklı konular için farklı veri tabanları oluşturuldu. Tıp ve ilgili alanları kapsayan konular için ise TÜBİTAK Ulusal Tıp Veri tabanı oluşturuldu. Bu çalışmaları Enformatik Daire Başkanlığı Enformasyon Hizmetleri Müdürlüğü yürüttü.

Ulusal Tıp Veri tabanı, Türkiye'de yayınlanan Türkçe ve diğer dillerdeki bilimsel makale, konferans, toplantı bildirileri ve araştırma raporlarından oluşmaktadır.⁽²⁾ Bibliyografik veriler, Enformatik Daire Başkanlığı'nca geliştirilen veri giriş formlarına işlenmekte, indeks terimleri ve konu kodları ise MeSH'in 1992 basımından Türkçe'ye çevrilen "Türkçe-İngilizce, İngilizce-Türkçe Tıp Terimleri Sözlüğü -Tıp Tezorusu-" adlı konu başlıkları listesinden verilmiştir. 1992'den günümüze literatürü kapsayan Ulusal Tıp Veri Tabanı'nda uzmanlar tarafından seçilen yaklaşık 126 dergi indekslenmektedir. Literatürün sadece bibliyografik bilgilerinin verildiği veri tabanında şimdilik abstrakt yoktur ; ancak gelecekte abstrakların da verilmesi planlanmaktadır.

TÜBİTAK Enformatik Daire Başkanlığı Enformasyon Hizmetleri Müdürlüğü tarafından 16 Haziran 1994 tarihinde TÜBİTAK Ulusal Bilim ve Teknik Veri Tabanları'nın tanıtımının yapıldığı toplantıda açıklanan Ulusal Tıp Veri Tabanı yönetsel nedenlerle henüz kullanıma açılmamıştır.

(1) İçindekiler - Ankara: TÜBİTAK, 1988 - 1991.

(2) TÜBİTAK Ulusal Bilim ve Teknik Veri Tabanları Broşürü (1994).

III.3.2.2. TÜRKMED: TÜRK SAĞLIK BİLİMLERİ İNDEKSİ⁽¹⁾

TürkMed 1990 ve sonrası Türkiye'de sağlık bilimleri alanında yayınlanmış tüm süreli yayınları içermeyi hedefleyen bir veri tabanıdır. Aylık olarak çıkmaktadır. TürkMed ilk olarak 1992 yılında İzmir Tabip Odası Bilim Eğitim Komisyonu'nda çalışan bir grup doktor tarafından projelendirilmiştir. National Library of Medicine' in hazırladığı MEDLINE veri tabanı temel alınarak planlanan bu projede Türkiye'de sağlık bilimleri alanında yayınlanan tüm süreli yayınların indeks verilerinin bir veri tabanına aktarılması planlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ilk olarak tüm uzmanlık derneklerine, üniversite, devlet ve sigorta hastanelerine mektupla duyuru yapılarak bir arşivin oluşturulmasına başlanmıştır. Buralardan gelen dergiler indekslenmeye başlanmış; fakat kısa bir süre sonra proje Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi'nde bir gruba devredilmiştir. TürkMed projesi 1993 yılında bir grup doktorun kurduğu "Açılım Yayıncılık" adındaki özel bir şirkete geçmiştir.

Açılım Yayıncılık ilk olarak 1995 yılında CD-ROM formatında "Halk Sağlığı" indeksini çıkartmış; yine aynı yılın Haziran ayında "TürkMed" CD-ROM veri tabanı olarak hizmete sunulmuştur. Makalenin adı, yazar adı, dergi adı, yılı, cildi ve sayfa bilgilerinin yanında makalenin özeti de verilmektedir. TürkMed' de konu başlıklarının verilmesinde "TÜBİTAK TIP TEZORUSU" adındaki konu başlıkları listesi temel alınmaktadır. TürkMed'de yaklaşık 200'e yakın tıp dergisi indekslenmektedir. İndekse alınan dergiler için şimdilik bir seçim politikası yoktur.

III.3.2.3 TÜRKBİM⁽²⁾

TÜRKBİM Hekimler Birliği Vakfı'na bağlı olarak çalışan "Türkiye Klinikleri Yayınevi" tarafından hazırlanan bir veri tabanıdır. Abonelerine Türk tıp yayınlarının taramasını yapmak ve aynı konudaki yayın tekrarını önlemek amacı ile hazırlanmıştır. TÜRKBİM adı verilen bu veri tabanında 1980'den başlayarak 1995 Ağustos ayına kadar öncelikle Türkiye Klinikleri Yayınevi'nin dergileri ve erişilebilen diğer bilimsel makaleler indekslenmiştir.

-
- (1) Bu bölümdeki bilgiler Açılım Yayıncılık'tan Dr. Ferhan K.Girgin'den alınmıştır. (11.06.1996 tarihli mektup ve broşürler).
- (2) Bu bölümdeki bilgiler Türkiye Klinikleri Yayınevi Müdürü Gürkan Arslan ile 15 Mayıs 1996 tarihli görüşme ile alınmıştır.

TÜRKBİM veterinerlik dahil olmak üzere tıp ve ilgili alanlardaki konuları kapsamaktadır. Dergilerin indekslenme işlemi bir grup doktor tarafından yapılmıştır. Veri tabanında makalenin İngilizce ve Türkçe adı ile birlikte İngilizce abstracı da verilmiştir. Ayrıca TÜRKBİM'de makalenin bulunduğu kütüphane de belirtilmiştir. Kısa bir süre Türkiye Klinikleri abonelerine hizmet veren veri tabanı, halen sistemindeki bir arıza nedeni ile kullanılamamaktadır.

III.3.2.4 UTYVT: ULUSAL TIP YAYINLARI VERİ TABANI (1)

Türk Tabipler Birliği Sürekli Tıp Eğitimi Çalışma Grubu, Türk tıp literatürünü indekslemek amacı ile 1990 yılında veri tabanı oluşturma çalışmalarına başlamıştır. "Ulusal Tıp Yayınları Veri Tabanı" (UTYVT) adı verilen bu sistemde 1989-1994 yıllarını kapsayan yaklaşık 6.000'e yakın bibliyografik künye bulunmaktadır. Başta Milli Kütüphane'ye gelen tıp dergileri olmak üzere, çeşitli derneklerin ve üniversitelerin yayınladığı dergiler indekslenmiştir. UTYVT'de makale adlarındaki anlamlı kelimelerden oluşturulan kelime indeksi ve yazar adından tarama yapılabilmektedir. Bu sistem çeşitli nedenlerle kullanıma açılmamıştır ve maalesef çalışmalar da durdurulmuştur.

(3) Doçent Dr. Murat Hayran ile 10.06.1996 tarihli görüşme.

IV. BÖLÜM

TÜRK TIP LİTERATÜRÜ VE ERİŞİM KAYNAKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZ VE YORUMU

Sağlık bilimlerinde gelişmelerin hızlı olması ve güncel yayına duyulan ihtiyacın fazla olması , süreli yayınların hem önemini, hem de sayısını artırmaktadır. Ülkemizde gerek tıp bilim dalının bu özelliği, gerekse akademik yükseltmelerde bilimsel yayınların değerlendirilmeye alınması ve artan tıp fakültesi sayısı, gün geçtikçe tıp bilim dalında yayınlanan dergi sayısını artırmaktadır. Ancak hızla artan bu yayın potansiyeline paralel olarak geliştirilen bir bilgi erişim kaynağının olmaması, güncel ve hızlı yayına ihtiyaç duyulan tıp bilim dalında, araştırmacıların bilgiye erişimde büyük güçlükler yaşamasına neden olmaktadır. Araştırmamızda bu güçlükler vurgulanarak, bilgi erişim kaynak ve sistemlerinin eksikliği üzerinde durulmaya çalışılmıştır.

Araştırma 1 Mart 1996-15 Nisan 1996 tarihleri arasında H.Ü. öğretim üye ve görevlilerinden seçilen 157 kişilik örneklem grubu üzerinde yürütüldü. Bu grubun dağılımı "Dahili Tıp", "Cerrahi Tıp" ve "Temel Tıp" uzmanlık dallarındaki araştırmacıların unvanlarına göre oluşturuldu (Bkz. Grafik 1). Çalışma deneklere verilen 10 soruluk bir anket ve Türkiye' de yayınlanan dergi adlarının bulunduğu , bilim dallarına göre oluşturulmuş bir listenin incelenmesi ile gerçekleştirilmiştir.(1) Denek genel tıp dergi listesi ile birlikte, kendi bilim dalına ait listeyi de inceleyerek haberdar olduğu dergilere "+", bu listede ilk defa gördüğü, fakat " Haberim olsaydı okurdum" dediği dergiler için "-" işareti koyarak değerlendirmesini yapmıştır.

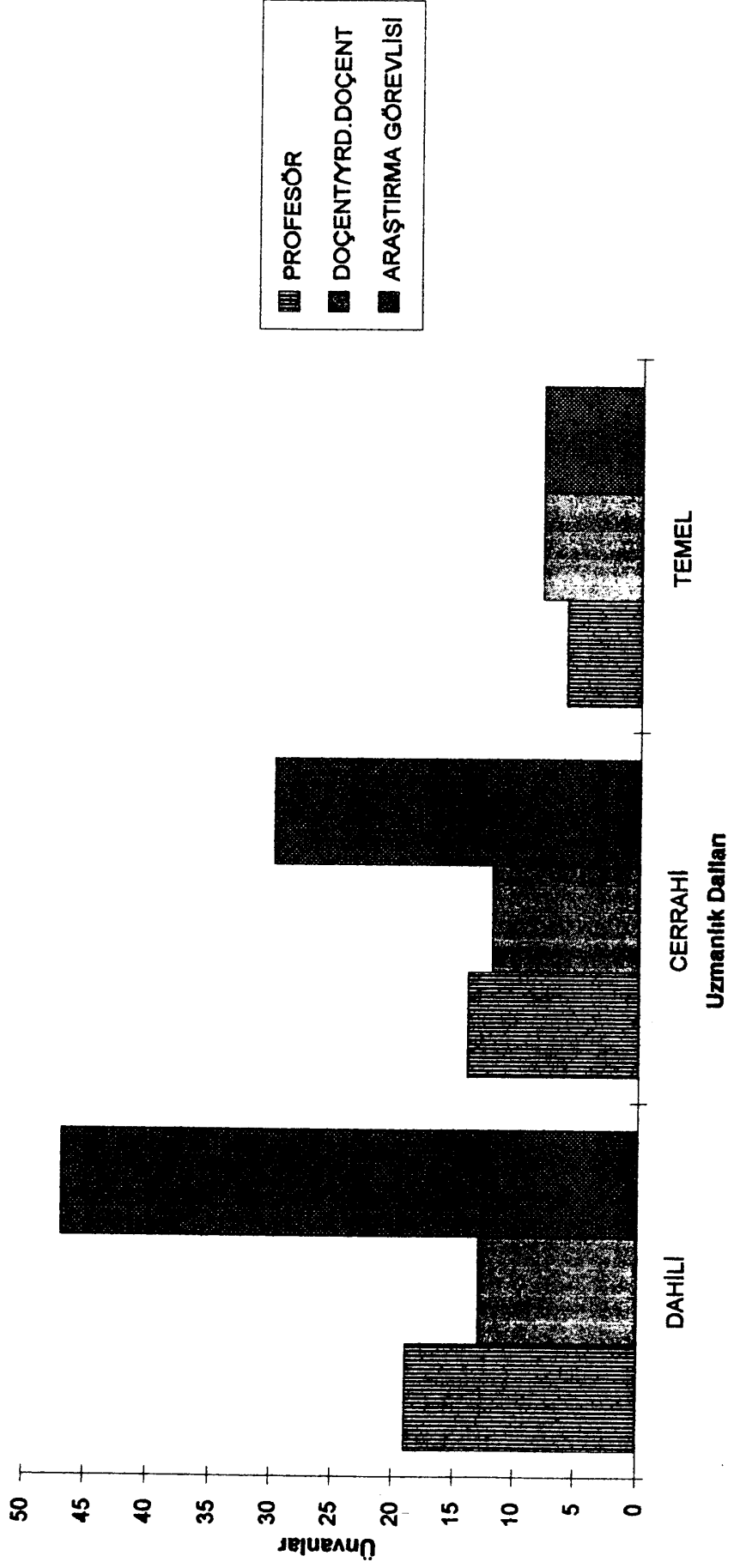
Anket ve listenin analiz sonuçları, Türk tıp literatürü ile bu literatüre erişim kaynakları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi ile ilgili sonuçlara varılmasını sağlamıştır.

IV.1. H.Ü. TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYE VE GÖREVLİLERİNİN BİLGİ İHTİYAÇLARININ KARŞILANMASINDA TÜRK TIP LİTERATÜRÜNE GEREKSİNİMLERİ

H.Ü. Tıp Fakültesi araştırmacılarının alanları ile ilgili Türk tıp literatürünü takip etme eğilimlerini araştırdığımızda, anket sorularımıza aldığımız yanıtlardan,

(1) Ek 2, 3, 4, 5

GRAFIK 1 : ÖRNEKLEM DAĞILIM TABLOSU

seçilen örneklem grubundaki araştırmacıların % 51.6' sının (81 kişi) alanı ile ilgili Türk tıp literatürüne gerektiğinde başvurduğu, % 24.2' sinin (38 kişi) ise sürekli takip ettiği görülmüştür. Yine % 15.9' unun (25 kişi) Türk tıp literatürüne gereksinim duyduğu halde takip edemediği ortaya çıkmıştır. Küçük bir grup ise (13 kişi) Türk tıp literatürüne hiç gereksinim duymamaktadır (Bkz. Tablo 2).

Literatürü "sürekli" takip eden 38 kişi, "gerektiğinde başvuran" 81 kişi ve "gereksinim duyduğum halde takip edemiyorum" diyen 25 kişiyi "Türk tıp literatürüne gereksinim duyanlar" diye nitelersek, görülüyor ki toplam 144 kişi (91.7), Türkiye' de yayınlanan dergilerdeki makaleleri okumakta yarar görmektedir. O halde buradan Türkiye'de yayınlanan tıp dergilerinin az okunmasının, Tıp literatürüne gereksinim duyulmadığı gibi bir nedene bağlı olmadığı sonucu çıkartılabilir.

Tablo 2. H.Ü. Tıp Fakültesi Öğretim Üye ve Görevlilerinin Türk Tıp Literatürüne Gereksinimleri

	N	%
Sürekli takip ediyorum	38 kişi	(% 24.2)
Gerektiğinde başvuruyorum	81 kişi	(% 51.6)
Gereksinim duymuyorum	13 kişi	(% 8.3)
Gereksinim duyduğum halde takip edemiyorum	25 kişi	(% 15.9)
Toplam	157 kişi	

IV.2. TÜRK TIP LİTERATÜRÜNE GEREKSİNİM DUYANLARIN LİTERATÜRÜ İZLEMEDE KULLANDIKLARI KAYNAK VE YÖNTEMLER

H.Ü Tıp Fakültesi öğretim üye ve görevlilerinin Türk tıp literatürüne duydukları gereksinimlerinin verildiği Tablo 2' den (literatürü sürekli takip eden 38 kişi, gerektiğinde başvuran 81 kişi) toplam 119 kişinin (%75.8) Türk tıp literatürünü takip ettiği görülmektedir.

Bilindiği gibi bilgiyi düzenleyip depolayarak erişimi kolaylaştıran basılı indeks ve abstraktlar ile bibliyografik veri tabanları bilgi erişimin temel araçlarıdır. Bu kaynaklar araştırdıkları konudaki literatürün kimliklerini belirleyerek, kullanıcıyı asıl bilginin bulunduğu kaynaklara yönelten kaynaklardır.

Bilgi erişim kaynak ve sistemlerini incelediğimiz III. Bölüm'de de görüldüğü gibi, araştırmamızı yaptığımız dönemde, Türk tıp literatürüne temel bir erişim kaynak ve sistemi mevcut değildir. O halde Türk tıp literatürünü izleyenler (119 kişi) yayınları nasıl takip edebiliyorlar? Ankette ülkemizde Türk tıp literatürünün takip edilebileceği mevcut kaynak ve yöntemler verilerek, araştırmacıların bunlardan hangilerini kullandıkları araştırıldı.

Tablo 3. Türk Tıp Literatürünün Takip Edildiği Kaynaklar^{a,b}

	N	%
Adresime gelen yayınlardan	66 kişi	(% 55.5)
Abone olduğum dergilerden	54 kişi	(% 45.4)
Meslektaşarımdan	44 kişi	(% 37.0)
Kütüphaneye gelen yayınlardan	62 kişi	(% 52.1)
Türkiye Makaleler Bibliyografyası'ndan	1 kişi	(% 0.8)
Yayın kaynakçalarından (Referanslardan)	40 kişi	(% 33.6)
Diğer	12 kişi	(% 10.08)

Ankete katılanların literatürü izlemede kullandıkları en yaygın yöntemin adreslerine gelen yayınları takip etmek (% 55.5) olduğu görülmüştür. Türkiye'de yayınlanan dergilerin okunmasını sağlamak ve kullanımını artırmak amacıyla özellikle ilaç firması destekli yayınlar uzmanlara ücretsiz gönderilmektedir. Bu şekilde araştırmacılar hem yayınlanan dergilerden haberdar olabilmekte, hem de ilgilerini çeken yazıları okuyabilmektedir.

Literatürü izlemede kullanılan diğer bir yaygın yol ise, kütüphaneye gelen yayınları takip etmektir (% 52.1). Türkiye'de tıp kütüphaneleri bütçe yetersizliğinden yayınlanan dergileri satın almak yerine bağış olarak sağlamayı tercih etmektedirler. Birkaç ticari yayınevi dışındaki yayıncılar (dernekler, üniversiteler, ilaç firmaları) yayınlarını ücretsiz olarak kütüphanelere göndermektedirler. Özellikle H.Ü. Tıp Merkezi Kütüphanesi düzensiz de gelse Türk tıp dergilerinin en yoğun derlendiği kütüphanelerden birisidir. Araştırmacının kütüphaneye gelen yayınlardan yayın izlemesi, kütüphanelerin kullanıcıyı ve yayınları biraraya getiren kurumlar olma özelliğini de ortaya koymaktadır.

(*a) Üçüncü sorudan itibaren 119 kişi devam etmiştir, 38 kişi 7. soruyu geçmiştir.

(*b) Birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam sayı örneklem sayısından büyüktür.

Dergileri abone olarak izleyenlerin oranı ise % 45.4' tür. Yayınların izlenmesinde meslektaşlar arasındaki iletişimin de etken olduğu görülmektedir (%37.0). Yayınları izlemede başka bir yol ise yayın kaynakçalarıdır (%33.6).

Araştırmamızda Türkiye'deki ulusal tıp literatürüne erişebilmeyi mümkün kılan tek kaynak olan Türkiye Makaleler Bibliyografyası' nın, Türk tıp literatürünün izlenmesinde etkin olmadığı görülmüştür.

Ankette 4. sorunun " g " seçeneği açık bırakılmıştır. Burada amacımız haberdar olmadığımız herhangi bir bilgi erişim kaynağının varlığının saptanması idi. Bu seçeneği işaretleyen 12 kişinin 6' sı bir dergide veya çeşitli dergilerde editör oldukları için yayınlardan haberdar olduklarını yazmışlardır. Dolayısı ile bu seçeneği "Editör olduğum dergilerden" diye değerlendirebiliriz Bu seçeneğe verilen diğer yanıtlarda ise literatür izlemede "Oftalmoloji İndeksi" ni , "Psikiyatri ve Psikoloji İndeksi" ni ve "TürkMed" in kullanıldığı belirtilmiştir.

IV.3. TÜRK TIP LİTERATÜRÜNDEKİ BİBLİYOGRAFİK BİLGİ ERİŞİM KAYNAKLARI İLE LİTERATÜRE ERİŞİM ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bilindiği gibi literatürün gerçek anlamda izlenmesinde Tablo 3'te verilen kaynak ve yöntemler yetersizdir. Belirtilen kaynak ve yöntemler mevcut literatürün tamamına değil, ancak bir kısmına erişebilmeyi mümkün kılmaktadır.

Tablo 4. H .Ü. Tıp Fakültesi Öğretim Üye ve Görevlilerinin Alanlarındaki Bibliyografik Bilgiye Erişimlerinin Dağılımı*

	N	%
Tamamına erişebiliyorum	6 kişi	(% 5.0)
Bir kısmına erişebiliyorum	59 kişi	(% 49.6)
Erişemediğim yayın bilgisi olduğunu düşünüyorum	41 kişi	(% 34.4)
Hiç erişemiyorum	13 kişi	(% 10.9)

Bir yayın okura ulaşabildiği sürece anlamlıdır. Eğer belli bir alanda çalışan bilim adamı, ülkesinde kendi alanında yapılan yayınlar ve araştırmalara ulaşamıyorsa, bilimsel çalışma için zorunlu olan bilgi birikiminden söz etmek mümkün değildir. Bu durumda yapılan işlerin tekrarlanması ve emek kaybı kaçınılmazdır.

* Bu soruyu 119 kişi yanıtladı, 38 kişi 7. soruyu atladi.

Araştırmamızda Türk tıp literatüründe büyük ölçüde erişim sorunu yaşandığı ortaya konulmuştur. Türk tıp literatürünü takip eden 119 kişinin (Bkz. Bölüm IV.2) % 5' i (6 kişi) alanlarındaki bibliyografik bilginin tamamına erişebildiklerini, bu grubun dışında kalan % 95'i (113 kişi) eksik bibliyografik bilgiye eriştiklerini düşünmektedirler.

Tablo 5. Bibliyografik Bilginin Tamamına veya Hiç Ulaşılmasının Nedenleri^{*a,b}

	N	%
Tıp konusunda yayın taraması yapabileceğim indeks ve abstraktlar yok	83 kişi	(% 69.7)
Türkiye' de yayınlanan tıp dergilerinin listesi veren kaynaklar yok	75 kişi	(% 63.0)
Türkiye Makaleler Bibliyografyası yetersiz	15 kişi	(% 12.6)
Tıp konusundaki bibliyografyalar yetersiz	42 kişi	(% 35.2)
Diğer (Lütfen açıklayınız)	1 kişi	(% 0.8)

Tıbbi bilgiyi sunan literatüre, özellikle güncel bilgiyi yansıtan süreli yayın literatürüne erişim sorunu, önce yayınları bibliyografik denetim altına alan, yayınları düzenleyerek depolayan, künyelere ulaşım kolaylığı sağlayan, basılı indeks ve abstraktların hızla yayınlanması, daha sonra ise bilgisayara dayalı bilgi erişim sistemlerinin oluşturulması ile çözümlenmiştir.

Araştırmamızın yapıldığı dönemde Türk tıp literatürü için böyle bir çözümün henüz getirilememiş olması, araştırmacıların literatüre erişiminde sorunlar yaratmaktadır. Bunların başında potansiyel literatüre erişememek gelmektedir. Literatüre kapsamlı bir şekilde ulaşamayanlar, sonuçta bulabildikleri bilgi ile yetinmek zorunda kalmaktadırlar. Tablo 5'te araştırmacıların bibliyografik bilginin tamamına ulaşamamalarının veya hiç ulaşamamalarının nedenlerini görmekteyiz. Türk tıp literatürünü takip eden ve eksik bilgiye eriştiğini düşünen 113 kişinin % 69.7'si alanlarındaki bibliyografik bilginin tamamına veya hiç ulaşamamasının nedenleri arasında indeks ve abstraktların olmamasını göstermişlerdir.

Türk tıp literatürüne erişimle ilgili diğer bir sorun ise dergi adlarını veren bir rehberin olmamasıdır. Böyle bir rehberin varlığı, bibliyografik bilgiyi olmasa bile,

*a Bu soruya 113 kişi yanıt vermiştir. 5. soruda "a" seçeneğini işaretleyen 6 kişi bu soruyu atlamıştır.

*b Birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam sayı, örneklem sayısından fazladır.

belirli konularda nelerin yayınlandığını göstereceği için, ilgilenenlere derginin kendisini edinerek literatürü takip etme olanağı sağlayacaktır. Türk tıp literatüründe eksik bilgiye erişilememesinin nedenleri arasında % 63 ile tıp dergilerinin listesi olmaması gösterilmiştir.

Ankette 6. soruda hem "a" hem de "b" seçeneğini işaretlemeyen bir grup ise şimdiye kadar Türk tıp literatürünü indeksleyen bir kaynak olup olmadığı konusunu hiç düşünmediklerini, dolayısı ile bu konuda bilgi sahibi olmadıklarını belirterek bilmedikleri bir konuda fikir yürütmek istememişlerdir.

Anket sonucunda tıp literatüründe bibliyografik bilgiye erişimde kullanılan tıp konusundaki bibliyografyalar (%32.2) ile TMB (%12.6) yetersiz görülmüştür.

Tablo 4 ve Tablo 5'teki sonuçlar Türk tıp literatürünü izleyen doktorların % 94.9' unun (93 kişi) literatüre kapsamlı olarak erişemediklerini, bunun nedeni olarak ise tıp konusunda yayın taraması yapabilecekleri indeks ve abstraktların olmamasını göstermişlerdir.

IV.4. TÜRK TIP LİTERATÜRÜNE GEREKSİNİM DUYMAYAN/GEREKSİNİM DUYDUĞU HALDE TAKİP EDEMEYEN H.Ü. TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYE VE GÖREVLİLERİNİN GEREKSİNİM DUYMAMA NEDENLERİNİN TARTIŞILMASI

Tablo 6. H.Ü. Tıp Fakültesi Öğretim Üye ve Görevlilerinin Türk Tıp Literatürünü Takip Etmeme / Edememe Nedenleri*^{a, b}

	N	%
Makalelerin içeriği yeterli değil	13	(% 34.2)
Alanımla ilgili yayınlanan dergilerin kalitesini düşük buluyorum	16	(% 42.1)
Yayın bilgisine kolay ve çabuk ulaşabileceğim bibliyografik kaynaklar yok (indeks, abstraktlar v.s)	33	(% 86.8)
Yayın bilgisine ulaşmak için çok zaman harcıyorum	9	(% 23.7)
Diğer	5	(% 13.1)

*a Bu soruyu 38 kişi cevaplamıştır; 119 kişi 7. soruyu atlamıştır.

*b Birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam sayı örneklem sayısından büyüktür.

Ankete katılan 157 kişiden 13'ünün Türk tıp literatürüne gereksinim duymadığı, 25'inin gereksinim duyduğu halde literatürü takip edemediği görülmüştür. (Bkz. Tablo 2). Bu gruptaki araştırmacıların % 86.8'inin yayın bilgisine kolay ve hızla ulaşabileceği bibliyografik kaynaklar olmadığı için literatürü takip etmediği veya edemediği saptanmıştır. Yine %23.7'si yayın bilgisine ulaşmak için çok zaman harcadığından literatürü takip edemediğini belirtmiştir. "Diğer" yanıtında 4 kişi alanı ile ilgili yayın olmadığını, 1 kişi ise zamanının az olduğunu söylemişlerdir.

Ülkemizde Türk tıp literatürünün izlenmediği gibi bir görüş hakimdir. Bu nedenler şimdiye kadar sağlıklı olarak ortaya konmamakla beraber, bu etkenlerin arasında Türk tıp literatürünün bilimsel yeterliliği konusunda önyargılı bir yaklaşım da söz konusudur. Bu nedenle araştırmamızda, yayınların takip edilmemesinin nedenleri arasında makalelerinin içeriğinin yeterli bulunmadığı veya dergilerin kalitesinin düşük bulunmasının etken olacağı düşüncesi ile konuya yaklaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarımızda makalelerin içeriği yeterli olmadığı için literatürü takip etmeyen veya edemeyenlerin oranı %34.2 , alanı ile ilgili derginin kalitesini düşük bulanlarınki ise %42.1 şeklinde bir sonuç çıkmıştır. Oysa bu sonuçları "yayın bilgisine kolay ve çabuk ulaşabileceğim bibliyografik kaynaklar yok "gerekçesini gösteren %86.8 ile karşılaştırdığımızda, Türk tıp literatürünün yeterince izlenmemesinin asıl nedeni ortaya çıkmaktadır.

IV.5. TÜRK TIP LİTERATÜRÜNE BİBLİYOGRAFİK BİLGİ ERİŞİM KAYNAĞI OLARAK TMB' NİN KULLANIMI

Tablo 7. Türkiye Makaleler Bibliyografyası üzerine Düşünceler*

	N	%
Bu kaynağı bilmiyorum	127 kişi	(% 80.9)
Yetersiz	22 kişi	(% 14.0)
Güncel değil	8 kişi	(% 5.1)
Kullanımı zor	7 kişi	(% 4.5)
Diğer		

Türk tıp literatürüne erişimde TMB'nin kullanımına yönelik sorulan üç soruda da (Soru 4 "e" seçeneği, soru 6 "c" seçeneği ve soru 8) bu kaynağın yeteri kadar

* Birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam sayısı örneklem sayısından büyüktür.

kullanılmadığını veren sonuçlar alınmıştır (Tablo 3, Tablo 5). Türkiye Makaleler Bibliyografyası üzerine düşünceleri veren Tablo 7, bunun başlıca nedeninin bu kaynağın tanınmamasının olduğunu göstermektedir. Doktorların % 80.9'u bu kaynağı bilmediğini, kullanan % 14 ise yetersiz bulunduğunu söylemiştir. "Diğer" yanıtında ise bir kişi TMB' yi en son kullandığında yetersiz ve yararsız bulunduğunu belirtmiştir.

IV.6.YABANCI TIP LİTERATÜRÜNÜN İZLENMESİ VE BİLGİ ERİŞİM KAYNAKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

H.Ü. Tıp Fakültesi öğretim üye ve görevlileri üzerinde yaptığımız bu araştırmada ankete katılanların % 100' ü Türk tıp literatürüne karşın , yabancı tıp literatürünün bibliyografik bilgisine daha kolay ve çabuk ulaşabildikleri belirtmişlerdir.

Yabancı tıp literatürü için bilgiye erişimi kolaylaştıran basılı indeks ve abstraktlar ve bilgisayara dayalı veri tabanlarının varlığını düşünürsek, bu sonuç hiç de şaşırtıcı değildir.

Bilgi erişim kaynaklarının literatürü kolay ve çabuk takip edebilme üzerine etkilerini Tablo 8' de gösterilmektedir.

Tablo 8. H.Ü. Tıp Fakültesi Öğretim Üye ve Görevlilerinin Yabancı Literatürü Kolay ve Çabuk Takip Edebilme Nedenleri*

	N	%
Basılı indeks ve abstraktlar(Index Medicus,SCI, vs.)	132 kişi	% 84.1)
CD-ROM veritabanları (Medline, vs)	131 kişi	(% 83.4)
Çevrim içi bibliyografik veri tabanları	9 kişi	(% 5.7)
İnternet	38 kişi	(%24.2)
Meslektaşlarım	23 kişi	(%14.6)
Diğer	4 kişi	(% 2.5)

Yabancı tıp literatürüne ait bibliyografik bilginin kolay ve çabuk takip edilmesi %84.1 ile basılı indeks ve abstraktlara, % 83.4 ile de CD-ROM veri tabanlarına bağlı görülmektedir.

* Birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam sayı örneklem sayısından büyüktür.

Tıp ve ilgili alanlarda uluslararası literatürün " Index Medicus ", " SCI " , "MEDLINE" v.b. aracılığı ile Türkiye'den kolay ve çabuk izlenebilmesine karşın, çok sayıdaki Türk tıp dergisinin bugüne kadar indekslenememesinin doğal bir sonucu olarak tıp literatürümüz yeterince kolay ve çabuk izlenememektedir.

IV.7. TÜRKİYE'DE YAYINLANAN TIP DERGİLERİNİN OKUNURLUK ORANININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Son altı yılda Türkiye'de yayınlanan 276 derginin ne kadarının doktorlar tarafından bilindiğini araştırmak amacı ile dergilerin adının bulunduğu bir genel tıp dergi listesi ve konu listesi anket ile birlikte verilmiştir. Listeyi değerlendiren araştırmacılar, haberdar oldukları veya bu listede ilk defa gördükleri, fakat okumak istedikleri dergileri işaretlemişlerdir. Bu araştırma sonucunda doktorların haberdar olduğu dergi sayısı ortalama 13 olarak belirlenmiştir.

Tablo 9. Bilinen Dergi Sayısı (Ortalama)

UZMANLIK DALLARI	AKADEMİK UNVANLAR			
	Araştırma Görevlisi	Doçent/ Yrd.Doçent	Profesör	Ortalama
Dahili Tıp	12	17	19	16
Cerrahi Tıp	6	15	16	12
Temel Tıp	6	15	11	10.6
Ortalama	8	15.6	15.3	13

Dahili bilimlerde bilinen ortalama dergi sayısı 16' dır. Bunu 12 dergi ile cerrahi bilimler ,10.6 dergi ile de temel bilimler izlemektedir.

Araştırma görevlilerinin ortalama bildiği dergi sayısı 8' dir. Bu sayı genel ortalamanın oldukça altındadır. Doçent/Yrd. doçent ve profesörlerin ortalama bildikleri dergi sayısı 15'tir.

Tablo 9' da verilen sonuçlara göre dahili tıp bilimlerinin Türk tıp literatürü ile daha fazla ilgilendiğini söyleyebiliriz. Unvanlara göre dağılımda ise doçent/yardoçent ve profesörlerin araştırma görevlilerine göre daha fazla yayından haberdar oldukları belirlenmiştir.

Doçentlerin yayın yapmak ihtiyacı ile Türk tıp literatürünü izleme eğiliminde oldukları gözlemlenmiştir. Profesörler ise birikimleri yanında uzmanlık tezleri veya yayınları inceleme aşamasında bu yayınlara aşına olmaktadır.

Tablo 10. Bilinmek İstenen Dergiler Ortalama

UZMANLIK DALLARI	AKADEMİK UNVANLAR			
	Araştırma Görevlisi	Doçent/ Yrd.Doçent	Profesör	Ortalama
Dahili Tıp	8	4	5	5.6
Cerrahi Tıp	5	2	3	3.3
Temel Tıp	6	5	2	4.3
Ortalama	6.3	3.6	3.3	4.4

Doktorların verilen listede ilk defa gördükleri fakat izlemek isteyebilecekleri dergilerin ortalama sayısı 4.4' tür.

Yine bu sonuçlarda da dahili bilimlerin diğerlerine göre tıp dergilerini izlemeye daha eğilimli oldukları görülmüştür. Bilinmek istenen dergilerin ortalamasının verildiği Tablo 10'da araştırma görevlilerinin haberdar olmadığı dergi sayısı, diğer unvanlara göre, yaklaşık iki katıdır.

Kendi alanlarında fazla yayın olmadığı gerekçesi ile Türk tıp literatürünü izlemeye eğilimli olmayan temel tıp bilim dalı araştırma görevlileri ve doçentlerinin listeyi taradıktan sonra Türk tıp literatürüne ilgilerinin arttığı gözlemlenmiştir.

Türkiye'de yayınlanan tıp dergilerinden oluşan bir liste ile yapılan bu çalışmada bir noktaya tekrar değinmekte yarar görülmektedir. Araştırma sonucu çıkan ortalama bilinen dergi sayısı (Tablo 9), derginin okunduğu anlamına gelmemektedir. Bu, herhangi bir şekilde haberdar olunan, en azından adının bilindiği dergi sayısıdır. Bu dergiler genelde adreslere ücretsiz gönderilen yayınlar, editörlük yapılan veya yayın gönderilen dergiler , üye olunan derneğin yayınları v.s. olabilir. Bunun dışındaki dergilerden ise genelde tesadüfi olarak haberdar olunmaktadır.

Tablo 11. Türk Tıp Literatürü'nün Uzmanlık Dallarına Göre Takip Edilme Oranının Dağılım Tablosu

Uzmanlık Dalları	Türk Tıp Literatürü'nü									
	Sürekli takip ediyorum		Gerektiğinde başvuru yorum		Gereksinim duymuyorum		Gereksinim duyduğum halde takip edemiyorum		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Temel Tıp	3	1.91	9	5.73	7	4.46	4	1.91	22	14.01
Dahili Tıp	19	12.10	45	28.66	4	2.55	11	7.01	79	50.32
Cerrahi Tıp	16	10.19	27	17.20	2	1.27	11	7.01	56	35.67
Toplam	38	24.20	81	51.59	13	8.28	25	15.93	157	100

Araştırma sonuçlarını tıp literatürü ve tıp bilim dalı arasındaki ilişki açısından değerlendirdiğimizde "Türk tıp literatürüne gerektiğinde başvurulduğu", buna en fazla ihtiyaç duyan bilim dalının da "dahili tıp" olduğu söylenebilir (Bkz. Tablo 11).

Tablo 12. Türk Tıp Literatürü'nün Unvanlara Göre Takip Edilme Oranının Dağılım Tablosu

Unvanlar	Türk Tıp Literatürü'nü									
	Sürekli takip ediyorum		Gerektiğinde başvuru yorum		Gereksinim duymuyorum		Gereksinim duyduğum halde takip edemiyorum		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Araştırma Gör.	15	9.55	51	32.48	6	3.82	15	9.55	85	54.14
Doç/Yrd.Doç.	12	7.64	14	8.92	3	1.91	4	2.55	33	21.02
Profesör	13	8.28	16	10.19	4	2.55	6	3.82	39	24.84
Toplam	38	24.20	81	51.59	13	8.28	25	15.92	157	100

Tablo 12'de görülen bir başka sonuç ise, diğer ünvanlara göre araştırma görevlilerinin Türk literatürüne daha fazla gereksinim duydukları şeklindedir. Yine araştırma görevlileri yayınlanan dergilerden en az haberdar olan (Bkz. Tablo10), fakat daha çok haberdar olmak isteyen gruptur (Bkz. Tablo 11).

V. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde toplumların gelişme düzeyleri bilim ve teknoloji alanlarındaki başarılarıyla değerlendirilmektedir. Bilim ve teknolojinin gelişmesi ise araştırma ve geliştirme projelerine verilen destek, kaynakların önceliklere uygun olarak kullanılması, kalite standartlarının oluşturulması ve bilgiye erişimin kolaylaştırılması ile olanaklıdır. O halde bilgiye erişim nedir, nasıl kolaylaştırılır ?

Herkesçe bilindiği gibi bilgi kullanıldığı sürece anlamlıdır ; erişilemeyen bilgi olduğu sürece bilimsel çalışma için zorunlu olan bilgi birikiminden söz etmek güçtür. Böyle bir durumda yapılan işlerin tekrarlanması ve emek kaybı kaçınılmazdır. Bilgiye erişimde önemli bir yeri bibliyografik olan kaynaklar, araştırmacıyı mevcut bilginin varlığından haberdar ederlerken tekrarlarında önlerler. Belirli bir konuda ve belirli bir zaman aralığında yayınlanan bilginin bibliyografik künyesini vererek bilgiye erişimi sağlayan basılı indeks ve abstraktlar ile bilgisayara dayalı bibliyografik veri tabanları, bilgiyi düzenleyip depolayarak, kullanıcıyı bilginin bulunduğu asıl kaynağa yönelten kaynaklardır. Araştırmamızda bu kaynakları bilgi erişim kaynak ve sistemleri olarak isimlendirdik.

Ülkemizde diğer bilim dallarıyla birlikte tıp bilim dalında da henüz temel bir bilgiye erişim kaynak ve sisteminin olmaması çeşitli sorunlar yaratmaktadır. Araştırmacı, ülkesinde yayınlanan bir yayından kolayca haberdar olamadığı için ya yerli literatürü hiç okumamayı, ya da bulabildiği ile yetinmeyi tercih etmektedir. Oysa, yabancı literatür için böyle bir durum söz konusu değildir. Türk tıp bilim adamı yabancı literatürün kendisine olmasa bile, bibliyografik bilgisine, hatta özetine dahi kolayca ulaşabilmektedir. Gelişen ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler arasında bilgi erişimdeki eşitsizliğin bir göstergesi olan bu durum, gelişmekte olan ülkelerde büyük miktarda bilgi kaybını da gündeme getirmektedir. Bu ülkelerin bir çoğu uluslararası bilgi erişim kaynaklarını kullanırken, gelişmiş ülkelerin sunduğu bilgiyle de yetinmek zorunda kalmaktadırlar. Oysa farklı ülkelerin, farklı bilgilere ihtiyacı olduğu göz önüne alınarak, dünya ülkelerinin tümü arasında ayırım gözetmeden bilgi akışı sağlanabilmelidir. Tıp bilim adamları verecekleri kararlarda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki bilimsel bilgiyi de kullanabilmelidirler. Bunun için en iyi yollardan biri her ülkenin kendi ulusal bilgi erişim kaynak ve sistemini oluşturmasıdır.

Dünya Sağlık Örgütü gelişmekte olan ölkelerdeki bilgi erişim sorunları ile de yakından ilgilenmektedir. Örneğin Afrika ölkelerindeki araştırmaların azalmasını ve birbirine benzer yayınları önlemek amacı ile "African Index Medicus" un oluşturulmasına teknik destek vermiştir. Yine Dünya Sağlık Örgütü tarafından geliştirilen "ExtraMED" , MEDLINE'da keyfi ve politik nedenlerle listelenmeyen dergileri indekslemek amacı ile oluşturulmuştur. Gelişmekte olan ölkelerin, yetersiz bulunduğu için MEDLINE'da indekslenemeyen dergilerinin ExtraMED'de indekslenmesi onları kalitelerini yükseltmeye teşvik edeceği düşünölmektedir.

Artan yayın sayısı, ölkemizde de, diğer ölkelerde olduğu gibi bibliyografik denetim ve erişim sorununu gündeme getirmiştir. Uzun yıllardan beri Milli Kütöphane Bibliyografya Enstitüsü tarafından yayınlanan " Türkiye Bibliyografyası" ve "Türkiye Makaleler Bibliyografyası" ulusal bibliyografik denetim görevini üstlenmiş olmakla birlikte, bu görevlerini tam olarak yerine getirememektedirler.

Türkiye'de yayınlanan tıp literatürünün bibliyografik kontrolü üzerine çalışmalar 1990' lı yıllarda TÜBİTAK'ın Ulusal Tıp Veri Tabanı oluşturma çabaları ile başlamıştır (Bkz. Bölüm III.3). Tıp literatürüne erişim konusunda "Türkiye Klinikleri Yayınevi" ve "Türk Tabipler Birliği" girişimlerde bulunmuşlar; ancak bu çalışmalar sonuçsuz kalmıştır. Türk tıp literatürüne erişim konusunda önemli iki girişim 1995 yılında yapılmıştır. TÜBİTAK Ulusal Tıp Veri tabanı oluşturma çalışmalarının durdurulması üzerine, 1995'te "Türk Tıp Dizini" oluşturma çalışmalarına başlanmış ve bu dizin 1996'da basılmıştır. Diğer bir girişim ise "Açılım Yayıncılık" tarafından hazırlanan ve "TÜRKMED" adı verilen Türk sağlık bilimleri indeksidir. Bu indeks 1995' te CD-ROM olarak üreilmeye başlanmışır.

Türk tıp literatürüne erişim konusunu doğrudan ilgilendiren bir sorun Türkiye' de yayınlanan tıp dergilerinin listesini veren bir kaynağın olmayışıdır. Bu boşluğu doldurmak amacıyla Kayar 1994' te "Türk Tıp Dergilerinin Kısaltılmış Listesi" ni oluşturmuştur. Bir dergide yayınlanan bu listede 1928 yılından günümüze dergiler kısaltılmış adı, çıkış tarihi ve eski adları şeklinde alfabetik olarak sıralanmıştır. Liste incelendiğinde teknik ve içerik açılarından önemli eksiklikleri olduğu söylenebilir. Örneğin: Türk Oftalmoloji Gazetesi, listede 1971 yılından itibaren yayınlanıyor görölüyor. Oysa bu gazete 1929 yılından bu yana yayın hayatındadır.

Araştırmamızda bir ön çalışma olarak nitelendirilen "Türk tıp dergilerinin listelenmesi"nin çalışmamız sırasında daha geniş boyutlar taşıdığı görülmüştür. Bir bibliyografik liste hazırlanmasının teknik detayları ile birlikte, mevcut koşullarda, titiz ve uzun zaman alan bir çalışma gerektirdiği ve Türk tıp dergilerinin çok farklı sorunları olduğu anlaşılmıştır.

Türk tıp literatürüne "bibliyografik erişim" i araştırmak amacıyla başladığımız araştırmamızda "yayının kendisine erişim" de ciddi sorunlar yaşandığı gözlemlenmiştir. Derleme yasası ile koleksiyonunu oluşturan Milli Kütüphane'nin, tıp dergileri kısmında büyük eksiklikler vardır. Yine aynı şekilde Türkiye'nin en büyük tıp kütüphanesi olan H.Ü. Tıp Merkezi Kütüphanesi de tıp dergilerinin derlenmesinde yetersiz kalmıştır (1990-1995 yılları arası düzenli gelen dergi sayısı 134' tür)⁽¹⁾. Diğer tıp kütüphanelerinin süreli yayın kataloglarından yaptığımız incelemede de sonuç farklı değildir. Kütüphanelerde yabancı yayınların birçoğuna ulaşmak mümkünken, yerli yayınların çoğunun sayıları eksik, hatta birçoğu koleksiyona hiç girmemiştir.

Tüm bu veriler ışığında Türk tıp dergilerinin büyük ölçüde derleme sorunu ile karşı karşıya olduğu söylenebilir. Bu konu Türk tıp literatürü için hiç de gözardı edilecek bir sorun değildir. Geçmiş yıllar için olmasa bile gelecek için bu dergilerin tamamını toplayabilecek bir merkez kütüphane fikri geliştirilmelidir. Böyle bir uygulama ulusal tıp koleksiyonunu oluşturacağı gibi, oluşturulacak bilgi erişim kaynak ve sistemlerinin, alt yapısına ve işlerlik kazanmasına da olanak sağlayacaktır.

Yayınlanan Türk tıp dergilerinin güncel ve doğru bir listesi veya rehberinin olmaması da Türk tıp literatürüne erişim sorununa farklı boyutlar kazandırmaktadır öncelikle Türk tıp dergilerinin sayı ve makale bazında potansiyeli bilinmemektedir. Dolayısı ile oluşturulacak bir bilgi erişim kaynak ve sisteminin kapsamının planlanması da zordur. Yine böyle bir listenin olmaması, tıp yayıncılığında bir karmaşaya yol açmaktadır. Yayınlarda gerek kapsam olarak, gerekse format yapısı olarak kontrolsüzlük söz konusudur. Hangi konuda nelerin yayınlandığı, aynı konu

(1) H.Ü. Tıp Merkezi Kütüphanesi Süreli Yayın Karteksi

veya konularda tekrar bir derginin yayınına gereksinim olup olmadığı veya yayınlanacak olan bir derginin ad kontrolü gibi konular denetlenmemektedir. Basit olarak bu sorunu "dergilerin birbirinden haberi, okuyucuların da dergilerden haberi yok" şeklinde ortaya koyabiliriz.

Türkiye'de 1990'dan bu yana 276' ya yakın tıp dergisi yayınlanmıştır. Bu çalışmada bunların ne kadarının devam ettiği veya kesildiği araştırılmamıştır; ama aynı konularda yayınlanan, eğitime katkısı tartışılır, ticari kaygı güden, her türlü denetimden yoksun pek çok derginin çıkmakta olduğundan ve bir dergi enflasyonundan söz etmek mümkündür. Ülkemizde yayınlanan bu çok fazla sayıdaki dergideki literatüre erişim sorununun çözümlenmesi, başta dergilerin okunması olmak üzere bilgi akışında düzensizliğe, emek ve zaman sarfedilerek oluşturulan bilginin kaybolmasına neden olmaktadır.

Buraya kadar bir kısmından bahsedebildiğimiz ve detayları ile araştırmadığımız Türk tıp dergilerinin nitelik ve nicelik sorunlarını tartışabilmek ve çözümler getirebilmek amacıyla TTB bir girişimde bulunmuş ve "Türk Tıp Dergileri Birliği" (TTDB) ni kurmuştur.

Ülkelerin toplumsal ve ekonomik kalkınmaları ile bilginin doğrudan ilişkili olduğu düşünülürse, erişilemeyen bilgi bilimsel iletişimi azaltarak ülkenin bilim ve teknolojik gelişme düzeyini etkileyecektir. Bilgi erişim kaynak ve sistemleri ile kontrolü sağlanamayan Türk tıp literatüründe bilimsel iletişimde engeller oluşmuştur. Nitekim birbirlerinin çalışmalarını izleyememeyen araştırmacılar birbirlerinden habersiz benzer çalışmalar yapabilmekte veya birbirlerinin çalışmalarını atladıkları için zaman zaman kongre ve toplantılarda zor durumlarda kalmaktadırlar. Bilimsel iletişim eksikliği, gelişmenin ve üretimin temeli olan rekabet ortamını da ortadan kaldırmaktadır. Öte yandan böyle bir kaynağın eksikliği, akademik yükseltmelerde yapılan uzmanlık sınavlarında Türk yayınlarının değerlendirilmesinde de güçlük yaratmaktadır. Jürinin sadece sınavda adını duyduğu bir dergideki yayın için nasıl bir değerlendirme süzgeci kullanacağı soru işaretidir. Belirlenen seçim ölçütlerini aşarak indekse kabul görebilen bir dergideki yayın mutlaka farklı şekilde değerlendirilecektir.

Çalışmamızda öncelikle Türk tıp literatüründe erişim kaynakları incelenmiştir. Geleneksel bilgi erişim kaynakları içerisinde en önemlisi ve en eskisi Milli Kütüphane Bibliyografya Enstitüsü tarafından hazırlanan TMB' dir. Bu yayının, Türk tıp literatürünün bibliyografik kontrolü açısından ele aldığımızda, bu alanda hem içerik, hem de yapısal olarak yetersiz kaldığı görülmüştür. Teorik olarak Türkiye'de yayınlanan her yayını indekslemesi gerekirken, olanaksızlıklar nedeni ile bu gerçekleştirilememektedir. Bir sayısında 20-25 tane derginin indekslendiği TMB, yaklaşık 276 derginin yayınlandığı tıp literatüründe bibliyografik kontrolü ne ölçüde elinde tutabilir? Güncel ve hızlı bilgiye ihtiyaç duyulan tıp alanında en son 1993 yılı henüz yayınlanan TMB'nin bu amaca ne kadar hizmet ettiği de düşündürücüdür.

TÜBİTAK tarafından hazırlanan ve 1996' da basılan "Türk Tıp Dizini" konu indeksi, bir ölçüde Türk Index Medicus' u olarak düşünülmektedir. 1993-1994 yılları arası yayınları kapsayan ilk sayısının dağıtımına henüz başlanan bu indeksin, Türk tıp literatürünün erişimine çözüm olup olmayacağı ilerki yıllarda belli olacaktır. Şimdilik sadece konu indeksi olarak hazırlanan dizinde, İngilizce konu başlıklarının kullanılıyor olması tartışılabilir.

Türk tıp literatüründe bilgisayara dayalı erişim sistemleri de oluşturulmuştur. Bunların ilki olan ve TÜBİTAK tarafından hazırlanan "Ulusal Tıp Veri Tabanı" kullanıma sunulamamıştır. Büyük emek ve zaman sarfederek oluşturulan atıl durumdaki bu sistemin en kısa zamanda değerlendirilmesinde yarar vardır.

Türk tıp literatüründe bilgisayara dayalı diğer erişim sistemleri Türk tıp literatürüne erişim konusunda sorunlar olduğunu farkedenden ve bilgiye ihtiyaç duyan tıp doktorları tarafından oluşturulmaya çalışılmıştır. Gerekli teknik alt yapısı olmayan, amatörce diye nitelendirilebileceğimiz bu çalışmalar başarılı olamamıştır.

Yine bir grup doktor tarafından finans sağlanarak hazırlanan TürkMed CD-ROM veri tabanı yeni yeni tanınmaya ve kullanılmaya başlanmıştır. Türk MEDLINE'ı olması hedeflenen TürkMed'in bu hedefe ulaşip ulaşamayacağını "Türk Tıp Dizini" nde olduğu gibi zaman gösterecektir. Sistemde problemler olduğu söylenebilecek TürkMed için, "Türk Tıp Dizini"nin aksine, henüz tam olarak oturmamış Türkçe konu başlıklarının kullanılmasının sakıncaları üzerinde durulmalıdır.

Unutulmamalıdır ki ister geleneksel, ister bilgisayara dayalı bir bilgi erişim kaynak ve sistemini hazırlamak bir ekip ve uzmanlık işidir. Gerçekte bir bilgi erişim kaynak ve sisteminin başarılı olabilmesi için iyi bir planlama, finans ve alt yapı gereklidir.

Türk tıp literatürünün bilgi erişim sorunlarının incelendiği araştırmamızda, H.Ü. öğretim üye ve görevlilerine verilen anketlerde, öncelikle Türk tıp literatürüne gereksinim duyulup duyulmadığı araştırıldı. Örneklem aldığımız 157 kişiden 144' ü (% 91.8) bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasında Türk tıp literatürünü takip ettiklerini veya buna gereksinim duyduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmada Türk tıp literatüründe büyük ölçüde erişim sorunu yaşandığı ortaya koyulmuştur. Türk tıp literatürünü sürekli takip eden veya gerektiğinde başvuran 119 kişiden 6 (% 5)'sı kendi alanlarındaki "bibliyografik bilginin tamamına erişebildiklerini", bu grubun dışında kalan 113'ü (% 95) ise "eksik bibliyografik bilgiye eriştiklerini" söylemişlerdir. Eksik bibliyografik bilgiye eriştiğini düşünen grubun %69.7 (% 83)' si bunun nedenini "tıp konusunda yayın taraması yapabilecekleri indeks ve abstrakt olmaması" na bağlamıştır.

"Türk tıp literatürüne gereksinim duymuyorum veya gereksinim duyduğum halde takip edemiyorum" diyen 38 kişiden 33 (%86.8)'ü neden olarak yine "yayın bilgisine kolay ve çabuk ulaşabileceğim bibliyografik kaynaklar yok" demişlerdir.

Türk tıp literatürünün takip edilmemesi ve az okunmasında makalelerin içeriğinin veya yayınların kalitesinin düşük olması gibi bir ön yargı ile başladığımız araştırmada sonuçlar; gerçekte bu yayınların az okunma nedenlerinin başında bilimsel niteliğin değil, bu yayınlara erişim sorununun yattığını göstermektedir. Bu sorun çözümlendikten sonra diğer etkenlerin araştırılmasında fayda vardır.

Türk tıp literatüründe, en azından geriye dönük literatür taramalarında oldukça yararlı olabilecek TMB' nin tıp alanında % 80.9 oranında tanınmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuç biz kütüphanecilere, kullanıcı eğitiminde bu konunun dikkate alınması gerektiğini göstermiştir. Güncel bilgiyi vermese bile, bu kaynağın tanıtılmasında ve kullanılmasında tıp kütüphaneleri rehberlik etmelidir.

Ankete katılanların % 100' ü Türk tıp literatürüne karşın, yabancı tıp literatürünün bibliyografik bilgisine daha kolay ve çabuk ulaşabildiklerini

belirtmişlerdir. Görülüyor ki araştırmacıların yurt dışı kaynaklara ulaşması ne denli kolaysa, kendi ülkelerinde yapılan bilimsel araştırma sonuçlarına ulaşmaları o denli zor olmaktadır. Bunun nedeni olarak ise yabancı tıp literatüründe basılı ve bilgisayara dayalı bilgi erişim kaynaklarının varlığı gösterilmiştir

Anket ile birlikte verilen tıp dergileri listesinin değerlendirilmesi sonucunda H.Ü.Tıp Fakültesi öğretim üye ve görevlilerinin ortalama 13 dergiden haberdar oldukları ve bu listede ilk defa gördükleri ve ilgi alanlarına giren ortalama 4 dergi olduğu belirlendi. Bilim dalları arasında "Dahili Tıp" bilim dalının Türk tıp literatürüne daha fazla gereksinim duyduğu, akademik gruplar arasında ise araştırma görevlilerinin daha fazla yayın izlemek istediği ortaya çıkmıştır. Genelde Türkçe literatür izlemediklerini söyleyenlerin, listeyi taradıktan sonra Türk tıp dergilerine karşı ilgi ve meraklarının arttığı gözlemlenmiştir.

Gelişmiş ülkeler, tıp literatürüne erişim sorununu çok uzun yıllar önce gerek uluslararası, gerekse ulusal bilgi erişim kaynak ve sistemleri ile çözümlenmişlerdir. Basılı kaynaklar arasında "Index Medicus", veri tabanı olarak da "MEDLINE" uluslararası temel kaynaklar niteliğinde yaygın olarak hizmet vermektedirler. Index Medicus'tan daha kapsamlı olarak oluşturulan "Excerpta Medica" daha fazla Avrupa ve gelişmekte olan ülkelerin dergilerini indekslemektedir. Uluslararası bu kaynakların yanında ülkelerin çoğu kendi ulusal tıp indekslerini de oluşturmuşlardır.

Araştırmamız sonucunda tıp bilim dalında araştırmacıların sanıldığıının aksine, Türk tıp literatürünü izlemeye büyük ölçüde eğilimli oldukları görülmüştür. Ancak ulusal bir bilgi erişim kaynak ve sisteminin olmaması nedeniyle bilgiye hızla ve kapsamlı bir şekilde ulaşamadıkları belirlenmiştir. Yine anket ile verilen tıp dergi listesinin değerlendirilmesi sonucunda dergilere ilgisizlikten değil, bir çoğundan haberdar olmadıklarından dolayı takip etmedikleri, aksi takdirde kullanabilecekleri saptanmıştır.

Bu çalışmada amacımız, Türk Tıp Literatüründe bilgi erişim kaynak ve sistemlerinin eksikliğini irdeleyerek, bu alanda yapılacak girişimlerle Türk Tıp Literatürünün daha etkin kullanımının sağlanmasıdır. Amacımız doğrultusunda oluşturulan "Ulusal bir bibliyografik bilgi erişim kaynağı, H.Ü. Tıp Merkezi araştırmacılarının kendi ilgi alanındaki yayın bilgisine; kısa sürede, kapsamlı biçimde ulaşmalarını sağlayacaktır" hipotezi ile başladığımız araştırmamızda elde

edilen bulgular ve yorumlar sonucunda hipotezimiz kanıtlanmıştır. Araştırmamızda ayrıca konu ile ilgili diğer yönler ele alınmış, farklı bakış açıları da değerlendirilmiştir. Türk tıp literatürüne bilgi erişimle ilgili getirebileceğimiz başlıca öneriler şunlardır :

1. Türk tıp literatüründe bilgi erişim sorunu için ilk aşama olarak "Türk Tıp Dergileri Rehberi"nin hazırlanması gereklidir. Bu çalışma süreli yayınlara ve bibliyografik bilgiye daha aşına olan kütüphaneciler tarafından gerçekleştirilmelidir.
2. Başlangıç olarak dergiler arasında seçim yapmadan geriye dönük "Ulusal Tıp İndeksi" hazırlanmalıdır. Bu aşamada;
 - a. İndeks veya abstrakt hazırlanırken konu uzmanları, indeksleme bilen kütüphaneciler, konu başlıklarının çevrilmesinde dil bilimciler ve bilgisayara dayalı bilgi erişim sistemi düşünüüyorsa bilgisayarlılardan oluşan bir ekip kurulmalıdır.
 - b. İndeks hazırlama görevini bir kurum veya kuruluş üstlenmeli, yurt içi ve yurt dışı destek sağlama yolları araştırılmalıdır. Dünya Sağlık örgütü veya diğer kuruluşlar ile temasa geçilmelidir.
 - c. Hazırlanacak olan indekste kullanılacak konu başlığı veya anahtar kelime türü belirlenmelidir. İngilizce olarak MeSH'in mi kullanılacağına yoksa Türkçe konu başlıkları listesinin mi oluşturulacağına karar verilmelidir.
 - d. Oluşturulan fakat kullanılmayan veri tabanlarından yararlanma yollarına gidilmeli, TÜRKMED veya başka bir veri tabanı ile birleştirilme olanakları araştırılmalıdır.
 - e. Tercih edilen konu başlıkları sisteminden editörler haberdar edilmeli ve makalelerde anahtar kelimelerin bu şekilde verilmesi sağlanmalıdır. Böylece bir süre sonra anahtar kelime vermede ortak bir dil oluşturulabilir.
3. Bu aşamada ulusal indeks için kabul ölçütleri belirlenmeli ve kurallara uymayan dergiler yavaş yavaş indeksten çıkartılmalıdır.
4. Geriye dönük hazırlanan bu indeks ile, 1993 yılı ve sonrasını kapsayacak olan "Türk Tıp Dizini" bir noktada birleştirilmeli ve tek bir ulusal indeks oluşturulmalıdır.
5. İleriye dönük olarak bilgisayara dayalı erişim sistemlerinin oluşturulması planlanmalı; bunun için gerekli teknik ve alt yapı sağlanmalıdır.

6. "Türk Tıp Dergileri Birliği" (TTDB) hedefleri arasına dergilerin yurt içi ve yurt dışı pazar araştırması, dergilerin tanıtımı görevini de almalı, bu konuda tıp kütüphaneleri ile işbirliğine gitmeli, kütüphanelerarası değişim sistemlerine işlerlik kazandırmalıdır. Bu girişim Türk dergilerinin yabancı indekslerde yer almasına olanak sağlayacaktır.
7. Türk tıp literatüründe bilgi erişim konusunu tartışmak üzere TÜBİTAK,TTB, Tıp kütüphaneleri, Milli Kütüphane, Sağlık Bakanlığı ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlar bir araya gelmeli, ortak hedefler geliştirmeli, sorumluluk paylaşılmalı, belirlenecek olan girişime destek verilmelidir.

Sonuçta oluşturulacak bir ulusal tıp indeksi ile Türk tıp literatürüne bilgi erişim sağlanırken bilgi akışı gerçekleşebilecek, dergilerin okunma oranı artacak, nitelik ve nicelik sorunları azalacaktır. Bu sonuçlar daha fazla Türk tıp dergisinin uluslararası kaynaklarda indekslenmesine alt yapı oluşturacaktır. Böylece tıp dergilerini "Index Medicus"ta ve "SCI" de indekslenmesine çalışmadan önce, Türk Tıp İndeksinde değerlendirme yapılacaktır.

Bilgi erişim kaynak ve sistemlerinin öneminin anlatılması ve hazırlanmasında kütüphanecilere büyük görevler düşmektedir. Geçmiş yıllarda yapılan listeleme ve analiz çalışmalarının tümünün tıp doktorları tarafından yapılmış olması dikkat çekicidir. Tıpta " paramedikal " olarak nitelenen bu tarz çalışmaların; mesleğiyle zaten fazlası ile yoğun olan doktorlar yerine, süreli yayınlara ve bibliyografik bilgiye daha aşina olan kütüphaneciler tarafından yapılması daha sağlıklı bir sonuç vercektir. Ayrıca bu yöndeki çalışmalar kütüphanecilik mesleğinin disiplinlerarası yönünü ortaya çıkarıp, tanınmasına da olanak sağlayacaktır. Kütüphanecilik mesleğinde ise, Türkiye'de olası bu yeni atılımlar için kütüphanecilik eğitimi aşamasında veya sürekli eğitim programları sırasında kütüphaneciler, indeks ve abstrakt hazırlama konusunda yetiştirilmelidirler.

Araştırmamızda temel alınan bulgulara ilişkin sonuçlar 157 kişilik bir örneklem grubundan sağlanmıştır. Ancak, daha kesin sonuçlara ulaşabilmek için, bu tür bir çalışmanın daha büyük bir örneklem grubuna veya tıp uzmanlık dallarından sadece birinde uygulanmasında yarar vardır.

KAYNAKÇA

AKÇIÇEK, Eren ve Ragıp KAYAR

- 1992a "İzmir'de Yayınlanan Tıp Dergilerinin Tarihçesi: I.
Yayınlanması Sona Ermiş Dergiler"
SSK Tepecik Hastanesi Dergisi, II,1:81-84.

AKÇIÇEK Eren ve Ragıp KAYAR

- 1992b "İzmir'de Yayınlanan Tıp Dergilerinin Tarihçesi: 2.
Yayınlanmakta Olan Dergilerin Teknik özellikleri ve Olanakları"
SSK Tepecik Hastanesi Dergisi, II, 2 :178-86.

AKÇIÇEK Eren, Ragıp KAYAR ve Hidayet ÇATAL

- 1992 c "İzmir'de Yayınlanan Tıp Dergilerinin Tarihçesi : 3.
Dergilerin Bilimsel Standart ve Kaliteleri"
SSK Tepecik Hastanesi Dergisi. II, 3: 333 - 340.

Akdeniz Üniversitesi Kütüphane Dokümantasyon Daire Başkanlığı Süreli
Yayınlar Kataloğu

- 1989 Antalya: Akdeniz Üniversitesi.

ALKAN, Nazlı

- 1994 "Bilgi Tarama Hizmetleri :Geleneksel ve Bilgisayara Dayalı
Tarama Tekniklerinin Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi"
(Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara:Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Atatürk Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Süreli
Yayınlar Kataloğu

- 1989 Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

BAYSAL, Jale

- 1982 Kütüphanecilik Alanında Yeni Kavramlar Araçlar Yöntemler.
İstanbul : İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

Biological Abstracts

1926- Philadelphia : BIOSIS.

CABECEIRAS, James.

1978 The Multimedia Library :Materials Selection and Use.-New York : Akademik Press.

Chemical Abstracts

1907 Columbus , Ohio: American Chemical Society.

CLEVELAND, Donald B. ve Ana D. CLEVELAND

1990 Introduction to Indexing and Abstracting. 2nd ed.
Englewood,CO:Libraries Unlimited,Inc.

COVELL,David ve diğeri

1985 "Information Needs in Office Practice:Are They Being Met ?"
Annals of Internal Medicine, CIII, 4:596-599.

Current Contents

1961- Philadelphia: Instute for Scientific Information.

ÇAKMAKÇI, Metin ve M. Oğuz GÜÇ

1996 "Dergiler, Ülkeler ve Üniversiteler"
Hacettepe Tıp Dergisi XXVII,1:80-81.

DANNATT, R.J.

1992 "Primary Sources of Information"
L.T. MORTON ve SHANE GODBOLT (Ed)
Information Sources in the Medical Sciences, 4th ed.
London: Bowker-Saur, 21-41.

DİKEÇ, Münevver

1987 "CD-ROM Nedir? Kütüphanecilik ve Bilgibilim Alanında Kullanımı"
Türk Kütüphaneciliği I,4:209-212.

DARLING, Louise ve Elaine GRAHAM

1988 "Health Science Libraries"

LOISE DARLING, DAVID BISHOP ve LOIS ANN COLAIANNI (Ed.)
Handbook of Medical Library Practice, 4th ed.

Ege Üniversitesi Kütüphaneleri Süreli Yayın Kataloğu

1995 İzmir: Ege Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı.

EMBASE List of Journals Indexed

1964- Amsterdam: Elsevier.

Excerpta Medica

1947- Amsterdam : Excerpta Medica.

FOSKETT, A.C.

1982 The Subject Approach to Information
London:Clive Bingley.

GARFIELD,Eugene

1991 "A Citationist Perspective on Science in Turkey"

Tıp Alanında Bilimsel Yayınlar Sempozyumu, İstanbul 30 Eylül 1991
Ankara:TÜBİTAK .

GORMAN, Paul N., Joan ASH ve Leslie WYKOFF

1994 "Can Primary Care Physicians' Questions Be Answered Using the
Medical Journal Literature?"

Bulletin of the Medical Library Association, LXXXII ,2:140-146.

GREFFSHEIM, Suzanne

1991 "Biotechnology Awareness Study, Part 1:Where Scientists
Get Their Information"

Bulletin of the Medical Library Association LXXIX,1:36-44.

GUARDIOLA, Elena

- 1993 " Presence of Abstracts in Non-English Journals Indexed in
MEDLINE (1981-1990)" Bulletin Medical Library Association, LXXXI , 3: 320-322.

Guide to Reference Books. 10th Ed

- 1986 EUGENE P.SHEEY (Ed.)
Chicago: American Library Association.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Merkezi Kütüphaneleri Süreli Yayın Kataloğu

- 1982 Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kütüphane ve
Dökümantasyon Daire Başkanlığı.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

- 1989 Yüksek Lisans ve Doktora-Sanatta Yeterlilik Tezleri Yazım ve
Basım Yönergesi.
Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

HASEKİ, Nazan

- 1992 Belgebilim-Bilgibilim. Dokümantasyon Enformasyon
Ankara.Milli Eğitim Bakanlığı.

HAYRAN, Osman ve Melda KAYHAN

- 1990 " Yerli ve Yabancı Tıp Dergileri "
Sağlık ve Toplum. 4, 61-63.

HERSH,William

- 1992 "Informatics:Development and Evaluation of Information Technology
in Medicine"
JAMA, CCLXVII, 1:167-170.

İmla Kılavuzu

- 1993 Ankara : Türk Dil Kurumu.

Index Medicus

1960- Bethesda MD: National Library of Medicine.

ISSN Türkiye Bibliyografyası 1995

1996 Ankara: Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü ISSN Türkiye Merkezi.

KALE, Rajendra

1994 " Health Information for the Developing World "
British Medical Journal, 309, 939-942.

KAPTAN, Saim

1983 Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri
Ankara: Tekışık Matbaası.

KARASAR, Niyazi

1991 Bilimsel Araştırma Yöntemi ; Kavramlar, İlkeler, Teknikler.
4.Basım, Ankara : DAG Limited Şirketi.

KARTOĞLU, Ümit ve Kemal HOŞGEÇİN

1990 " Türkiye'de Tıbbi Dergiler "
Sağlık ve Toplum 3 ,38-40.

KAYAR, Ragıp

1994 "Cumhuriyet Dönemi (1928-1994) Tıp Dergilerimizin Kısaltılmış İsim İndeksi ve Analizi "
SSK Tepecik Hastanesi Dergisi. IV, 1-2-3 : 69-77.

KUM, İlhan

1974 " Türkiye'de Tıp Kütüphaneleri " (Yayınlanmamış Doktora Tezi)
Ankara : Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi
Kütüphanecilik Bilim Dalı.

Library and Information Science Abstracts.

1969- London: Library Association.

Library and information Science Abstracts: LISA CD-ROM.

1969 London: Library Association.

Library Literature.

1921- New York: H.W. Wilson Company.

Library Literature CD-ROM.

1988- New York: H.W. Wilson Company.

Library Science Abstracts.

1950 London: Library Association.

List of Journal Indexed in Index Medicus

1960- Bethesda MD: National Library of Medicine

MEDLINE Silver Platter CD-ROM.

1966- Amsterdam: Silver Platter International N.V.

MEHNERT, Robert B ve Joseph LEITER

1988 "The National Library of Medicine"

LOISE DARLING, DAVID BISHOP ve LOIS ANN COLAIANNI (Ed.)

Handbook of Medical Library Practice, 4th ed.

Chicago: Medical Library Association, Inc.

MYCHKO - MEGRIN , Alexander Y.

1991 A Comparison of Biomedical Databases .-

Bulletin Medical Library Association, LXXIX, 3, 302-308.

NORRIS, C.

1992 " Online and CD-ROM Sources of Information Retrieval "

L.T.MORTON ve SHANE GODBOLT (Ed.)

Information Sources for the Medical Sciences, 4th Ed.

London : Bowker - Saur.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu

1994 Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

ONAT, Altan

1990 " SCI ölçütüyle 1989'da Dünyada Türk Tıp Yayınları "
Türk Kardiyoloji Derneği Arşivi. 18, 297-302

ONAT, Altan

1991 " Türkiye' de Tıp Alanında Bilimsel Yayınlar "
Tıp Alanında Bilimsel Yayınlar Sempozyumu . İstanbul :
30 Eylül 1991.- Ankara : Tübitak 48 - 55.

ÖZBUDAK, Elçin

1995 " Yök Dokümantasyon ve Uluslararası Bilgi Tarama Merkezi
Koleksiyonundaki Sanat ve Beşeri Bilimler Konulu Süreli
Yayınların Kullanım Değerlendirilmesi "
Türk Kütüphaneciliği. IX, 2 : 113-123.

ÖZSOYLU , Şinasi

1991 "Türkiye' de Tıp Dergileri"
Tıp Alanında Bilimsel Yayınlar Sempozyumu. İstanbul. 30 Eylül
1991.- Ankara : TÜBİTAK, 67-70.

Psikiyatri ve Psikoloji İndeksi

1990- Ankara: Psikiyatri Asistanları ve Uzmanları Derneği.

PAISLEY, William J

1968 "Information Needs and Uses ".- Chicago :
Encyclopaedia Britannica . Annual Review of Information Science
and Technology v.3.

PAO, Miranda Lee

1989 Concepts of Information Retrieval
Englewood,Co.: Libraries Unlimited, Inc.

PASCAL

1940- Paris.- Centre National de la Recherche Scientifique.

SCI Guide to Lists of Source Publications 1994

1977- Philadelphia: Institute for Scientific Information.

SANALAN, İlker

1977 "Bibliyografik Denetim ve Türkiye" (Yayımlanmamış Doktora Tezi)
Ankara : Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü.

Science Citation index

1955- Philadelphia: Institute for Scientific Information.

Serials Directory: an International Reference Book

1996 Birmingham:EBSCO.

SUTHERLAND, F.M.

1992 "Indexes, Abstracts, Bibliographies and Reviews"
L.T. MORTON ve SHANE GODBOLT (Ed)
Information Sources in the Medical Sciences, 4th ed.
London: Bowker-Saur, 43-86.

TINAZTEPE, Keriman ve Şafak GÜÇER

1996 " Türkiye'de Pediatri Alanında Yayın Potansiyeli "
Çocuk Sağlığı Hastalıkları Dergisi, XXXIX, 2 : 323-335.

TURNER, Christopher

1988 Organizing Information: Principles and Practice
London: Clive Bingley.

Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni

1952- Ankara:Türk Kütüphaneciler Derneği

1986

Türk Kütüphaneciliği

1987- Ankara:Türk Kütüphaneciler Derneği.

Türk Oftalmoloji Yayınları İndeksi (1970 - 1992)

1993 Adana : Çukurova Üniversitesi Basımevi.

Türk Tıp Dizini

1996- Ankara : TÜBİTAK.

Türkçe Sözlük

1988 Ankara: Türk Dil Kurumu.

Türkiye Bibliyografyası

1935- Ankara: Milli Kütüphane Bibliyografya Enstitüsü.

Türkiye Makaleler Bibliyografyası

1952 - Ankara : Milli Kütüphane Bibliyografya Enstitüsü.

ULRICH'S International Periodicals

1932- N.Y.: Bowker.

WERTZ, Richard K.

1986 "CD-ROM: A New Advance in Medical Information Retrieval"
JAMA, CCCLVI, 24:3376-3378.

WILLIAMS, Martha E.

1985 "Electronic Data Bases"
Science, CCXXVIII, 4698:446-456.

WYATT, H.V.

1987a " Reading for Profit : Current Awareness "
H.V. WYATT (Ed.)
Information Sources in the Life Sciences
London :Butterworths.

WYATT, H.V.

1987b "Literature Searching by Computer"
H.V. WYATT (Ed.)
Information Sources in the Life Sciences
London: Butterworths.

YILMAZ, Tuncer

1990 "Uluslararası Enformasyon Sistemleri"
Türk Kütüphaneciliği, IV, 2, 70 - 72.

Yükseköğretim Kurulu Dokümantasyon Merkezi Süreli Yayınlar Kataloğu

1996 Ankara:YÖK

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Süreli
Yayınlar Kataloğu

1994 Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

YARDIMCI KAYNAKÇA

ACUN, Ayşegül

- 1988 "Çevrimiçi Bibliyografik Yayın Taramalarında Okuyucunun ön Çalışmasının Sonucu Tatmin Edici Olmasına Etkisi" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ALSAN, Selçuk

- 1993 Türkçe-İngilizce, İngilizce-Türkçe Tıp Terimleri Sözlüğü-
- Tıp Tezorusu -
Ankara :TÜBİTAK.

BAYDUR, Gülbün

- 1982 "Evrensel Bibliyografik Denetim (UBC) ve Türkiye Bibliyografyası." (Yayınlanmamış Doktora Tezi)
Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

BAYDUR, Gülbün

- 1988 "Tıp Literatürüne Erişim ve Amerikan Ulusal Tıp Kütüphanesi (NLM)"
Türk Kütüphaneciliği XI,1: 3-7.

Bilim, Teknoloji ve Üniversiteler.

- 1996- Ankara : Başbakanlık Basımevi.

ERDEM, Seher

- 1995 "Hacettepe Üniversitesi Kütüphanelerinde Kullanıcı Tatmini" (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara :Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GOLDMAN, Brian

- 1989 "CD-ROM Technology: The Answer to Congestive Shelf Failure ?"
Canadian Medical Association Journal, CXLI, 816-817.

HILL, Barbarie

- 1992 "Electronic Data Retrieval"
The New England Journal of Medicine, CCXXVII, 13:961.

HUTH, E .J.

- 1989 "The Underused Medical Literature"
Annals of Internal Medicine 110:99-100.

KASSIRER, Jerome P.

- 1992 " Learning Medicine: Too Many Books, Too Few Journals"
New England Journal of Medicine, 326:1427-1428.

LIDNER, Katherina

- 1992 " A Piece of My Mind Encourage Information Therapy "
JAMA, CCLXVII, 2592,

Mc GOURTY, Christina

- 1989 " WHO's Hiding Primary Data ? "
Nature 341. 94.

ŞEHSUVAROĞLU, B edî N

- 1984 Türk Tıp Tarihi .- Bursa: Taş Kitabevi.

TAYLOR, David

- 1982 Managing the Serials Explosion: The Issues for Publishers
and Libraries . - New York :Knowledge Industry
Publications,Inc.

TURABIAN, Kate L.

- 1987 A Manual for Writers of Term Papers, Theses and Dissertations
Chicago : Chicago University Press.

Üniversitelerimizin Gelişmişlik Durumu

- 1996 Ankara : Başbakanlık Basımevi.

Üniversitelerin Temel Sorunları Çağdaş Eğitim Çağdaş Üniversite

- 1996 Ankara: Başbakanlık Basımevi.

EK - 1

Sayın Doktor ,

Türkiye'de yayınlanan tıp dergilerinin okunma oranı ile bu yayınlara erişim kaynakları (indeks,abstrak,CD-ROM veri tabanları vs.) arasındaki ilişkiyi görebilmek amacıyla bir araştırma yapılmaktadır.

Elinizdeki anket sorularını yanıtlamanız ve ilişkide bulunan **Türk Tıp Dergileri Listesi** 'ni değerlendirmeniz araştırmamız için büyük önem taşımaktadır.

Yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder , saygılarımı sunarım.

AYŞEN KÜYÜK

BÖLÜM I

1. Ünvanınız;

- a) Araştırma Görevlisi
- b) Yardımcı Doçent
- c) Doçent
- d) Profesör

2. Uzman olduğunuz dal;

- a) Temel Tıp Bilimleri
- b) Dahili Tıp Bilimleri
- c) Cerrahi Tıp Bilimleri

3. Alanınızla ilgili TÜRK TIP LİTERATÜRÜ'nü takip ediyor musunuz?

- a) Sürekli takip ediyorum.
- b) Gerekliğinde başvuruyorum.
- c) Gereksinim duymuyorum.
- d) Gereksinim duyduğum halde takip edemiyorum.

"c veya d " seçeneğini işaretlediyseniz lütfen Bölüm II'ye geçiniz.

4. Alanınızla ilgili TÜRK TIP LİTERATÜRÜ'nden ne şekilde haberdar oluyorsunuz?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a) Adresime gelen yayınlardan ,
- b) Abone olduğum dergilerden ,
- c) Meslektaşlarımdan ,
- d) Kütüphaneye gelen yayınlardan ,
- e) Türkiye Makaleler Bibliyografyası'ndan ,
- f) Yayın kaynakçalarından (Referanslardan) ,
- g) Diğer (Lütfen açıklayınız).....

5. Mevcut kaynak ve yöntemlerle TÜRK TIP LİTERATÜRÜ'nde kendi alanınızla ilgili bibliyografik bilginin (indeks bilgisi) ne kadarına erişebiliyorsunuz?

- a) Tamamına erişebiliyorum.
- b) Bir kısmına erişebiliyorum.
- c) Erişemediğim yayın bilgisi olduğunu düşünüyorum.
- d) Hiç erişemiyorum.

"a" seçeneğini işaretlediyseniz lütfen Bölüm III'e geçiniz.

6. Kendi alanınızla ilgili bibliyografik bilginin (indeks bilgisinin) tamamına veya hiç ulaşamadığınızı düşünmenizin nedenleri nelerdir?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a) Tıp konusunda yayın taraması yapabileceğim indeks ve abstraklar yok.
- b) Türkiye'de yayınlanan tıp dergilerinin listesini veren kaynaklar yok.
- c) Türkiye Makaleler Bibliyografyası yetersiz.
- d) Tıp konusundaki bibliyografyalar yetersiz.
- e) Diğer (Lütfen açıklayınız).....

Lütfen Bölüm III 'den devam ediniz.

BÖLÜM II

7. Alanınızla ilgili TÜRK TIP LİTERATÜRÜ'nü takip etmeme / edememe nedenleriniz nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
- Makalelerin içeriği yeterli değil.
 - Alanımla ilgili yayınlanan dergilerin kalitesini düşük buluyorum.
 - Yayın bilgisine kolay ve hızla ulaşabileceğim bibliyografik kaynaklar (indeks,abstrak,CD-ROM veri tabanı,v.s.) yok.
 - Yayın bilgisine ulaşmak için çok zaman harcıyorum.
 - Diğer(Lütfen açıklayınız).....

BÖLÜM III

8. Türkiye Mektepler Bibliyografyası hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
- Bu kaynağı bilmiyorum.
 - Yetersiz.
 - Güncel değil.
 - Kullanımı zor.
 - Diğer (Lütfen açıklayınız).....
9. Alanınızla ilgili hangi bibliyografik bilgiye daha kolay ve çabuk ulaşabiliyorsunuz?
- Türk Tıp Literatürü'nün** bibliyografik bilgisine.(Lütfen 11. soruya gidiniz)
 - Yabancı Tıp Literatürü'nün** bibliyografik bilgisine. (Lütfen 10. soruya gidiniz)
- 10.Yabancı Tıp Literatürü'nü kolay ve çabuk takip edebilme nedenleriniz aşağıdaki seçeneklerden hangilerine bağlıdır.
- Basılı indeks ve abstraklar (Index Medicus, Science Citation Index, vs.)
 - CD-ROM Veri Tabanları (Medline, vs.)
 - Çevrimiçi Bibliyografik Veri Tabanları
 - İnternet
 - Meslektaşlarım
 - Diğer (lütfen açıklayınız)
- 11.Lütfen ek listeyi kontrol ediniz ve alanınızla ilgili;
- İzlediğiniz dergiler için, "+" (Haberdar olduğunuz dergiler)
 - İzlemek istediğiniz fakat hiç haberdar olmadığınız dergiler için "-" şeklinde işaretleyiniz.

Teşekkürler

EK 2

GENEL TIP

ACTUAL MEDICINE

Ankara:Medical Network,1993-
ISSN 1300-476X

AKADEMİ

İzmir: Ege Tıbbi Yayıncılık,1995-
ISSN 1300-767X

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DERGİSİ

Antalya:Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı,1982-
ISSN 1300-1779

ANADOLU TIP DERGİSİ

Eskişehir:Anadolu Üniversitesi Tıp Fakültesi,1979-

ANKARA HASTANESİ TIP DERGİSİ

Ankara .-Ankara Hastanesi,1965-
ISSN 1300-0055
E.A. Ankara Hastanesi Dergisi
E.A. Ankara Hastanesi Tıp Bülteni

ANKARA NUMUNE HASTANESİ TIP DERGİSİ

Ankara,Ankara Numune Hastanesi,1961-
E.A. Ankara Numune Hastanesi Bülteni

A.ÜTIP FAKÜLTESİ MECMUASI

Ankara, Ankara Üniversitesi,1945-
ISSN 0365-8104

ANNALS OF THE MEDICAL SCIENCES

Adana:Çukurova University Faculty of Medicine,1992-
ISSN 1300-0683

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ TIP DERGİSİ

Erzurum.-Atatürk Üniversitesi,1968-
ISSN 1300-7254
E.A. Atatürk Üniversitesi Tıp Bülteni

BEYOĞLU

İstanbul Beyoğlu Hastanesi Bilimsel Yayını.-İstanbul:Turgut Yayıncılık,1993-

BEZM-İ ALEM VALİDE SULTAN VAKIF GUREBA HASTANESİ DERGİSİ

İstanbul:Bezm-i Alem Vakfı Gureba Hastanesi, 1968-

BİLİM DIALOG / DIALOG BİLİM TIP DERGİSİ

Bilim İlaç Sanayi ,1992-?

BİYO-MEDİKAL MÜHENDİSLİĞİ BÜLTENİ

İstanbul:Boğaziçi Ün.,1985-

BURSA DEVLET HASTANESİ TIP BÜLTENİ

Bursa:Bursa Devlet Hastanesi Yardım Derneği,1984-
ISSN 1016-7277

CERRAHPAŞA MEDICAL REVIEW

İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 1982-
ISSN 0254-4113

CERRAHPAŞA TIP DERGİSİ

İstanbul: İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, 1970-
ISSN 1300-5227

CHIMICA ACTA TURCICA

İstanbul: 173-

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DERGİSİ

Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, 1979-
ISSN1300-3755

Ç.Ü. TIP FAKÜLTESİ ARŞİV KAYNAK TARAMA DERGİSİ

Adana: Çukurova Üniversitesi, 1979-
ISSN 1300-4719

ÇUKUROVA TIP FAKÜLTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ DERGİSİ

Adana: Çukurova Ün. Tıp Fakültesi, 1976-

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DERGİSİ

Adana:Çukurova Ün. Tıp Fakültesi,1976-
ISSN 0250-5150

DENİZ TIP BÜLTENİ

Ankara:Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, 1995
ISSN 1300-6215

DİCLE TIP DERGİSİ / DİCLE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DERGİSİ

Diyarbakır:Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi,1972-
ISSN 1300-2945
E.A. Diyarbakır Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi
E.A. Dicle Tıp Bülteni

DİRGERİN SESİ YILLIK TÜRKÇE TIP DERGİSİ

İstanbul: Süreyya İlker,1991-
ISSN 1300-7483

DİRİM:Aylık Tıp Gazetesi

İstanbul:Dr. F. Frik İlaç San. ve Tic. Ltd. Ştd.1936-
ISSN 0378-8628

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DERGİSİ

İzmir:Dokuz Eylül Üniversitesi,1984-
ISSN 1300-6622
E.A. 9 Eylül Tıp Fakültesi Mecmuası

DOKTOR: Genel Tıp Derleme Dergisi.

-İstanbul:Medical Network,1993-
ISSN 1300-5332

EGE TIP DERGİSİ

İzmir:Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi,1962-
E.A Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası
E.A. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi

ERCİYES TIP DERGİSİ

Kayseri:Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi,1987-
ISSN 1300-199X
E.A. K.İ. Gevher Nesibe Tıp Fakültesi Mecmuası
E.A.Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi
E.A. Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ DERGİSİ

Kayseri:Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,1990-
ISSN 1018-3655

FIRAT ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ DERGİSİ
Elazığ:Firat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,1987-
ISSN 1012-0173

GAZİ MEDICAL JOURNAL / GAZİ TIP DERGİSİ
Ankara:G.Ü.Tıp Fakültesi,1990-
ISSN 1300-056X

GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DERGİSİ
Gaziantep,1990-
ISSN 1300-0888

GÖZTEPE TIP DERGİSİ
İstanbul:SSK Göztepe Eğitim Hastanesi 1986-
ISSN 1300-526X
E.A.Göztepe Hastanesi Tıp Bülteni

GÜLHANE ASKERİ TIP AKADEMİSİ BÜLTENİ
.-Ankara:GATA,1956-
ISSN 1300-0543

HACETTEPE MEDICAL JOURNAL
Ankara:H.Ü. Tıp Fakültesi,1968-
E.A.Hacettepe Bulletin of Medicine Surgery

HACETTEPE TIP DERGİSİ
Ankara:H.Ü. Bilim Merkezi,1968-
ISSN 1300-8404
E.A. Hacettepe Tıp Cerrahi Bülteni

HASEKİ TIP BÜLTENİ
İstanbul:Haseki Hastanesi Vakfı,1963-

HAYDARPAŞA NUMUNE HASTANESİ TIP DERGİSİ
İstanbul,1963-

HEKİM FORUMU
İstanbul:İstanbul Tabip Odası İdaresi Genel Müdürlüğü,1991-

HİPOKRAT:Aylık Sağlık Meslek Dergisi
İstanbul:KGM,1993-

HOSPITAL PRACTICE

Ankara:Medical Network,1993-
(Orjinali Amerika'da yayınlanmaktadır.)

İÇ ANADOLU TIP DERGİSİ

Konya:Konya Karaman Tabip Odası,1990-

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ TURGUT ÖZAL TIP MERKEZİ DERGİSİ

Malatya: İ.Ü. Turgut Özal Merkezi,1994-
ISSN 1300-1744

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İSTANBUL TIP FAKÜLTESİ MECMUASI

İstanbul: İstanbul Tıp Fakültesi Vakfı,1938-

İZMİR ALSANCAK DEVLET HASTANESİ TIP DERGİSİ

İzmir Alsancak Devlet Hastanesi,1993-
ISSN 1300-4107

İZMİR ATATÜRK DEVLET HASTANESİ TIP DERGİSİ

İzmir:İzmir Atatürk Devlet Hastanesi,1963-
E.A. İzmir Devlet Hastanesi Tıp Dergisi
E.A.İzmir Devlet Hastanesi Mecmuası

İZMİR SSK TEPECİK HASTANESİ DERGİSİ

İzmir:SSK Tepecik Hastanesi,1991-
ISSN 1018-1369

JAMA

İstanbul:Turgut Yayıncılık,1988-
E.A. Gelişim JAMA

JOURNAL OF ANKARA MEDICAL SCHOOL

Ankara:A.Ü. Tıp Fakültesi,1979-
ISSN 1300-5464
E.A.Ankara Tıp Bülteni

JOURNAL OF HEALTH SCIENCES

OSMANGAZI UNIVERSITY,GRADUATE INSTITUTE OF HEALTH SCIENCES
Eskişehir:Osmangazi University,1989-
ISBN 1300-4964

KARADENİZ TIP DERGİSİ

Konya:Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi,1988-

KARTAL EĞİTİM VE ARAŞTIRMA KLİNİKLERİ DERGİSİ

İstanbul:Kartal Devlet Hastanesi,1990-

KLİNİK GELİŞİM

İstanbul:İstanbul Tabip Odası,1987-

ISSN 1300-0675

KLİNİK SERİLER : MEZUNİYET SONRASI TIP EĞİTİMİ DERGİSİ

Ankara:Sağlık Elemanları Vakfı,1990-

KONYA DEVLET HASTANESİ DERGİSİ

Konya:Devlet Hastanesi,1990-

LİTERATÜR TIP DÜNYASINDAN SEÇMELER

Yüce Yayınları,1984-

MARMARA MEDICAL JOURNAL

İstanbul:Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi ,1989-

ISSN 1019-1941

MAVİ BÜLTEN

Ankara : Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi,1969-

MEDİKAL & TEKNİK

İstanbul:İhlas Holding,1985-

E.A. Medikal Gazete

MEDICAL BULLETIN OF İSTANBUL MEDICAL FACULTY

İstanbul:İstanbul Medical Faculty,1967

ISSN 0378-6358

MEDICAL JOURNAL OF EGE UNIVERSITY

İzmir:Ege University,1991-

ISSN 1017-7698

MEDICAL MAGAZIN

İstanbul:İhlas Holding,(Çıkış tarihi belli değil)

MEDICAL NETWORK KLİNİK BİLİMLER SERİSİ

Ankara:Medical Network,19-?

MODERN MEDICINE= GÜNCEL TIP MODERN MEDICINE: Aylık Çeviri Klinik Tıp Dergisi

-İstanbul:Turgut Yayıncılık,1993-

NEŞTER

Erzurum : Vefa Yayıncılık,1993-

(Panzehir Dergisi'nin Erzurum ekidir.)

OKMEYDANI HASTANESİ BÜLTENİ

İstanbul:SSK Okmeydanı Hastanesi,1984-

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ TIP DERGİSİ

Samsun:Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi ,1981-

ISSN 1300-2996

E.A.Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi

E.A.Ondokuz Mayıs Tıp Dergisi

OPTIMAL TIP DERGİSİ

Ankara:Mehmet Erenmemişoğlu,1988-

ISSN 1300-6193

OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DERGİSİ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakül.,1982-

ISSN 1300-5758

PTT HASTANESİ TIP DERGİSİ

İstanbul:PTT Hastanesi Geliştirme Derneği,1979-

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DERGİSİ

Denizli: Pamukkale Üniversitesi, 1995-

ISSN 1300-8277

SBAD SAĞLIK BİLİMLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

Ankara: Güleser Hatipoğlu,1990-

ISSN 1300-1280

S.S.K. İSTANBUL HASTANESİ TIP DERGİSİ

İstanbul:SSK İstanbul Hastanesi,1994-

S.S.K. İZMİR EĞİTİM HASTANESİ TIP DERGİSİ
İzmir:SSK İzmir Eğitim Hastanesi Baştabipliği, 1995-
ISSN 1300-7742

SAĞLIK DERGİSİ (MEDICAL JOURNAL)
Ankara:Sağlık Bakanlığı, 1913-
ISSN 0370-8187

SAĞLIK HASTANESİ DERGİSİ
İzmir:Sağlık Tesisleri ve Eğitim Müesseseleri, 1987-

SAĞLIK İÇİN SİGARA ALARMI
Elazığ:Sağlığı Geliştirme ve Sigara İle Mücadele Derneği ,1994-
ISSN 1300-1353

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM VAKFI DERGİSİ
Ankara:Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfı, 1991-

SAĞLIK VE TOPLUM
Ankara:Bilal Güneş, 1990-

SANDOZ DERGİSİ
İstanbul:Sandoz Ürünleri A.Ş.-1981-

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DERGİSİ
Konya:Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, 1984-

SENDROM
İstanbul.-Logos Yayıncılık, 1989-
ISSN 1016-5134

SOSYAL SİGORTALAR KURUMU BÜLTENİ
Ankara:SSK, 1986-

SÜLEYMAN DEMİREL ÜİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DERGİSİ
Isparta:SDÜ, 1994-
ISSN 1300-7416

SÜREKLİ TIP EĞİTİMİ DERGİSİ
Ankara:Türk Tabipler Birliği, 1991-
ISSN 1300-0853

TCDD HASTANELERİ TIP BÜLTENİ
Ankara:TCDD Ankara Hastanesi ,1989-
ISSN 1300-0047

TAKSİM HASTANESİ TIP BÜLTENİ
İstanbul:Taksim İlk Yardım Hastanesi, 1985-

TIP TARİHİ ARAŞTIRMALARI
-İstanbul :İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi,1986-
ISSN 1300-669X

TOPLUM VE HEKİM
Ankara :Türk Tabipler Birliği,1978-

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DERGİSİ
Edirne:Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi,1979-
E.A. Edirne Tıp Fakültesi Dergisi

TURKISH JOURNAL OF MEDICAL AND BIOLOGICAL RESEARCH
1990-

TURKISH JOURNAL OF MEDICAL RESEARCH
Ankara:Hekimler Birliği Vakfı,1983-
ISSN 1300-0284
E.A.Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Araştırma Dergisi

TURKISH JOURNAL OF MEDICAL SCIENCES
Ankara:TUBİTAK,1976-
ISSN 1300-0144
E.A.DOĞA

TÜRK TIP DERNEĞİ DERGİSİ
İstanbul:1935-
E.A. Türk Tıp Cemiyeti Mecmuası

TÜRKİYE HASTANE TIP DERGİSİ
İstanbul:Türkiye Hastane Mütahassısları derneği, 1947-
ISSN 1016-7277

TÜRKİYE KLİNİKLERİ MEDİTEST:SÜREKLİ TIP EĞİTİMİ DERGİSİ
Ankara:Hekimler Birliği Vakfı,1991-

TÜRKİYE KLİNİKLERİ TIBBİ ETİK

Ankara:Hekimler Birliği Vakfı,1993-

TÜRKİYE KLİNİKLERİ TIP BİLİMLERİ DERGİSİ

Ankara:Hekimler Birliği Vakfı,1980-

ISSN 1300-0292

TÜRKİYE TIP DERGİSİ

Ankara:Bilimsel Tıp Yayınevi,1994-

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DERGİSİ

1973-

ISSN 1300-414X

E.A. Bursa Tıp Fakültesi Dergisi

VAN TIP DERGİSİ

Van:Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi,1994-

ISSN 1300-2496/1300-2694

YENİ SYMPOSIUM

İstanbul :Cerrahpaşa Tıp Fakültesi,1962

YENİ TIP DERGİSİ

Ankara:Türkiye Sağlık ve Tedavi,1983-

ISSN 1300-2317

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ DERGİSİ

Van :Y.Y.Ü.Sağlık Bilimleri Enstitüsü,1995-

ISSN 1300-7866

EK 3

DAHİLİ TIP

AIDS

İzmir:AIDS ile Savaşım Derneği,1993-

AJDC-ÇOCUK HASTALIKLARI DERGİSİ

İstanbul:Turgut Yayıncılık,1992-

Amerikan Journal of Disease of Children Türkiye baskısı)

ANKEM (ANTİBİYOTİK VE KEMOTERAPİ) DERGİSİ

İstanbul:Antibiyotik ve Kemoterapi Derneği,1987-

ACTA ONCOLOGICA TURCICA

Ankara:Ankara Kanser Hastanesi ,1968-

ACTA PHARMACEUTICA TURCICA

İstanbul:İ.Ü.Farmasötik Teknolojisi ABD,1958-

E.A. Eczacılık Bülteni

ADLİ TIP DERGİSİ

İstanbul,1985-

ISSN 1018-5275

AĞRI

İstanbul:Ağrı(Algoloji)Derneği,1989-

ISSN 1300-0012

AİLE HEKİMİ

Kocaeli:Kocaeli Üniversitesi,1995-

ISSN 1300-7904

AKUPUNKTUR DERGİSİ

İstanbul:İ.Akupunktur Derneği,1989-

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İÇ HASTALIKLARI KLİNİKLERİ
DERGİSİ**

Ankara:A.Ü.Tıp Fakültesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Araştırma Ve Geliştirme
Derneği,1988-1991.

ANTİBİYOTİK BÜLTENİ

Ankara:Hekimler Birliği, 1991-
ISSN 1300-042X

BEYİN DAMAR HASTALIKLARI DERGİSİ

Eskişehir:Bevin Damar Hastalıkları Derneği, 1995-

BİLGİSAYARLI TOMOGRAFİ BÜLTENİ

İstanbul:Türk Nöroradyoloji Derneği, 1990-
ISSN 1300-6487

ÇOCUK SAĞLIğI VE HASTALIKLARI DERGİSİ

.-AnKara:H.Ü. Çocuk Sağliğı Enstitüsü ve Milli Pediatri Cemiyeti, 1958-
ISSN 0010-0161

**ÇOCUKLUK -ERGENLİK ÇAğI HEKİMLİğİ ARŞİVİ=ARCHIVES OF PEDIATRICS
AND ADOLESCENT MEDICINE**

İstanbul:Turgut Yayıncılık, 1994-
(Archives of Pediatrics & Adolescent'in çevirisi)

DERMATOLOJİ ARŞİVİ**DERMAPATOLOJİ DERGİSİ**

Ankara:Dermapatoloje Derneği, 1992-

DİYALİZ TRANSPLANTASYON VE YANIK

Ankara:Başkent Üniversitesi, 1983-
ISSN 1300-2023

DÜŞÜNEN ADAM

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, 1984-
ISSN 1018-8681

EGE FİZİKSEL TOP VE RAHABİLİTASYON DERGİSİ

İzmir: Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp ve Rehabilitasyon ABD., 1995-

ENDOKRİNOLOJİDE YÖNELİŞLER

İstanbul:Yüce Yayınları, 1992-
ISSN 1300-7017

EPILEPSİ

İstanbul:Logos Yayıncılık,1995-
ISSN 1300-7157

FARMASÖTİK BİLİMLER DERGİSİ (FABAD)

Ankara:H.Ü. Eczacılık Bölümü,1982-
ISSN 1300-4182
E.A. Farmasötik Bilimler Ankara Derneği Bülteni

FİZİK TEDAVİ REHABİLİTASYON DERGİSİ

İstanbul:Fizikoterapi ve Rehabilitasyon Derneği,1976-
ISSN 1300-6614

FİZYOTERAPİ REHABİLİTASYON

Ankara:Türkiye Fizyoterapistler Derneği,1974-

FİZYOTERAPİ REHABİLİTASYON ORTOPEDİ NÖRÖŞİRÜRJİ

Ankara:Bedensel Engellileri Güçlendirme Vakfı,1987-

GENTAM BÜLTENİ=GENETİK HASTALIKLAR DOĞUM ÖNCESİ TANI BÜLTENİ

Eskişehir:Osmangazi Üniversitesi Rektörlüğü Genetik Hastalıkları Doğum
Öncesi Teşhis ve Biyoteknoloji Uygulama Araştırma Merkezi,1993-

HACETTEPE TOPLUM HEKİMLİĞİ BÜLTENİ

Ankara:1980-
ISSN 1300-6061

HAYDARPAŞA KARDİYOLOJİ VE KARDİOVASCULAR CERRAHİ BÜLTENİ

İstanbul:İ.Ü. Tıp Fakültesi Göğüs ve Kalp Hastalıkları

HEYBELİADA TIP BÜLTENİ: AKCİĞER

.-İstanbul:Heybeliada Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Merkezi,1995-
E.A Heybeliada Göğüs Hastalıkları Hastanesi Tıp Bülteni

HİPERTANSİYON BÜLTENİ

Ankara:Hekimler Yayın Birliği,1990-
ISSN 1300-0497

İÇ HASTALIKLARI ARŞİVİ=ARCHIVES OF INTERNAL MEDICINE

İstanbul:Turgut Yayıncılık ve Ticaret A.Ş.,1992-
(Derginin Orjinali Amerikada Çıkmaktadır)

İLAÇ VE TEDAVİ DERGİSİ

Ankara:Hekimler Yayın Birliği,1987-

E.A. Türk İlaç ve Tedavi Dergisi

ISSN 1300-0489

İNFEKSİYON DERGİSİ

İzmir :Türk Mikrobiyoloji Cemiyeti,1987-

İSTANBUL ÇOCUK KLİNİĞİ DERGİSİ

İstanbul:Cerrahpaşa Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

Cerrahpaşa Hastanesi,1952-

E.A. İstanbul Çocuk Kliniği

İŞ HEKİMLİĞİ

Ankara:Türk Tabipleri Birliği İşçi Sağlığı Kolu,1992-1993.

İZMİR ÇOCUK HASTANESİ TIP BÜLTENİ

İzmir:İzmir Çocuk HastanelerindeYardım Derneği,1986-

İZMİR GÖĞÜS HASTANESİ DERGİSİ

İzmir:İzmir Göğüs Hastalıkları Hastanesi,1986-

ISSN 1300-4115

JOURNAL OF NEONATOLOGY

İzmir:Açılım Yayıncılık,1994-

KATKI PEDIATRİ DERGİSİ

Ankara:H.Ü.Pediatri,1980-

ISSN 1300-4336

KLİNİK DERGİSİ

İstanbul:Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği

1988-

KLİNİK PSİKOFARMAKOLOJİ BÜLTENİ

İstanbul:Habdi Abdik,1990-

ISSN 1017-7833

KOLON VE REKTUM HASTALIKLARI DERGİSİ

İstanbul:Kolon ve Rektum Cerrahisi Derneği,1991-

ISSN 1300-6835

KOŞUYOLU HEART JOURNAL

İstanbul :Koşuyolu Heart and Research Hospital ,1993

KRİZ DERGİSİ

Ankara:A.Ü. Psikiyatrik Kriz ve Uygulama ve Araştırma Merkezi,1992-

LEPRA MECMUASI

Ankara:Cüzzam Savaş ve Araştırma Derneği,1970-
ISSN 1300-1531

MEDICAL NETWORK FARMAKOLOJİ

Ankara:MN Medical Network,1995-
ISSN 1300-5324

MEDICAL NETWORK KARDİYOLOJİ

İstanbul:Medical Network,1994-
ISSN 1300-4778

MEDICAL NETWORK KORONER KALP HASTALIKLARI VE HİPERTANSİYON BÜLTENİ

Ankara:Medical Network,1995-

MEME HASTALIKLARI DERGİSİ

İstanbul:Meme Bilimi Derneği,1994-
ISSN 1300-2821

MESİR:MANİSA RUH SAĞLIĞI HASTANESİ DERGİSİ

-Manisa:Ruh Sağlığı Hastanesi,1994-

NEFROLOJİ VE HİPERTANSİYON / HİPERTANSİYON VE NEFRO-ÜROLOJİ

Ankara:Böbrek Hastalıkları ve Hipertansiyon Vakfı,1991-
ISSN 1300-7815

NÖRO PSİKİYATRİ ARŞİVİ

İstanbul:Türk Nöro-Psikiyatri Derneği,1964-
ISSN 1300-0667

NÖROLOJİ

Ankara:Ankara Tıp Fakültesi Nöroloji Kliniği,1970-

NÖROLOJİ BÜLTENİ

Ankara:Hekimler Yayın Birliği,1994-
ISSN 1300-0500

NÖROLOJİK BİLİMLER DERGİSİ

İzmir:Ege Nöroloji Derneği,1983-
ISSN 1300-1817

NÜKLEER TIP=TURKISH JOURNAL OF NUCLEAR MEDICINE (TJNM).

Ankara:Türkiye Nükleer Tıp Derneği,1992-
ISSN 1300-0004

PEDİATRİ GÜNDEMİ

İstanbul:Turgut Yayıncılık ve Ticaret A.Ş.,1939-
(Current Opinuin in Pediatrics Çevirisi)

PEDİATRİK CERRAHİ DERGİSİ

İstanbul:Türkiye Çocuk Cerrahisi Derneği,1987-
ISSN 1016-5142

PERİNATOLOJİ DERGİSİ

İstanbul:Perinatoloji Derneği,1993-
ISSN 1300-5251

PSİKİYATRİ BÜLTENİ

Ankara:MEDİKOMAT,1992-
ISSN 1300-0454

PSİKİYATRİ,PSİKOLOJİ VE PSİKOFARMAKOLOJİ DERGİSİ

Ankara:Compos Mentis Psikiyatri Eğitim,Araştırma ve Tedavi Merkezi,1993-
ISSN 1300-7378

RADYOLOJİ VE TIBBİ GÖRÜNTÜLEME DERGİSİ

Ankara:Ankara Hekimler Birliği Vakfı,1991-
ISSN 1300-0349

ROMATİZMA:ACTA RHEUMATOLOGICA TURCICA

Ankara:Romatizma Araştırma ve Savaş Derneği,1985-
ISSN 1300-5286

ROMATİZMA VE AĞRI BÜLTENİ

Ankara:Hekimler Yayın Birliği,1994-
ISSN 1300-039X

ROMATOLOJİ BÜLTENİ

Ankara:Hekimler Yayın Birliği,1993-
ISSN 1300-0446

ROMOTOLOJİ DÜNYASI

İstanbul:Roche Müstehzarları Sanayi A.Ş.,1989-

ROMOTOLOJİ VE TIBBİ REHABİLİTASYON DERGİSİ

Ankara:Tıbbi Rehabilitasyon Kurumu Derneği,1990-
ISSN 1300-0691

SAĞLIK İÇİN SİGARA ALARMI

Elazığ:Sağlığı Geliştirme ve Sigara İle Mücadele Derneği ,1994-
ISSN 1300-1353

SENDROM EPİLEPSİ VE KLİNİK GÖROFİZYOLOJİ EKI

İstanbul:Logos Yayıncılık A.Ş.,1993-

SİGARA ALARMI

İstanbul:Türkiye Halk Sağlığı Derneği,1992-

SOLUNUM HASTALIKLARI

Ankara:Atatürk Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Merkezi,1990-
ISSN 1300-2961

SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ

Ankara:H.Ü.Spor Bilimleri ve Teknoloji Y.O.,1990-
E.A. Spor Bilimleri Bülteni

SPOR HEKİMLİĞİ DERGİSİ

İzmir:Türkiye Spor Hekimleri Derneği,1966-

SPOR VE TIP

İstanbul:Logos Yayıncılık Tic. A.Ş.,1993-
ISSN 1300-5278

ŞİŞLİ ETEAL HASTANESİ TIP BÜLTENİ

Şişli Çocuk Hastanesi Tıp Bülteni, 1967-

E.A. İstanbul Çocuk Hastanesi Bülteni

E.A. Şişli Çocuk Hastanesi Tıp Bülteni

ŞİZOFRENİ

İstanbul:(y.y.), 1992-

TANISAL VE GİRİŞİMSEL RADYOLOJİ

Ankara:Tıbbi Görüntüleme ve Girişimsel Radyoloji Derneği, 1994-

ISSN 1300-4360

TIBBİ REHABİLİTASYON VE SPOR HEKİMLİĞİ BÜLTENİ

İstanbul.Kadıköy Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Derneği, 1992-

TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER BÜLTENİ

Eskişehir:Anadolu Üniv..-Tıbbi Bitkiler Araştırma Mrk. 1984-

TOKSİKOLOJİ BÜLTENİ

Ankara:Türk Toksikoloji Derneği, 1993-

TROMBOZ BÜLTENİ

Ankara:Hekimler Yayın Birliği, 1993-

TURKDERM : DERİ HASTALIKLARI

İstanbul:Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, 1966-

ISSN 1019-214X

E.A. Deri Hastalıkları ve Frengi Arşivi

TURKISH JOURNAL OF CANCER

Ankara:Turkish Association for Cancer Research and Control, 1969-

ISSB 1019-3103

E.A Kanser = Turkish Journal of Cancer

TURKISH JOURNAL OF GASTROENTEROLOGY

Ankara:Türk Gastroenteroloji Derneği, 1990-

ISSN 1300-4948

E.A.Gastroenterology

TURKISH JOURNAL OF HAEMATOLOGY

Ankara:Turkish Society of Haematology, 1981-

ISSN 1300-7777

TURKISH JOURNAL OF PEDIATRICS

Ankara:Çocuk Sağlığı Enstitüsü ve Milli Pediatri Cemiyeti,1958-
ISSN 0041-4301

TURKISH NEUROSURGERY=TÜRK NÖROŞİRÜRJİ DERGİSİ
ISSN 1019-5149**TÜBERKULOZ VE TORAKS**

Ankara:Türk Tüberkuloz ve Toraks Derneği 1953-

TÜRK DİABET YILLIĞI

İstanbul : Türk Diabet Cemiyeti,1982-

TÜRK HEMATOLOJİ ONKOLOJİ DERGİSİ (THOD)

Ankara:Hacettepe Doktorlar Yayınevi,1991-

TÜRK KANSER HABERLERİ

Ankara:Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu,1951-

TÜRK KARDİYOLOJİ DERNEĞİ ARŞİVİ

İstanbul:Türk Kardiyoloji Derneği,1968-
ISSN 1016-5169

E.A.Türk Kardiyoloji Cemiyeti Arşivi

TÜRK NEFROLOJİ DİALİZ VE TRANSPLANTASYON DERGİSİ

İstanbul:Türk Nefroloji Derneği,1992-
ISSN 1300-7718

TÜRK NEOPLAZİ DERGİSİ

Sivas:Sivas Kanser Savaş Derneği,1992-
ISSN 1300-5294

TÜRK NÖROLOJİ DERGİSİ

Ankara: Türk Nöroloji Derneği, 1989-

TÜRK ONKOLOJİ DERGİSİ

İstanbul:Onkoloji Derneği,1985-
ISSN 1300-7467

TÜRK PSİKİYATRİ DERGİSİ

Ankara:Türkiye Sinir ve Ruh Sağlığı Derneği,1990-
ISSN 1300-2163

TÜRK PSİKOLOJİ DERGİSİ

Ankara:Türk Psikologlar Derneği, 1986-

TÜRK RADYOLOJİ DERGİSİ

İstanbul:Türk Radyoloji Derneği,1964-
ISSN 1300-7610

TÜRKİYE KLİNİKLERİ DERMATOLOJİ DERGİSİ

Ankara:Hekimler Birliği Vakfı,1991-
ISSN 1300-0330

TÜRKİYE KLİNİKLERİ GASTROENTERO HEPATOLOJİ

Ankara:Hekimler Birliği Vakfı,1990-
ISSN 1300-0322

TÜRKİYE KLİNİKLERİ KARDİYOLOJİ

Ankara:Hekimler Birliği Vakfı,1988-
ISSN 1300-0314

TÜRKİYE KLİNİKLERİ PEDIATRİ DERGİSİ

Ankara:Hekimler Birliği Vakfı,1992-
ISSN 1300-0381

TÜRKİYE PARAZİTOLOJİ DERGİSİ

İzmir:Türkiye Parazitoloji Derneği,1980-
ISSN 1300-6320

ULUSAL ENDOKRİNOLOJİ DERGİSİ

İzmir:Ege Endokrinoloji Derneği,1990-
ISSN 1300-7084

ZEYNEP KAMİL TIP BÜLTENİ

İstanbul :Zeynep Kamil Anne ve Çocuk Sağlığı Koruma Derneği,1969-
ISSN 1300-7971

EK - 4

CERRAHİ TIP

ACTA ORTHOPAEDICA ET TRAUMATOLOGICA TURCICA
İstanbul,1962

ACTA REPRODUCTICA TURCICA
Ankara:H.Ü. Department of Obstetrics & Gynecology,1979-

ANESTEZİ DERGİSİ
Ankara:Anesteziyoloji ve Reanimasyon Uzmanları Derneği ,1993-
ISSN 1300-0578

ARTROPLASTİ ARTROSKOPİK CERRAHİ
Ankara:Türkiye Eklem Hastalıkları Tedavi Vakfı,1989-
ISSN 1300-0594
E.A.Artroplasti ve Artroskopi Dergisi

BEYİN DAMAR HASTALIKLARI DERGİSİ
Eskişehir:Beysin Damar Hastalıkları Derneği,1995-

CERRAHİ ARŞİVİ
İstanbul:Turgut Yayıncılık,1993-

CERRAHİ TIP BÜLTENİ
Ankara:Hekimler Yayın Birliği,1992-
ISSN 1300-0462

ÇAĞDAŞ CERRAHİ DERGİSİ
İstanbul:Logos Yayıncılık,1987-
ISSN 1016-5118

DAMAR CERRAHİSİ DERGİSİ
İstanbul:Vasculer Cerrahi Derneği,1992-

DİYALİZ TRANSPLANTASYON VE YANIK
Ankara:Başkent Üniversitesi,1983-
ISSN 1300-2023

ENDOSKOPI

İstanbul:Endoskopi Derneği,1990-

ENDOSKOPIK LAPAROSKOPIK & MİNİMAL İNVAZİV CERRAHİ

İstanbul:Endoskopik-Laparoskopik Cerrahi Derneği,1994-
ISSN 1300-6533

ESWL/ENDO ÜROLOJİ

Ankara:ESWL ve Endouroloji Derneği,1992-

FİZYOTERAPİ REHABİLİTASYON ORTOPEDİ NÖROŞİRÜRJİ

Ankara:Bedensel Engellileri Güçlendirme Vakfı,1987-

GÖĞÜS KALP-DAMAR CERRAHİSİ DERGİSİ

İstanbul :Göğüs,Kalp Damar Cerrahisi Derneği,1993-

GYNECOLOGY OBSTETRIC REPRODUCTIVE MEDICINE= GORM(JİNEKOLOJİ)

.-Ankara :Medical Network,1995-
ISSN 1300-4751

HACETTEPE ORTOPEDİ DERGİSİ

Ankara:Doğuştan Kalça Çıkığı Araştırma ve Tedavi Derneği,1991-

HAYDARPAŞA KARDİYOLOJİ VE KARDİOVASCULAR CERRAHİ BÜLTENİ

İstanbul:İ.Ü. Tıp Fakültesi Göğüs ve Kalp Hastalıkları

JİNEKOLOJİ VE OBSTETRİDE YENİ GÖRÜŞ VE GELİŞMELER

Ankara:Ankara Jinekoloji Derneği,1990-

JİNEKOLOJİ VE OBSTETRİK BÜLTENİ

Ankara:Hekimler Yayın Birliği,1992-
ISSN 1300-0438

JİNEKOLOJİ VE OBSTETRİK DERGİSİ

İstanbul:Logos Yayıncılık,1987-
ISSN 1016-5126

JİNEKOLOJİ OBSTETRİK PEDIATRİ

İstanbul:S.S.K. Bakırköy Doğumevi Çocuk Hastalıkları Hastanesi,1992-

THE JOURNAL OF TURKISH SPINAL SURGERY

İzmir:Turkish Spinal Surgery Society,1990-

KADIN DOĞUM DERGİSİ-Dr. ZEKAI TAHİR BURAK KADIN HASTANESİ KADIN DOĞUM DERGİSİ

Ankara:Dr. Zekai Tahir Burak Kadın Hastanesi,1989-

KADIN DOĞUM DERGİSİ

Ankara:Medial Tıbbi Organizasyon ve Yayıncılık Ltd.,1985-

K.B.B. DERGİSİ

İstanbul:İ.Ü. Tıp Fakültesi Erişkin ve Çocuk KBB Hastanesi Baş ve Boyun Cerrahisi İletişim Bozuklukları Derneği,1991-

K.B.B. POSTASI

İstanbul:Ş.Mehmet Ömür,1991-

KLİNİK VE DENEYSEL CERRAHİ DERGİSİİstanbul:Bircan Tıp Yayıncılık ve Tic. Ltd. ştd.,1993-
ISSN 1300-0624**KOLON VE REKTUM HASTALIKLARI DERGİSİ**İstanbul : Kolon ve Rektum Cerrahisi Bülteni,1991-
ISSN 1300-6835**KULAK BURUN BOĞAZ BÜLTENİ**Ankara:Hekimler Yayın Birliği,1994-
ISSN 1300-0403**KULAK BURUN BOĞAZ VE BAŞ BOYUN CERRAHİSİ DERGİSİ**Ankara:Ankara Otorinolaryngology Derneği,1993-
ISSN 1300-6525**KULAK BURUN BOĞAZ İHTİSAS DERGİSİ**İstanbul:KBB Hastalıkları Baş Boyun Cerrahi ve İletişim Bozuklukları Derneği,1991-
ISSN 1300-7475**MEDICAL NETWORK KARDİYOLOJİ**İstanbul:Medical Network,1994-
ISSN 1300-4778

MEDICAL NETWORK KORONER KALP HASTALIKLARI VE HİPERTANSİYON BÜLTENİ

Ankara:Medical Network,1995-

MEME HASTALIKLARI DERGİSİ

İstanbul:Meme Bilimi Derneği,1994-

ISSN 1300-2821

NEFROLOJİ VE HİPERTANSİYON / HİPERTANSİYON VE NEFRO-ÜROLOJİ

Ankara:Böbrek Hastalıkları ve Hipertansiyon Vakfı,1991-

ISSN 1300-7815

OFTALMOLOJİ DERGİSİ

Ankara:Medical Network Yayınevi,1994-

ISSN 1300-4786

OTOLARİNGOLOJİ BAŞ VE BOYUN CERRAHİSİ ARŞİVİ

İstanbul:Turgut Yayıncılık ve Ticaret A.Ş.,1994-

PATOLOJİ BÜLTENİ

Ankara:Ankara Patoloji Derneği,1974-

PEDİATRİK CERRAHİ DERGİSİ

İstanbul:Türkiye Çocuk Cerrahisi Derneği,1987-

ISSN 1016-5142

RETINA-VİTREUS

Ankara:Gazi Üniv. Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları A.B.D.,1993-

ISSN 1300-1256

SENDROM OFTALMOLOJİ EKİ

İstanbul:Logos Yayıncılık A.Ş.,1993-

TURKISH JOURNAL OF BONE AND JOINT SURGERY

Ankara:Rıdvan Ege,1994-

ISSN 1300-7696

TURKISH NEUROSURGERY=TÜRK NÖROŞİRÜRJİ DERGİSİ

Ankara:Turkish Neurosurgical Society,1989-

ISSN 1019-5149

TÜRK ANESTEZİYOLOJİ VE REANİMASYON CEMİYETİ MECMUASI
İstanbul:Logos ,1972-

TÜRK FERTİLİTE DERGİSİ
Ankara:Türkiye Fertilitate Vakfı,1993-
ISSN 1300-4018

TÜRK KARDİYOLOJİ DERNEĞİ ARŞİVİ
İstanbul:Türk Kardiyoloji Derneği,1968-
ISSN 1016-5169
E.A.Türk Kardiyoloji Cemiyeti Arşivi

TÜRK NEFROLOJİ DİALİZ VE TRANSPLANTASYON DERGİSİ
İstanbul:Türk Nefroloji Derneği,1992-
ISSN 1300-7718

TÜRK OFTALMOLOJİ GAZETESİ
İstanbul:Türk Oftalmoloji Cemiyeti,1929-
ISSN 1300-0659

TÜRK OTOLARENKOLOJİ ARŞİVİ
İstanbul:Türk Otololarenkoloji Derneği,1962-

TÜRK PATOLOJİ DERGİSİ
İstanbul:Türk Patoloji Derneği,1985-

TÜRK PLASTİK CERRAHİ DERGİSİ
İstanbul:Türk Plastik Cerrahi Derneği,1993-
ISSN 1300-6878

TÜRK ÜROLOJİ DERGİSİ
Ankara:Ankara Üroloji Derneği,1972-
ISSN 1300-5804
E.A.Türk Üroloji Bülteni

TÜRKİYE KLİNİKLERİ JİNEKOLOJİ OBSTETRİK
Ankara:Ankara Hekimler Birliği Vakfı,1991-
ISSN 1300-0306

TÜRKİYE KLİNİKLERİ KARDİYOLOJİ

Ankara:Hekimler Birliği Vakfı,1988-
ISSN 1300-0314

TÜRKİYE KLİNİKLERİ OFTALMOLOJİ DERGİSİ

Ankara:Hekimler Birliği Vakfı,1992-
ISSN 1300-0365

ULUSAL CERRAHİ DERGİSİ

İstanbul:Ulusal Cerrahi Derneği,1985-
ISSN 1300-0705

ULUSAL TRAUMA DERGİSİ

İstanbul:İ.Ü.,1995-
ISSN 1300-6738

ÜROLOJİ BÜLTENİ

Ankara:Hekimler Yayın Birliği,1990-
ISSN 1300-0470

PAGE

EK - 5

TEMEL TIP**ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ DERGİSİ**

Ankara:A.Ü. Veteriner Fakültesi, 1954-
ISSN 1300-0861

BIYOKİMYA DERGİSİ

Ankara: Türk Biyokimya Derneği, 1976-

ETLİK VETERİNER MİKROBİYOLOJİ DERGİSİ

Ankara: Etlık Veteriner Bakteriyoloji Enstitüsü Dergisi, 1979-
E.A. Etlık Veteriner Bakteriyoloji Enstitüsü Dergisi

FİZYOLOJİ BÜLTENİ

Ankara:H.Ü. Tıp Fakültesi Fizyoloji ABD., 1988-

İNFEKSİYON DERGİSİ

İzmir:Türk Mikrobiyoloji Cemiyeti, 1987-

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ DERGİSİ

Ankara: İstanbul Üniversitesi, 1987-

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ DERGİSİ

Kars:Kafkas Üniv., 1995-
ISSN 1300-6045

MEDİKAL BİYOTEKNOLOJİ VE MOLEKÜLER TIP DERGİSİ

Ankara:Hekimler Birliği, 1996-

MİKROBİYOLOJİ BÜLTENİ

Ankara:Ankara Mikrobiyoloji Derneği, 1966-
ISSN 0374-9096

PENDİK VETERİNER MİKROBİYOLOJİ DERGİSİ

İstanbul:Pendik Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsü, 1970
E.A. Pendik Hayvan Hastalıkları Merkez Araştırma Enstitüsü Dergisi
E.A. Pendik Veteriner Mikrobiyoloji Enstitüsü Dergisi
ISSN 1300-1515

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ DERGİSİ

Konya:Selçuk Üniversitesi, 1984-

TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER BÜLTENİ

Eskişehir:Anadolu Ün. Tıbbi Bitkiler Araştırma Mrk., 1984-

TIP TARİHİ ARAŞTIRMALARI

İstanbul:İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, 1986-

ISSN 1300-669X

TURKISH JOURNAL OF MEDICAL AND BIOLOGICAL RESEARCH

1990-

TÜRK HIFZISIHHA VE TECRÜBİ BİYOLOJİ MECMUASI

Ankara:Refik SaydamMerkez Hıfzısıhha Enstitüsü, 1938-1994.

ISSN 0371-7445

TÜRK HİJYEN VE DENEYSEL BİYOLOJİ DERGİSİ

Ankara:Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Bşk., 1945-

E.A Türk Hijyen Ve Tecrübi Biyoloji Dergisi

ISSN 0377-9777

TÜRK MİKROBİYOLOJİ CEMİYETİ DERGİSİ

İstanbul:Türk Mikrobiyoloji Cemiyeti, 1973-

ISN 0258-2171

TÜRK VETERİNER HEKİMLİĞİ DERGİSİ

Ankara:Türk Veteriner Hekimleri Birliği Vakfı, 1989-

ISSN 1300-3509

VETERİNER BİLİMLERİ DERGİSİ

Konya:Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi, 1984-

ISSN 1011-2057

E.A. Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi

VETERİNER CERRAHİ DERGİSİ

Bursa:Veteriner Cerrahi Derneği, 1995-

ISSN 1300-7106

VETERİNER FAKÜLTESİ DERGİSİ

Ankara:Ankara Üniversitesi, 1954-

ISSN 0003-3685

VETERİNER HEKİMLER DERNEĞİ DERGİSİ

Ankara:Veteriner Hekimler Derneği, 1973-
ISSN 0377-6395

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ DERGİSİ

Van:Yüzüncü Yıl Veterinerlik Fakültesi, 1990-
ISSN 1017-8422

